

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja

Druk nr 1491

Warszawa, 12 kwietnia 2017 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Bartłomieja Wróblewskiego.

(-) Waldemar Andzel; (-) Jan Krzysztof Ardanowski; (-) Ryszard Bartosik; (-) Barbara Bartuś; (-) Włodzimierz Bernacki; (-) Joanna Borowiak; (-) Krzysztof Czabański; (-) Przemysław Czarnecki; (-) Witold Czarnecki; (-) Arkadiusz Czartoryski; (-) Antoni Duda; (-) Elżbieta Duda; (-) Barbara Dziuk; (-) Andrzej Gawron; (-) Szymon Giżyński; (-) Kazimierz Gołojuch; (-) Małgorzata Gosiewska; (-) Jerzy Gosiewski; (-) Piotr Kaleta; (-) Jan Kilian; (-) Leonard Krasulski; (-) Elżbieta Kruk; (-) Jacek Kurzępa; (-) Joanna Lichočka; (-) Andrzej Matusiewicz; (-) Mieczysław Miazga; (-) Iwona Michałek; (-) Aleksander Mrówczyński; (-) Wojciech Murdzek; (-) Piotr Olszówka; (-) Piotr Pyzik; (-) Urszula Rusecka; (-) Bogdan Rzońca; (-) Edward Siarka; (-) Wojciech Skurkiewicz; (-) Czesław Sobierajski; (-) Dariusz Starzycki; (-) Jolanta Szczypińska; (-) Jarosław Szlachetka; (-) Andrzej Szlachta; (-) Ewa Szymańska; (-) Szymon Szykowski vel Sęk; (-) Jacek Świat; (-) Sylwester Tułajew; (-) Piotr

Uściński; (-) Krystyna Wróblewska; (-) Bartłomiej Wróblewski; (-) Łukasz Zbonikowski; (-) Maria Zuba.

U S T A W A

z dnia .....2017 r.

o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw

Art. 1. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, 1948, 2103 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 38 i 60) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Sądy powszechne wykonują również inne zadania z zakresu ochrony prawnej, powierzone w drodze ustaw lub przez wiążące Rzeczpospolitą Polską prawo międzynarodowe lub prawo stanowione przez organizację międzynarodową, jeżeli z wiążącej Rzeczpospolitą Polską umowy ją konstytuującej wynika, że jest ono stosowane bezpośrednio.”;

2) po art. 9a dodaje się art. 9aa w brzmieniu:

„Art. 9aa. Uprawnienia Ministra Sprawiedliwości przewidziane niniejszą ustawą mogą zostać powierzone sekretarzowi stanu lub podsekretarzowi stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.”;

3) w art. 11 w § 3 skreśla się zdanie trzecie;

4) po art. 16a dodaje się art. 16b–16d w brzmieniu:

„Art. 16b § 1. W okręgu sądowym działa koordynator do spraw współpracy międzynarodowej i praw człowieka w sprawach cywilnych.

§ 2. W zakresie dotyczącym współpracy międzynarodowej, prawa europejskiego i praw człowieka w sprawach cywilnych, w szczególności praw dziecka i praw rodziny koordynator:

1) udziela sędziom, asesorom sądowym, referendarzom sądowym i asystentom sędziów, na ich wniosek, informacji:

- a) z zakresu techniki pracy oraz wykonywania czynności administracji sądowej, w tym o prawie i praktyce państw obcych, istotnych dla prawidłowego przygotowania wniosku o pomoc prawną oraz orzeczeń podlegających wzajemnemu uznawaniu,
- b) o zasadach i trybie uzyskania informacji o prawie i praktyce państwa obcego,

- c) o zasadach i trybie współpracy w ramach Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych,
  - d) o zasadach i trybie ustalenia organu właściwego w państwie obcym do wykonania wniosku o pomoc prawną lub o udzielenie informacji dotyczącej stanu realizacji tego wniosku,
  - e) o sposobie uzyskania informacji o treści standardów wynikających z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. poz. 284, z późn. zm.);
- 2) wchodzi w skład Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych oraz wspomaga osoby pełniące funkcję punktów kontaktowych Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych w realizacji ich zadań;
  - 3) informuje właściwego prezesa sądu lub przewodniczącego wydziału o celowości zorganizowania narady sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych, w szczególności w celu przedstawienia zagadnień prawnych budzących wątpliwości oraz zagadnień, w których orzecznictwo jest niejednolite, a także w celu zapewnienia przestrzegania standardów wynikających z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. poz. 284, z późn. zm.), oraz może brać w niej udział;
  - 4) przedstawia prezesowi sądu wnioski co do potrzeby analizy orzecznictwa i ewentualnego wystąpienia z informacją, o której mowa w art. 22 § 1 pkt 2;
  - 5) informuje sędziów, asesorów sądowych, referendarzy sądowych i asystentów sędziów o istotnym bieżącym orzecznictwie Sądu Najwyższego i organów międzynarodowych;
  - 6) kontroluje aktualność informacji umieszczonych na stronach internetowych sądu.

§ 3. Koordynator wykonuje zadania, o których mowa w § 2, we wszystkich sądach na obszarze właściwości danego sądu okręgowego.

§ 4. W celu wykonywania zadań, o których mowa w § 2 koordynatorowi udostępnia się akta sądowe.

§ 5. Koordynatora powołuje w drodze zarządzenia prezes sądu okręgowego, spośród sędziów, asesorów sądowych lub referendarzy sądowych tego sądu okręgowego lub sądu rejonowego na obszarze jego właściwości wyróżniających się wiedzą z zakresu

współpracy międzynarodowej, prawa europejskiego i praw człowieka, w szczególności praw dziecka i praw rodziny, i wykazujących odpowiednią znajomość języków obcych.

Art. 16c. § 1. W okręgu sądowym działa koordynator do spraw współpracy międzynarodowej i praw człowieka w sprawach karnych.

§ 2 W zakresie dotyczącym współpracy międzynarodowej, prawa europejskiego i praw człowieka w sprawach karnych koordynator:

- 1) udziela sędziom, asesorom sądowym, referendarzom sądowym i asystentom sędziów na ich wniosek informacji:
  - a) z zakresu techniki pracy oraz wykonywania czynności administracji sądowej, w tym o prawie i praktyce państw obcych istotnych dla prawidłowego przygotowania wniosku o pomoc prawną, europejskiego nakazu aresztowania oraz orzeczeń podlegających wzajemnemu uznawaniu,
  - b) o zasadach i trybie uzyskania informacji o prawie i praktyce obcego państwa,
  - c) o zasadach i trybie współpracy w ramach Europejskiej Sieci Sądowej,
  - d) o sposobie ustalenia organu właściwego w państwie obcym do wykonania wniosku o pomoc prawną lub o udzielenie informacji dotyczącej stanu realizacji tego wniosku,
  - e) o sposobie ustalenia w obcym państwie organu właściwego do wykonania europejskiego nakazu aresztowania lub innego orzeczenia podlegającego wzajemnemu uznawaniu lub o udzielenie informacji dotyczącej stanu realizacji tego nakazu lub orzeczenia,
  - f) o sposobie uzyskania informacji o treści standardów wynikających z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. poz. 284, z późn. zm.),
- 2) informuje właściwego prezesa sądu lub przewodniczącego wydziału o celowości zorganizowania narady sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych, w szczególności w celu przedstawienia zagadnień prawnych budzących wątpliwości, zagadnień, w których orzecznictwo jest niejednolite, a także w celu zapewnienia przestrzegania standardów wynikających z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. poz. 284, z późn. zm.), oraz może brać w niej udział,

- 3) przedstawia prezesowi sądu wnioski co do potrzeby analizy orzecznictwa i ewentualnego wystąpienia z informacją, o której mowa w art. 22 § 1 pkt 2,
- 4) informuje sędziów, asesorów sądowych, referendarzy sądowych i asystentów sędziów o istotnym bieżącym orzecznictwie Sądu Najwyższego i organów międzynarodowych,
- 5) kontroluje aktualność informacji umieszczonych na stronach internetowych sądu.

§ 3. Koordynator wykonuje zadania, o których mowa w § 2, we wszystkich sądach na obszarze właściwości danego sądu okręgowego.

§ 4. W celu wykonywania zadań, o których mowa w § 2 koordynatorowi udostępnia się akta sądowe.

§ 5. Koordynatora powołuje w drodze zarządzenia prezes sądu okręgowego, spośród sędziów, asesorów lub referendarzy tego sądu okręgowego lub sądu rejonowego na obszarze jego właściwości wyróżniających się wiedzą z zakresu współpracy międzynarodowej, prawa europejskiego i praw człowieka, w szczególności praw dziecka i praw rodziny, i wykazujących odpowiednią znajomość języków obcych.

Art. 16d. Minister Sprawiedliwości, w drodze zarządzenia tworzy i znosi punkty kontaktowe Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych, działającej na podstawie decyzji Rady 2001/470/WE z dnia 28 maja 2001 r. ustanawiającej Europejską Sieć Sądową w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. Urz. UE L z dnia 27 czerwca 2001 r.);

5) w art. 22a:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prezes sądu apelacyjnego w sądzie apelacyjnym, a prezes sądu okręgowego w sądzie okręgowym i w sądach rejonowych, działających w okręgu sądowym, ustala, po zasięgnięciu opinii kolegium właściwego sądu, najpóźniej do końca listopada każdego roku, podział czynności, który określa:

- 1) przydział sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych do wydziałów sądu,
- 2) zakres obowiązków i sposób uczestniczenia sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych w przydziale spraw,

3) plan dyżurów oraz zastępstw sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych

– przy uwzględnieniu specjalizacji sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych w rozpoznawaniu poszczególnych rodzajów spraw, konieczności zapewnienia właściwego rozmieszczenia sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych w wydziałach sądu i równomiernego rozłożenia ich obowiązków oraz potrzeby zagwarantowania sprawnego postępowania sądowego.”,

b) po § 4 dodaje się § 4a i 4b w brzmieniu:

„§ 4a. Przeniesienie sędziego do innego wydziału lub powierzenie mu obowiązków w innym wydziale wymaga zgody sędziego.

§ 4b. Nie wymaga zgody sędziego:

1) przeniesienie do innego wydziału, w którym rozpoznaje się sprawy z tego samego zakresu;

2) powierzenie obowiązków w innym wydziale na okres do 12 miesięcy, jeśli żaden inny sędzia wydziału nie wyraził zgody na przeniesienie do tego wydziału lub objęcie w nim obowiązków na taki sam okres;

3) przeniesienie sędziego przydzielonego do wydziału, o którym mowa w § 2.

§ 4c. Przepisów § 4b pkt 1 i 2 nie stosuje się do sędziego, któremu w ciągu ostatnich 3 lat powierzono obowiązki w innym wydziale bez jego zgody.”;

6) art. 23-25 otrzymują brzmienie:

„Art. 23 § 1. Prezesa sądu apelacyjnego powołuje Minister Sprawiedliwości spośród sędziów sądu apelacyjnego lub sądu okręgowego. Po powołaniu Minister Sprawiedliwości przedstawia prezesa sądu apelacyjnego właściwemu zgromadzeniu ogólnemu sędziów apelacji.

§ 2. Wiceprezesa sądu apelacyjnego powołuje Minister Sprawiedliwości spośród sędziów sądu apelacyjnego lub sądu okręgowego, na wniosek prezesa tego sądu.

Art. 24 § 1. Prezesa sądu okręgowego powołuje Minister Sprawiedliwości spośród sędziów sądu apelacyjnego, okręgowego lub rejonowego. Po powołaniu Minister Sprawiedliwości przedstawia prezesa sądu okręgowego właściwemu zgromadzeniu ogólnemu sędziów okręgu.

§ 2. Wiceprezesa sądu okręgowego powołuje Minister Sprawiedliwości spośród sędziów sądu apelacyjnego, okręgowego lub rejonowego, na wniosek prezesa tego sądu.

Art. 25 § 1. Prezesa sądu rejonowego powołuje Minister Sprawiedliwości spośród sędziów sądu okręgowego lub rejonowego. Po powołaniu Minister Sprawiedliwości albo prezes przełożonego sądu apelacyjnego lub okręgowego przedstawia prezesa sądu rejonowego zebraniu sędziów tego sądu.

§ 2. Wiceprezesa sądu rejonowego powołuje Minister Sprawiedliwości spośród sędziów sądu okręgowego lub rejonowego, na wniosek prezesa tego sądu.”;

7) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. § 1. Prezes i wiceprezes sądu może być odwołany przez Ministra Sprawiedliwości w toku kadencji w przypadku:

- 1) rażącego lub uporczywego niewywiązywania się z obowiązków służbowych;
- 2) gdy dalsze pełnienie funkcji z innych powodów nie da się pogodzić z dobrem wymiaru sprawiedliwości;
- 3) stwierdzenia szczególnie niskiej efektywności działań w zakresie pełnionego nadzoru administracyjnego lub organizacji pracy w sądzie lub sądach niższych;
- 4) złożenia rezygnacji z pełnionej funkcji.

§ 2. Odwołanie prezesa lub wiceprezesa sądu następuje po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa. Zamiar odwołania, wraz z pisemnym uzasadnieniem, Minister Sprawiedliwości przedstawia Krajowej Radzie Sądownictwa w celu uzyskania opinii.

§ 3. Występując o opinię do Krajowej Rady Sądownictwa Minister Sprawiedliwości może zawiesić prezesa lub wiceprezesa w pełnieniu czynności. Przepis art. 22b § 2 stosuje się odpowiednio.

§ 4. Niewydanie opinii przez Krajową Radę Sądownictwa w terminie trzydziestu dni od przedstawienia przez Ministra Sprawiedliwości zamiaru odwołania prezesa albo wiceprezesa sądu nie stoi na przeszkodzie odwołaniu.

§ 5. W przypadku złożenia przez prezesa albo wiceprezesa rezygnacji z pełnionej funkcji w toku kadencji, Minister Sprawiedliwości odwołuje go bez zasięgnięcia opinii, o której mowa w § 2.”;

8) w art. 29 w § 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) wyraża opinię o kandydatach do pełnienia w sądzie apelacyjnym funkcji albo stanowiska rzecznika prasowego oraz wyraża opinię w sprawie zwolnienia z pełnienia tych funkcji;”;

9) w art. 31 w § 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) wyraża opinię o kandydatach do pełnienia w sądzie okręgowym funkcji albo stanowiska rzecznika prasowego oraz wyraża opinię w sprawie zwolnienia z pełnienia tych funkcji;”;

10) w art. 33 po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. Zgromadzeniu, na którym ma być wyrażona opinia o informacji rocznej o działalności sądów, o której mowa w art. 37h § 1, przewodniczy sędzia wybrany na tym zgromadzeniu.”;

11) w art. 37c:

a) § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Wizytacje poszczególnych wydziałów sądu zarządza właściwy prezes sądu, o którym mowa w art. 37a § 1 i 2, stosownie do potrzeb, w szczególności przy uwzględnieniu wyników sprawowanego nadzoru administracyjnego.

§ 2. Wizytacje wydziałów sądu apelacyjnego przeprowadzają sędziowie wizytatorzy zajmujący stanowisko sędziego sądu apelacyjnego.”;

b) po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a Wizytacje wydziałów sądu okręgowego przeprowadzają sędziowie wizytatorzy zajmujący stanowisko sędziego sądu apelacyjnego lub okręgowego.”;

c) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Wizytacje wydziałów sądu rejonowego przeprowadzają sędziowie wizytatorzy zajmujący stanowisko sędziego sądu okręgowego lub rejonowego.”;

12) art. 37d otrzymuje brzmienie:

„Art. 37d. § 1. Sędziego wizytatora powołuje prezes sądu apelacyjnego, na okres czterech lat, spośród sędziów posiadających co najmniej 10 lat stażu pracy na stanowisku sędziego. Przed powołaniem wizytatora prezes sądu apelacyjnego zasięga opinii Ministra Sprawiedliwości.

§ 2. Przy wydawaniu opinii bierze się pod uwagę także względy organizacyjne, w szczególności potrzebę powoływania wizytatora w danym sądzie. Negatywna opinia Ministra Sprawiedliwości jest dla prezesa wiążąca.

§ 3. Jeżeli Minister Sprawiedliwości w terminie 30 dni od przedstawienia zamiaru powołania wizytatora nie wyda opinii, uważa się, że opinia jest pozytywna.

§ 4. Kandydatów do pełnienia funkcji sędziów wizytatorów spośród sędziów sądu okręgowego i sądów rejonowych przedstawiają prezesi sądów okręgowych, działających na obszarze apelacji, po zasięgnięciu opinii kolegium sądu okręgowego.”;

13) w art. 37e:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prezes sądu apelacyjnego może zwrócić prezesowi lub wiceprezesowi sądu, działającego na obszarze apelacji, uwagę na piśmie, jeżeli stwierdzi uchybienia w zakresie kierowania sądem, sprawowania wewnętrznego nadzoru administracyjnego albo wykonywania innych czynności administracyjnych.”,

b) dodaje się § 4-8 w brzmieniu:

„§ 4. Uprawnienie, o którym mowa w § 1, przysługuje również prezesowi sądu wobec sędziego lub asesora sądowego pełniącego funkcję przewodniczącego wydziału, zastępcy przewodniczącego wydziału albo kierownika sekcji w przypadku stwierdzenia uchybienia w zakresie sprawowania wewnętrznego nadzoru administracyjnego albo wykonywania innych czynności administracyjnych.

§ 5. Prezes, wiceprezes oraz sędzia lub asesor sądowy pełniący funkcję przewodniczącego wydziału, zastępcy przewodniczącego wydziału albo kierownika sekcji, którego dotyczy zwrócona uwaga, może w terminie czternastu dni od dnia zwrócenia uwagi złożyć prezesowi sądu pisemne zastrzeżenie.

§ 6. W terminie czternastu dni od dnia złożenia zastrzeżenia prezes sądu uchyła uwagę albo przekazuje sprawę do rozpoznania prezesowi sądu przełożonego. Prezes sądu apelacyjnego przekazuje sprawę do rozpoznania Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 7. Przepisy art. 37 § 6 i 7 stosuje się odpowiednio.

§ 8. Zwrócenie uwagi może być połączone z obniżeniem dodatku funkcyjnego w stopniu odpowiadającym wadze uchybienia, w granicach od 15% do 50% wysokości dodatku, na okres od jednego miesiąca do sześciu miesięcy. W razie uchylenia uwagi dokonuje się wyrównania dodatku do poprzedniej wysokości.”;

14) w art. 37g:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Minister Sprawiedliwości, w ramach zewnętrznego nadzoru administracyjnego:

- 1) dokonuje oceny informacji rocznych o działalności sądów, o których mowa w art. 37h § 1;
- 2) ustala ogólne kierunki wewnętrznego nadzoru administracyjnego wykonywanego przez prezesów sądów apelacyjnych;
- 3) kontroluje wykonywanie obowiązków nadzorczych przez prezesów sądów apelacyjnych oraz wydaje stosowne zarządzenia.”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Zarządzając przeprowadzenie czynności, o których mowa w § 2, Minister Sprawiedliwości wyznacza prezesowi sądu apelacyjnego zakres i termin ich przeprowadzenia. W uzasadnionych przypadkach Minister Sprawiedliwości może zarządzić przeprowadzenie czynności przez sędziów wizytatorów z obszaru innej apelacji lub przez służbę nadzoru, o której mowa w art. 9a § 2.”;

15) po art. 37g dodaje się art. 37ga w brzmieniu:

„Art. 37ga. § 1. W razie stwierdzenia uchybienia w zakresie kierowania sądem, sprawowania wewnętrznego nadzoru administracyjnego albo wykonywania innych czynności administracyjnych przez prezesa lub wiceprezesa sądu apelacyjnego, Minister Sprawiedliwości może zwrócić na nie uwagę na piśmie i żądać usunięcia jego skutków.

§ 2. Prezes sądu, którego dotyczy zwrócona uwaga, może w terminie czternastu dni od dnia zwrócenia uwagi złożyć Ministrowi Sprawiedliwości pisemne zastrzeżenie.

§ 3. W przypadku złożenia zastrzeżenia, Minister Sprawiedliwości w terminie czternastu dni uchyla uwagę albo przekazuje sprawę do rozpoznania Krajowej Radzie Sądownictwa, zawiadamiając prezesa sądu o sposobie rozpatrzenia zastrzeżenia.

§ 4. Przepisy art. 37 § 6 i 7 stosuje się odpowiednio.

§ 5. Zwrócenie uwagi może być połączone z obniżeniem dodatku funkcyjnego w stopniu odpowiadającym wadze uchybienia, w granicach od 15% do 50% wysokości dodatku, na okres od jednego miesiąca do sześciu miesięcy. W razie uchylenia uwagi dokonuje się wyrównania dodatku do poprzedniej wysokości.”;

16) art. 37h otrzymuje brzmienie:

„Art. 37h. § 1. Prezes sądu apelacyjnego sporządza informację roczną o działalności sądów, działających na obszarze apelacji, w zakresie powierzonych mu zadań, którą po zaopiniowaniu przez zgromadzenie ogólne sędziów apelacji przedkłada Ministrowi Sprawiedliwości, nie później niż do końca kwietnia każdego roku.

§ 2. Prezes sądu okręgowego sporządza informację roczną o działalności sądów, działających na obszarze okręgu, w zakresie powierzonych mu zadań, którą przedkłada prezesowi sądu apelacyjnego, nie później niż do końca lutego każdego roku.

§ 3. Prezes sądu rejonowego sporządza informację roczną o działalności sądu, w zakresie powierzonych mu zadań, którą przedkłada prezesowi sądu okręgowego, nie później niż do końca stycznia każdego roku.

§ 4. Informacje, o których mowa w § 1, podlegają ocenie dokonywanej przez Ministra Sprawiedliwości. Oceny dokonuje się w terminie do końca września roku, w którym informacja została złożona.

§ 5. Informacje, o których mowa w § 2 i 3, podlegają ocenie dokonywanej przez prezesów, którym zostały złożone. Oceny dokonuje się w terminie do dwóch miesięcy od dnia złożenia informacji. Jeżeli żądano uzupełnienia informacji, oceny dokonuje się w terminie jednego miesiąca od dnia uzupełnienia informacji.

§ 6. Ocena informacji rocznej może być pozytywna z wyróżnieniem, pozytywna, pozytywna z zastrzeżeniem lub zastrzeżeniami albo negatywna.

§ 7. Niewykonanie w terminie obowiązku, o którym mowa w § 1-3, jest równoznaczne z negatywną oceną informacji, chyba że, z uwagi na szczególne okoliczności, termin zostanie przedłużony przez organ uprawniony do oceny informacji.

§ 8. Prezes sądu apelacyjnego, którego informacja została oceniona negatywnie, może w terminie czternastu dni od dnia poinformowania go o tym złożyć Ministrowi Sprawiedliwości pisemne zastrzeżenie.

§ 9. W przypadku złożenia zastrzeżenia, Minister Sprawiedliwości w terminie jednego miesiąca zmienia ocenę albo przekazuje sprawę do rozpoznania Krajowej Radzie Sądownictwa, zawiadamiając prezesa sądu o sposobie rozpatrzenia zastrzeżenia. Krajowa Rada Sądownictwa zmienia albo utrzymuje w mocy ocenę.

§ 10. Prezes sądu okręgowego lub rejonowego, którego informacja została oceniona negatywnie, może w terminie czternastu dni od dnia poinformowania go o tym złożyć prezesowi sądu dokonującemu oceny pisemne zastrzeżenie.

§ 11. W przypadku złożenia zastrzeżenia prezes sądu w terminie czternastu dni od dnia złożenia zastrzeżenia zmienia ocenę albo przekazuje sprawę do rozpoznania prezesowi sądu przełożonego. Prezes sądu apelacyjnego przekazuje sprawę do rozpoznania Ministrowi Sprawiedliwości. Prezes sądu przełożonego albo Minister Sprawiedliwości zmienia albo utrzymuje w mocy ocenę.

§ 12. Dokonanie negatywnej oceny może być połączone z obniżeniem dodatku funkcyjnego w stopniu odpowiadającym wadze uchybień, w granicach od 15% do 50% wysokości dodatku, na okres od jednego miesiąca do jednego roku. W razie zmiany oceny na inną niż negatywna dokonuje się wyrównania dodatku do poprzedniej wysokości.

§ 13. Dokonanie oceny pozytywnej z wyróżnieniem może być połączone z podwyższeniem dodatku funkcyjnego do wysokości 150% maksymalnej wysokości tego dodatku wskazanej w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 91 § 8, na okres do jednego roku.

§ 14. Odpis informacji rocznej prezesa sądu rejonowego lub prezesa sądu okręgowego wraz z odpisem oceny tej informacji organ, który dokonał oceny, przekazuje do wiadomości Ministra Sprawiedliwości.”;

17) w art. 40:

a) po § 2 dodaje się § 2a i 2b w brzmieniu:

„§ 2a. W terminie 14 dni od dnia doręczenia postanowienia zawierającego wytknięcie uchybienia, sędzia lub asesor sądowy wchodzący w skład sądu orzekającego w pierwszej instancji mogą wnieść odwołanie od tego postanowienia do Sądu Najwyższego.

§ 2b. Sąd Najwyższy po rozpoznaniu odwołania utrzymuje w mocy zaskarżone postanowienie albo uchyla je w całości lub części.”,

b) § 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„§ 3. Odpis prawomocnego postanowienia zawierającego wytknięcie uchybienia dołącza się do akt osobowych sędziego lub asesora sądowego. Do akt osobowych dołącza się także złożone przez sędziego lub asesora sądowego wyjaśnienia oraz odwołanie.

§ 4. Po upływie pięciu lat od uprawomocnienia się postanowienia zawierającego wytknięcie uchybienia prezes sądu zarządza usunięcie z akt osobowych dokumentów, o których mowa w § 3. Jednocześnie z usunięciem

dokumentów z akt osobowych wszelkie dane dotyczące wytknięcia uchybienia usuwa się z wykazu służbowego, o którym mowa w art. 67 § 1. Jeżeli jednak w tym okresie stwierdzono kolejną oczywistą obrazę przepisów przy rozpoznawaniu sprawy przez sąd odwoławczy, skutkującą wytknięciem uchybienia, lub zwrócono uwagę w trybie art. 37 § 4, dopuszczalne jest tylko jednoczesne usunięcie wszystkich dokumentów i danych.”;

18) w art. 41:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, określi, w drodze rozporządzenia, regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych określający:

- 1) wewnętrzną organizację i porządek funkcjonowania sądów;
- 2) szczegółowe zasady przydziału spraw, w tym:
  - a) sposób dokonywania losowania spraw,
  - b) zasady ustalania składów wieloosobowych,
  - c) podział spraw na kategorie, w których dokonuje się odrębnego losowego przydziału spraw,
  - d) zasady zmniejszenia przydziału spraw ze względu na sprawowane funkcje i usprawiedliwione nieobecności oraz podstawy czasowego wstrzymania przydziału spraw,
  - e) warunki uczestniczenia w przydziale tylko niektórych kategorii spraw rozpoznawanych w wydziale,
  - f) zasady pełnienia dyżurów oraz rodzaje spraw podlegających przydzieleniu zgodnie z planem dyżurów,
  - g) zasady sporządzania planu zastępstw oraz rodzaje czynności podejmowane zgodnie z planem zastępstw,
  - h) zasady podziału terytorialnego obszarów właściwości sądów opiekuńczych i nieletnich oraz przydziału tych obszarów sędziom i asesorum sądowym,
  - i) zasady przydziału spraw rejestrowych, wieczystoksięgowych i związanych z wykonaniem orzeczeń;
- 3) sposób realizacji zadań związanych z funkcjonowaniem Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych,

4) porządek czynności w sądach, porządek urzędowania organów sądów i wykonywania zadań sędziów i asesorów sądowych pełniących funkcje kierownicze, tok czynności administracyjnych w sprawach należących do właściwości sądów, dopuszczalne systemy i rozkład czasu urzędowania, warunki i tryb udostępniania i przesyłania akt i dokumentów z akt oraz warunki udostępniania pomieszczeń dla uczestników postępowania, świadków i innych osób przebywających w sądach

– uwzględniając zasady sprawności, racjonalności, ekonomicznego i szybkiego działania oraz potrzeby zapewnienia rzetelnego wykonywania zadań powierzonych sądom.”,

b) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa i po uzyskaniu zgody wyrażonej w uchwale zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji, zgromadzenia ogólnego sędziów okręgu lub zebrania sędziów sądu, może określić na zasadzie pilotażu na czas określony nieprzekraczający dwóch lat, w drodze rozporządzenia, odmienny regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych działających na obszarze danej apelacji lub danego okręgu albo danego sądu, uwzględniając zasady sprawności, racjonalności, ekonomicznego i szybkiego działania, potrzeby zapewnienia rzetelnego wykonywania zadań powierzonych sądom oraz konieczność zweryfikowania działania w praktyce odmiennych regulacji w tym zakresie.”;

19) w art 47 § 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 47. § 1. Prezes sądu może zarządzić przydzielenie dodatkowego sędziego lub asesora sądowego do sprawy, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że będzie ona trwać czas dłuższy. W razie potrzeby można przydzielić dwóch dodatkowych sędziów lub asesorów sądowych; w takim razie należy wskazać kolejność, w której będą oni wstępować do udziału w naradzie i głosowaniu.”;

20) po art. 47 dodaje się art. 47a–47c w brzmieniu:

„Art. 47a. § 1. Sprawy są przydzielane sędziom i asesorom sądowym losowo, w ramach poszczególnych kategorii spraw, chyba że sprawa podlega przydziałowi sędziemu pełniącemu dyżur.

§ 2. Przydział spraw w ramach kategorii jest równy, chyba że został zmniejszony z uwagi na pełnioną funkcję, uczestniczenie w przydziale spraw innej kategorii lub z innych przyczyn przewidzianych ustawą.

§ 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do przydziału spraw referendarzom sądowym.

§ 4. Sprawy z zakresu prawa opiekuńczego i sprawy nieletnich oraz inne sprawy należące do sądu opiekuńczego mogą być przydzielane według kryterium terytorialnego. Szczególne zasady przydziału mogą zostać ustanowione także w sprawach rejestrowych, wieczystoksięgowych oraz w sprawach związanych z wykonaniem orzeczeń.

§ 5. W razie przydzielenia sprawy wymagającej nadzwyczajnego nakładu pracy, sędzia sprawozdawca może zwrócić się do prezesa sądu z wnioskiem o wstrzymanie przydziału kolejnych spraw na czas oznaczony. Prezes sądu rozpoznaje wniosek niezwłocznie. Od decyzji prezesa sądu sędziemu przysługuje odwołanie do właściwego kolegium sądu.

Art. 47b. § 1. Zmiana składu może nastąpić tylko w wypadku niemożności rozpoznania sprawy w dotychczasowym składzie albo w przypadku długotrwałej przeszkody w rozpoznaniu sprawy w dotychczasowym składzie. Przepisy art. 47a stosuje się odpowiednio.

§ 2. Jeżeli konieczne jest podjęcie czynności w sprawie, w szczególności gdy wynika to z odrębnych przepisów, lub przemawia za tym wzgląd na sprawność postępowania, a sąd wyznaczony zgodnie z regułami określonymi w art. 47a nie może jej podjąć, czynność ta jest podejmowana przez sędziego albo skład sądu wyznaczony losowo lub zgodnie z planem zastępstw.

§ 3. Decyzje w sprawach, o których mowa w § 1 i 2, podejmuje prezes sądu albo upoważniony przez niego sędzia.

§ 4. Zmiana miejsca służbowego sędziego lub delegowanie do innego sądu nie stanowią przeszkody do podejmowania czynności w sprawach przydzielonych w dotychczasowym miejscu służbowym, aż do ich zakończenia.

§ 5. Na wniosek sędziego lub z urzędu kolegium sądu właściwe dla nowego miejsca służbowego sędziego lub miejsca delegowania sędziego może zwolnić sędziego z obowiązku rozpoznania części lub wszystkich spraw, w szczególności w razie znacznej odległości od tego sądu do nowego miejsca służbowego sędziego albo miejsca

jego delegowania, a także przy uwzględnieniu stopnia zaawansowania rozpoznawanych spraw. Przed podjęciem uchwały kolegium zasięga opinii prezesów właściwych sądów.

§ 6. Przepisy § 4 i 5 stosuje się odpowiednio w przypadku przeniesienia do innego wydziału tego samego sądu.

Art. 47c. Przewodniczący składu sądu może sprawdzić dane osobowe osób obecnych w miejscu dokonywania czynności sądowej na podstawie dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość. W przypadku odmowy poddania się sprawdzeniu tożsamości lub w przypadku braku możliwości sprawdzenia tożsamości przewodniczący składu sądu może zobowiązać taką osobę do opuszczenia miejsca czynności sądowej.”;

21) po art. 51 dodaje się art. 51a i art. 51b w brzmieniu:

„Art. 51a. § 1. Sąd z urzędu ustala i stosuje właściwe prawo obce. Sąd może zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości o udzielenie tekstu tego prawa oraz o wyjaśnienie obcej praktyki sądowej.

§ 2. Sąd może zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości również o udzielenie informacji co do istnienia wzajemności w stosunkach z państwem obcym.

§ 3. Celem ustalenia treści prawa obcego lub obcej praktyki sądowej albo istnienia wzajemności sąd może zastosować także inne środki, w tym zasięgnąć opinii biegłych.

Art. 51b. W razie wątpliwości co do istnienia przywileju lub immunitetu wynikającego z prawa międzynarodowego sąd może zwrócić się do ministra właściwego do spraw zagranicznych o informację.”;

22) po art. 53b dodaje się art. 53c w brzmieniu:

„Art. 53c § 1. Akta sprawy udostępnia się upoważnionym podmiotom w celu i zakresie określonym w odrębnych przepisach.

§ 2. Minister Sprawiedliwości może zażądać przedstawienia mu akt sprawy, w której sąd zwrócił się o udzielenie tekstu prawa obcego, wyjaśnienie obcej praktyki sądowej lub o informację co do istnienia wzajemności w stosunkach z państwem obcym.

§ 3. Minister Sprawiedliwości może zażądać przedstawienia mu akt sprawy lub niezbędnych informacji w celu wykonywania zadań związanych z reprezentowaniem Rzeczypospolitej Polskiej przed sądami międzynarodowymi, komitetami traktatowymi, organizacjami międzynarodowymi, międzynarodowymi sądami arbitrażowymi.

§ 4. Akta spraw zakończonych mogą być udostępniane jednostkom organizacyjnym prowadzącym działalność naukową lub badawczo-rozwojową dla celów

naukowych i badawczych, a także Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury dla celów dydaktycznych.”;

23) w art 57a § 7 otrzymuje brzmienie:

„§ 7. Kandydat na wolne stanowisko sędziowskie zajmujący stanowisko sędziego, prokuratora, referendarza sądowego albo asystenta sędziego, który w okresie poprzedzającym obwieszczenie był delegowany do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości lub innej jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanej, w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej albo w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych, do karty zgłoszenia dołącza także opis wykonywanych w okresie delegowania czynności wraz z opinią przełożonego.”;

24) w art 57b § 6 otrzymuje brzmienie:

„§ 6. Do oceny kwalifikacji kandydata zajmującego stanowisko sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu administracyjnego, sędziego sądu wojskowego oraz asesora sądowego dołącza się odpisy znajdujących się w aktach osobowych prawomocnych wyroków orzekających karę dyscyplinarną oraz dokumentów, dotyczących zwrócenia uwagi lub wytknięcia uchybienia, o których mowa w art. 37 § 4 i art. 40 § 1 niniejszej ustawy, a także art. 65 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1254). Do oceny kwalifikacji kandydata zajmującego stanowisko asesora sądowego dołącza się nadto ocenę pracy, o której mowa w art. 106x.”;

25) w art. 64:

a) § 1 i 1a otrzymują brzmienie:

„§ 1. Na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego może być powołany sędzia sądu powszechnego lub sądu wojskowego, który posiada co najmniej dziesięcioletni okres pracy na stanowisku sędziego lub prokuratora.

§ 1a. Na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego może być powołany również prokurator, który posiada co najmniej dziesięcioletni okres pracy na stanowisku prokuratora lub sędziego.”;

b) w § 2 pkt 1 i 1a otrzymują brzmienie:

„1) wykonywał zawód adwokata, radcy prawnego lub notariusza co najmniej przez dziesięć lat;

- 1a) zajmował stanowisko Prezesa, wiceprezesa, radcy Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej – co najmniej przez dziesięć lat;”;
- 26) w art. 69:
- a) w § 1 po wyrazach „sześć miesięcy” dodaje się wyrazy „i nie wcześniej niż na dwanaście miesięcy”,
- b) po § 1a dodaje się § 1b w brzmieniu:
- „§ 1b. Minister Sprawiedliwości podejmuje decyzję w przedmiocie wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego. W przypadku niezakończenia postępowania związanego z dalszym zajmowaniem stanowiska sędziego po ukończeniu przez niego wieku, o którym mowa w § 1, sędzia pozostaje na stanowisku do czasu zakończenia tego postępowania.”,
- c) § 3 otrzymuje brzmienie:
- „§ 3. W razie wyrażenia przez Ministra Sprawiedliwości zgody, o której mowa w § 1b, sędzia może zajmować stanowisko nie dłużej niż do ukończenia 70 roku życia. Sędzia ten może w każdym czasie przejść w stan spoczynku, składając odpowiednie oświadczenie Ministrowi Sprawiedliwości.”;
- 27) w art. 71 uchyla się § 1;
- 28) po art 71 dodaje się art. 71a–71f w brzmieniu:
- „Art. 71a. § 1. Sędzia, który przez okres co najmniej sześciu miesięcy nie pełnił służby z powodu choroby lub płatnego urlopu dla poratowania zdrowia jest obowiązany poddać się badaniu lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w terminie nie dłuższym niż jeden miesiąc od dnia upływu tego okresu, o ile nie powrócił do pełnienia obowiązków sędziego.
- § 2. W przypadku orzeczenia o dalszej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego, która nie ma charakteru trwałego, Minister Sprawiedliwości udziela sędziemu urlopu rehabilitacyjnego na czas nie dłuższy niż 12 miesięcy.
- § 3. W przypadku orzeczenia o trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego przepis art. 70 § 1 stosuje się odpowiednio.
- § 4. Orzeczenie, o którym mowa w § 2 i 3, lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych doręcza zainteresowanemu sędziemu oraz odpowiednio prezesowi sądu okręgowego albo apelacyjnego, a także Ministrowi Sprawiedliwości.
- § 5. W okresie urlopu rehabilitacyjnego sędzia otrzymuje 75% wynagrodzenia.
- ”

Art. 71b. W okresie urlopu rehabilitacyjnego, nie rzadziej niż co trzy miesiące od daty wydania orzeczenia, o którym mowa w art. 71a § 2, chyba że Minister Sprawiedliwości, uwzględniając przyczyny korzystania przez sędziego z urlopu rehabilitacyjnego, wyznaczy dłuższy termin, a także w terminie nie dłuższym niż jeden miesiąc po zakończeniu urlopu rehabilitacyjnego, sędzia jest obowiązany poddać się badaniu lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który wydaje orzeczenie o trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego, o dalszej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego, która nie ma charakteru trwałego, albo o zdolności do pełnienia obowiązków sędziego.

Art. 71c. § 1. Jeżeli orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydane w trakcie lub po zakończeniu urlopu rehabilitacyjnego wskazuje na trwałą niezdolność do pełnienia obowiązków sędziego, przepis art. 70 § 1 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Jeżeli orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydane po zakończeniu urlopu rehabilitacyjnego wskazuje na dalszą niezdolność do pełnienia obowiązków sędziego, która nie ma charakteru trwałego, przepis art. 70 § 1 stosuje się odpowiednio.

§ 3. W przypadku, o którym mowa w § 2, po powzięciu wiadomości o zmianie stanu zdrowia sędziego oraz z urzędu, nie częściej niż raz na trzy miesiące i nie rzadziej niż raz na sześć miesięcy, Minister Sprawiedliwości kieruje sędziego na badanie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

§ 4. W przypadku wydania przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, po przeprowadzeniu badania, o którym mowa w § 3, orzeczenia o zdolności do pełnienia obowiązków sędziego Minister Sprawiedliwości zgłasza Krajowej Radzie Sądownictwa potrzebę powrotu sędziego na stanowisko zajmowane poprzednio albo równorzędne, jeżeli powrót na stanowisko zajmowane poprzednio nie jest możliwy z przyczyn, o których mowa w art. 75 § 2 pkt 1, chyba że sędzia zrzeka się urzędu. Krajowa Rada Sądownictwa w terminie miesiąca wydaje w tej sprawie decyzję. W razie decyzji negatywnej Ministrowi Sprawiedliwości przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego.

Art. 71d. § 1. Listę lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, uprawnionych do przeprowadzania badań, o których mowa w art. 71a § 1, art. 71b

i art. 71c § 3, ustala Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Prezesem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

§ 2. W przypadkach, o których mowa w art. 71a § 1, art. 71b i art. 71c § 3, lekarza orzecznika wskazuje Minister Sprawiedliwości z listy, o której mowa w § 1.

Art. 71e. W okresie pomiędzy zakończeniem korzystania z urlopu rehabilitacyjnego a nabyciem prawa stanu spoczynku albo powrotem do pełnienia obowiązków sędziego sędziemu przysługuje 75% wynagrodzenia.

Art. 71f § 1. Niepoddanie się przez sędziego badaniu lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, o którym mowa w art. 71a § 1, art. 71b i art. 71c § 3, powoduje obniżenie wynagrodzenia albo uposażenia do wysokości najniższej renty z tytułu niezdolności do pracy dla osób całkowicie niezdolnych do pracy, o której mowa w przepisach ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887, z późn. zm.).

§ 2. Sędzia, który nie wykonał obowiązku poddania się badaniu, o którym mowa w art. 71a § 1, art. 71b i art. 71c § 3, podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej.

§ 3. Jeżeli sędzia lub inna osoba wykaże, że niepoddanie się badaniu, o którym mowa w art. 71a § 1, art. 71b i art. 71c § 3, nastąpiło z przyczyn niezależnych od sędziego, Minister Sprawiedliwości nakazuje wypłatę sędziemu równowartości niewypłaconej części wynagrodzenia albo uposażenia. W takim przypadku postępowania w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej nie wszczyna się, a wszczęte umarza.”;

29) w art. 77:

a) w § 1 po pkt 2 dodaje się pkt 2a i 2b w brzmieniu:

„2a) w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,

2b) w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych – na wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych,”

b) § 2b otrzymuje brzmienie:

„§ 2b. Sędzia nie może łączyć funkcji orzekania z wykonywaniem czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości lub innej jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości, w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej albo w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych.”

c) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Sędzia delegowany na podstawie § 1 pkt 2-2b, na czas nieokreślony, może być odwołany z delegowania, względnie z niego ustąpić za trzymiesięcznym uprzedzeniem. W pozostałych przypadkach delegowania sędziego, odwołanie lub ustąpienie sędziego następuje bez zachowania okresu uprzedzenia.”;

30) art. 78 otrzymuje brzmienie:

„Art. 78. § 1. Sędziemu delegowanemu do pełnienia czynności w Ministerstwie Sprawiedliwości, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych mogą być powierzane obowiązki na stanowiskach urzędniczych, z wyłączeniem stanowiska dyrektora generalnego urzędu.

§ 2. Obowiązki, o których mowa w § 1, mogą być powierzane sędziemu delegowanemu do pełnienia czynności w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury.

§ 3. Do Ministerstwa Sprawiedliwości, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zagranicznych albo Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury może być delegowany jedynie sędzia wyróżniający się wysokim poziomem wiedzy prawniczej oraz wykazujący znajomość problematyki w zakresie powierzanych mu obowiązków.

§ 4. Sędzia delegowany do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych lub Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, a także do prowadzenia zajęć szkoleniowych w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury ma prawo do wynagrodzenia zasadniczego przysługującego mu na zajmowanym stanowisku sędziowskim oraz dodatku za długoletnią pracę. W okresie delegowania sędzia otrzymuje dodatek funkcyjny, określony w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 91 § 8.

§ 5. Ponadto w okresie delegowania, ze względu na charakter pracy i zakres wykonywanych zadań, sędziemu może być przyznany przez Ministra Sprawiedliwości dodatek specjalny w kwocie nieprzekraczającej 40% łącznie wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego. Dodatek przyznaje się na czas określony, a w indywidualnych przypadkach - także na czas nieokreślony. Dodatek dla sędziów delegowanych do Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zagranicznych może być przyznany

odpowiednio, na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej albo ministra właściwego do spraw zagranicznych.

§ 6. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dodatek specjalny może przekraczać wysokość, o której mowa w § 5.

§ 7. W okresie delegowania do Ministerstwa Sprawiedliwości Minister Sprawiedliwości może kierować sędziego, za jego zgodą, do udziału w różnych formach podnoszenia kwalifikacji zawodowych w zakresie problematyki dotyczącej powierzonych mu obowiązków.

§ 8. Koszty szkolenia, o którym mowa w § 7, są pokrywane z części budżetowej „Sprawiedliwość”, której dysponentem jest Minister Sprawiedliwości.

§ 9. Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa określi, w drodze rozporządzenia, tryb i szczegółowe warunki delegowania sędziów do pełnienia obowiązków w Ministerstwie Sprawiedliwości, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych, a także pełnienia czynności administracyjnych lub prowadzenia zajęć szkoleniowych w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz tryb i szczegółowe warunki realizacji prawa do nieodpłatnego zakwaterowania i zwrotu kosztów zamieszkania w miejscu delegowania, w tym maksymalną wysokość zwrotu kosztów faktycznie poniesionych oraz wysokość miesięcznego ryczału, z uwzględnieniem możliwości zróżnicowania jego wysokości w zależności od miejscowości delegowania, a także tryb, szczegółowe warunki i zakres innych świadczeń, mając na względzie zakres świadczeń przysługujących pracownikom odbywającym podróże służbowe oraz czasowo przenoszonym.”;

31) w art 82a dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Sędzia, o ile jest to możliwe, najpóźniej trzy dni przed rozpoczęciem szkolenia bądź korzystania z innej formy doskonalenia zawodowego, zawiadamia o tym właściwego prezesa sądu, jeżeli w związku z korzystaniem z doskonalenia zawodowego będzie przebywał ponad jeden dzień poza miejscowością będącą siedzibą sądu, w którym pełni służbę. Prezes sądu rejonowego zawiadamia prezesa przełożonego sądu okręgowego, prezes sądu okręgowego prezesa przełożonego sądu apelacyjnego, zaś prezes sądu apelacyjnego Ministra Sprawiedliwości.”;

32) po art 83 dodaje się art 83a w brzmieniu:

„Art. 83a. Prawo do urlopu wychowawczego sędzieja, który nie pełni funkcji, może wykonywać także przez zmniejszenie przydziału co najwyżej o 50% z jednoczesnym obniżeniem wynagrodzenia zasadniczego w tym samym stopniu. Do wykonywania prawa do zmniejszenia przydziału stosuje się odpowiednio przepisy o urloпах wychowawczych, z tym że żądanie zmniejszenia przydziału lub zmiany zakresu zmniejszenia należy złożyć z uprzedzeniem co najmniej dwóch miesięcy.”;

33) w art 87:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędziowie, dyrektorzy oraz zastępcy dyrektorów sądów są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową. Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o:

- 1) zasobach pieniężnych;
- 2) posiadanych nieruchomościach i tytułach prawnych ich posiadania;
- 3) rzeczach ruchomych o wartości jednostkowej powyżej 10.000 zł;
- 4) udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego;
- 5) posiadanych instrumentach finansowych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 1636) innych niż wskazane w pkt 4;
- 6) dochodach podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych, uzyskanych w okresie roku przed dniem, na który składane jest oświadczenie, o ile ich łączna wartość przekracza 10.000 zł, i ich źródłach, z wyłączeniem dochodów uzyskanych w związku z pełnieniem urzędu na stanowisku sędziowskim albo zatrudnieniem na stanowisku dyrektora lub zastępcy dyrektora sądu;
- 7) nabytym przez składającego oświadczenie albo jego małżonka od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub samorządowej osoby prawnej, mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu,
- 8) wierzytelnościach i zobowiązaniach pieniężnych o wartości powyżej 10.000 zł.”,

b) § 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„§ 2. Oświadczenie, o którym mowa w § 1, sędziowie składają właściwemu terytorialnie prezesowi sądu apelacyjnego, zaś dyrektorzy i zastępcy dyrektorów sądów – Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 3. Analizy danych zawartych w oświadczeniu, o którym mowa w § 1, złożonym przez sędziego, dokonuje właściwe kolegium sądu apelacyjnego w terminie do końca czerwca każdego roku i przedstawia jej wyniki zgromadzeniu ogólnemu sędziów apelacji. Analizy danych zawartych w oświadczeniu o którym mowa w § 1, złożonym przez dyrektora lub zastępcę dyrektora sądu dokonuje Minister Sprawiedliwości do końca czerwca każdego roku.”,

c) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Oświadczenie, o którym mowa w § 1, składa się w terminie 30 dni od objęcia urzędu sędziego albo powołania na stanowisko dyrektora lub zastępcy dyrektora sądu, według stanu na dzień objęcia urzędu albo powołania, a następnie co roku do dnia 30 kwietnia, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego, a także w terminie 30 dni od dnia opuszczenia urzędu sędziego albo odwołania ze stanowiska dyrektora lub zastępcy dyrektora sądu, według stanu na dzień opuszczenia urzędu albo odwołania.”,

d) po § 5 dodaje się § 5a w brzmieniu:

„§ 5a. Oświadczenie składane w związku z objęciem urzędu sędziego albo powołania na stanowisko dyrektora lub zastępcy dyrektora sądu nie zawiera informacji, o których mowa w § 1 pkt 6. Oświadczenie składane w związku z opuszczeniem urzędu sędziego albo odwołaniem ze stanowiska dyrektora lub zastępcy dyrektora sądu zawiera informacje, o których mowa w § 1 pkt 6, za okres od 1 stycznia roku opuszczenia urzędu albo odwołania do dnia opuszczenia urzędu albo odwołania.”,

e) § 6 otrzymuje brzmienie:

„§ 6. Informacje zawarte w oświadczeniu, o którym mowa w § 1, są jawne, także co do imienia i nazwiska, z wyjątkiem danych adresowych, informacji o miejscu położenia nieruchomości, a także informacji umożliwiających identyfikację ruchomości. Na wniosek sędziego, dyrektora lub zastępcy dyrektora sądu, który złożył oświadczenie, podmiot uprawniony do odebrania oświadczenia może zdecydować o objęciu informacji zawartych w oświadczeniu ochroną

przewidzianą dla informacji niejawnych o klauzuli tajności „zastrzeżone”, określoną w przepisach ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych, jeżeli ujawnienie tych informacji mogłoby powodować zagrożenie dla składającego oświadczenie lub osób dla niego najbliższych. Minister Sprawiedliwości jest uprawniony do zniesienia tej klauzuli w odniesieniu do oświadczeń, o których mowa w § 1, złożonych przez sędziów. W stosunku do tego uprawnienia przepisu art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych nie stosuje się.”,

f) § 8 otrzymuje brzmienie:

„§ 8. Jeden egzemplarz oświadczenia o stanie majątkowym podmiot uprawniony do odebrania oświadczenia przekazuje do urzędu skarbowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania sędziego, dyrektora lub zastępcy dyrektora sądu. Właściwy urząd skarbowy jest uprawniony do analizy danych zawartych w oświadczeniu, w tym również do porównania jego treści z treścią uprzednio złożonych oświadczeń oraz rocznych zeznań podatkowych (PIT). Jeżeli wynik analizy budzi uzasadnione wątpliwości co do legalności pochodzenia majątku ujawnionego w oświadczeniu, urząd skarbowy kieruje sprawę do właściwego postępowania, prowadzonego na podstawie odrębnych przepisów.”;

34) art. 88 otrzymuje brzmienie:

„Art. 88. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza oświadczenia, o którym mowa w art 87 § 1, zawierający szczegółowy zakres informacji zawieranych w oświadczeniu oraz klauzulę, o której mowa w art. 87 § 9 – mając na uwadze konieczność rzetelnego wykazania stanu majątkowego osób obowiązanych do składania oświadczeń.”;

35) w art. 89 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Przepis § 1 nie dotyczy żądań, wystąpień i zażaleń kierowanych przez sędziego bezpośrednio do Krajowej Rady Sądownictwa, Rzecznika Praw Obywatelskich lub Ministra Sprawiedliwości.”;

36) w art. 92 dodaje się § 6 w brzmieniu:

„§ 6. Gratyfikację jubileuszową wypłaca się w dniu przejścia sędziego w stan spoczynku, jeżeli w tym dniu sędziemu brakuje do okresu pracy, od którego zależy nabycie prawa do gratyfikacji jubileuszowej, mniej niż dwanaście miesięcy.”;

- 37) w art. 94b w § 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) Minister Sprawiedliwości – z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej prezesa sądu apelacyjnego oraz sędziego delegowanego do wykonywania czynności w Ministerstwie Sprawiedliwości, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych.”;
- 38) w art. 105 w § 1 po wyrazach „art. 77 § 1, 6-6b i 8,” dodaje się wyrazy „art. 78 § 5,”;
- 39) w dziale II uchyla się rozdział 2a;
- 40) w art 106zg § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1 Do asesorów sądowych stosuje się odpowiednio przepisy art. 83a, art. 85-90, art. 95 i art. 97.”;
- 41) w art 149a dodaje się § 3 w brzmieniu:
„§ 3. Prezes sądu nie ogłasza konkursu, jeśli obsadzenie zwolnionego lub przydzielonego stanowiska następuje przez przeniesienie referendarza sądowego.”;
- 42) w art. 151a:
a) po § 1 dodaje się § 1a–1d w brzmieniu:
„§ 1a. O wolnym stanowisku referendarza sądowego Minister Sprawiedliwości ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej. Referendarz sądowy zainteresowany przeniesieniem na inne miejsce służbowe może w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia złożyć do Ministra Sprawiedliwości wniosek o przeniesienie.
§ 1b. Jeżeli jeden lub więcej wniosków, o których mowa w § 1a, zostały złożone wyłącznie przez referendarzy zatrudnionych na obszarze apelacji, w której ogłoszono o wolnym stanowisku, Minister Sprawiedliwości przekazuje je właściwemu prezesowi sądu apelacyjnego.
§ 1c. Referendarza sądowego zatrudnionego przez co najmniej 3 lata w dotychczasowym miejscu służbowym przenosi, zgodnie z jego wnioskiem, Minister Sprawiedliwości albo prezes sądu apelacyjnego. W przypadku złożenia wniosku przez więcej niż jednego referendarza sądowego zatrudnionego przez co najmniej 3 lata w dotychczasowym miejscu służbowym o przeniesienie na to samo wolne stanowisko, prezes sądu apelacyjnego albo Minister Sprawiedliwości przenosi jego z nich, mając na względzie racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego, a także okoliczności wynikające z uzasadnienia wniosku.

§ 1d. W przypadku obsadzenia wolnego stanowiska przez przeniesienie referendarza sądowego na inne miejsce służbowe Minister Sprawiedliwości ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej o dokonanych przeniesieniach.”;

b) w § 5 część wspólna wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„– na czas określony, nie dłuższy niż dwa lata, albo na czas nieokreślony. Przepisy art. 78 § 3, 7 i 8 stosuje się odpowiednio.”;

43) w art. 151b § 2b i § 3 otrzymują brzmienie:

„§ 2b. Poza wynagrodzeniem zasadniczym referendarzowi przysługuje dodatek za długoletnią pracę, o którym mowa w art. 91 § 7, oraz gratyfikacja jubileuszowa, na zasadach określonych w art. 92 § 3-6, a także jednorazowa odprawa w razie ustania stosunku pracy w związku z przejściem na rentę z tytułu niezdolności do pracy lub emeryturę, na zasadach określonych w przepisach o pracownikach sądów i prokuratury.

§ 3. Przepisy art. 45 § 1, art. 82a, art. 83a, art. 87-89, art. 92 § 1 i 2, art. 93 oraz art. 97 § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do referendarzy, z tym że urlopu, o którym mowa w art. 93, udziela prezes sądu apelacyjnego.”;

44) w art. 155 w § 3b pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) asystent, który zajmował stanowisko asystenta sędziego przez co najmniej dziesięć lat i uzyskiwał pozytywne okresowe oceny, albo”;

45) w art. 155e w § 2 część wspólna wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„– na czas określony, nie dłuższy niż dwa lata, albo na czas nieokreślony. Przepisy art. 78 § 3, 7 i 8 stosuje się odpowiednio.”;

46) w art. 170 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Ławnik może zostać przydzielony do udziału w rozprawach do dwunastu dni w ciągu roku; liczba tych dni może być zwiększona przez prezesa sądu tylko z ważnych przyczyn, a zwłaszcza w przypadku konieczności zakończenia rozprawy z udziałem tego ławnika.”;

47) w art 171 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prezes sądu może zarządzić przydzielenie dodatkowego ławnika do sprawy, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że będzie ona trwać czas dłuższy. W razie potrzeby można przydzielić dwóch ławników dodatkowych; w takim razie należy wskazać kolejność, w której będą oni wstępować do udziału w naradzie i głosowaniu.”;

48) tytuł działu IVa otrzymuje brzmienie:

„Informatyzacja sądów powszechnych oraz przetwarzanie danych osobowych, telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych”;

49) po art 175c dodaje się art 175d–175g w brzmieniu:

„Art 175d. Minister Sprawiedliwości w celu i w wykonaniu zadań określonych w drodze ustawy, pełni funkcję koordynującą w rozumieniu art. 40 ust. 2 decyzji Rady 2007/533/WSiSW z dnia 12 czerwca 2007 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II) i zapewnia sądom dostęp do danych, w tym do przetwarzania danych osobowych w tym systemie.

Art. 175e. § 1. Minister Sprawiedliwości może powołać koordynatora do spraw informatyzacji sądownictwa powszechnego.

§ 2. Sędziemu powołanemu do wykonywania funkcji koordynatora do spraw informatyzacji sądownictwa powszechnego przysługuje dodatek funkcyjny.

Art. 175f. § 1. Minister Sprawiedliwości może, w drodze decyzji, przyznać Skarbowi Państwa uprawnienia wynikające z autorskich praw majątkowych do programu komputerowego obsługującego sądowe systemy informatyczne, zwanego dalej „programem komputerowym”, w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań sądów.

§ 2. Decyzja, o której mowa w § 1, może zostać wydana, jeżeli zagrożona jest sprawność działania lub ciągłość funkcjonowania programu komputerowego lub systemu teleinformatycznego wykorzystującego program komputerowy, zapewnienia ich sprawności działania lub ciągłości funkcjonowania wymaga ważny interes państwa lub dobro wymiaru sprawiedliwości, a porozumienie w tym zakresie z osobą, której przysługują majątkowe prawa autorskie do programu komputerowego, napotyka na przeszkody.

§ 3. W decyzji, o której mowa w § 1, określa się:

- 1) zakres uprawnień, które mogą obejmować:
  - a) korzystanie z programu komputerowego,
  - b) trwałe lub czasowe zwielokrotnienie programu komputerowego w całości lub w części jakimikolwiek środkami i w jakiegokolwiek formie,
  - b) tłumaczenie, przystosowywanie, zmiany układu lub wprowadzanie jakichkolwiek innych zmian w programie komputerowym,

- c) rozpowszechnianie, w tym użyczenie lub najem, programu komputerowego lub jego kopii,
  - d) zwielokrotnianie kodu lub tłumaczenie jego formy;
- 2) czas korzystania z uprawnień, o których mowa w pkt 1, nie dłuższy niż 20 lat.

§ 4. W decyzji, o której mowa w § 1, Minister Sprawiedliwości może nałożyć na osobę, której przysługują majątkowe prawa autorskie do programu komputerowego, obowiązek wydania dokumentacji i kodów źródłowych tego programu, w tym bibliotek i instrukcji niezbędnych do osiągnięcia kodu wynikowego. W takim przypadku decyzja może określać format i formę przekazania dokumentacji i kodów źródłowych.

§ 5. Decyzji, o której mowa w § 1, może zostać nadany rygor natychmiastowej wykonalności.

Art. 175g. § 1. Minister Sprawiedliwości określa w drodze decyzji, po zasięgnięciu opinii biegłego, wysokość wynagrodzenia należnego osobie, której przysługują majątkowe prawa autorskie do programu komputerowego, stanowiącego ekwiwalent nabytych przez Skarb Państwa, ma podstawie decyzji, o której mowa w art. 175f, uprawnień wynikających z autorskich praw majątkowych do tego programu.

§ 2. Od decyzji, o której mowa w § 1, przysługuje odwołanie do sądu powszechnego.

§ 3. Wynagrodzenie o którym mowa w § 1, wyczerpuje wszelkie roszczenia osoby, której przysługują majątkowe prawa autorskie do programu komputerowego, względem Skarbu Państwa wynikające z przeniesienia na rzecz Skarbu Państwa uprawnień określonych w decyzji, o której mowa w art. 175f.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) uchyla się art. 1116;
- 2) uchyla się art. 1143.

Art. 3. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. poz. 557, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

---

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1823, 1860, 1948, 2138, 2199, 2260 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 67, 85 i 187.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. poz. 1083, z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 701 i 1268, z 2001 r. poz. 1071 i 1194, z 2002 r. poz. 676 i 1679, z 2003 r. poz. 1061, 1380 i 1750, z 2004 r. poz. 889, 2135, 2405, 2426 i 2703, z 2005 r. poz. 1363 i 1479, z 2006 r. poz. 708 i 1648, z 2007 r. poz. 849, z 2008 r. poz. 620 i 1344, z 2009 r. poz. 39, 119, 504, 817, 911, 963, 1475, 1540 i 1589, z 2010 r.

1) w art. 43:

a) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Fundusz może posługiwać się skrótem nazwy w brzmieniu „Fundusz Sprawiedliwości”.”;

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Fundusz jest państwowym funduszem celowym skierowanym na pomoc pokrzywdzonym, świadkom, przeciwdziałanie przestępczości oraz pomoc postpenitencjarną, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości, zwany dalej „dysponentem Funduszu”.”;

b) w § 8:

– po pkt 1 dodaje się pkt 1a-1e w brzmieniu:

„1a) pomoc, o której mowa w pkt 1, udzielaną przez jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych.

1b) szkolenia dla organów prowadzących postępowanie karne i ich pracowników podnoszące kompetencje w zakresie postępowania z pokrzywdzonymi i świadkami oraz w zakresie propagowania alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów, w szczególności mediacji w sprawach rodzinnych, nieletnich i karnych.

1c) realizację przez jednostki sektora finansów publicznych zadań ustawowych związanych z ochroną interesów pokrzywdzonych przestępstwem i świadków, a także wykrywaniem i zapobieganiem przestępczości oraz likwidacją skutków pokrzywdzenia przestępstwami.

1d) finansowanie alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów, w szczególności postępowania medacyjnego w sprawach rodzinnych, nieletnich i karnych.

1e) edukację, w tym edukację prawną, z zakresu przeciwdziałania przemocy i przestępczości w szczególności dla funkcjonariuszy Policji, pracowników jednostek oświatowych oraz ochrony zdrowia.”,

- pkt 2-4 otrzymują brzmienie:
  - „2) pomoc postpenitencjarną osobom pozbawionym wolności, zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz osobom im najbliższym, udzielaną przez zawodowych kuratorów sądowych oraz Służbę Więzienną,
  - 2a) pomoc psychologiczną świadkom i osobom im najbliższym,
  - 3) pomoc postpenitencjarną osobom, o których mowa w pkt 2, udzielaną przez podmioty wymienione w art. 38 § 1, z wyłączeniem osób godnych zaufania,
  - 4) działalność podejmowaną lub powierzoną przez dysponenta Funduszu, mającą na celu wsparcie i rozwój systemu pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom oraz pomocy postpenitencjarnej, a także przeciwdziałanie przyczynom przestępczości, w szczególności na:
    - a) promowanie i wspieranie inicjatyw i przedsięwzięć służących poprawie sytuacji osób pokrzywdzonych przestępstwem oraz skutecznej readaptacji skazanych,
    - b) podejmowanie przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i informacyjnym, w tym dotyczących przyczyn i uwarunkowań przestępczości oraz jej zapobieganiu,
    - c) pokrywanie kosztów związanych z organizowaniem i prowadzeniem kształcenia, studiów podyplomowych, kursów dokształcających i szkoleń,
    - d) podejmowanie, organizowanie i zlecanie badań naukowych i prac rozwojowych oraz współpracy z innymi jednostkami w tym zakresie, dotyczących sytuacji oraz potrzeb osób pokrzywdzonych przestępstwem, świadków oraz osób skazanych, a także przyczyn i uwarunkowań przestępczości oraz jej zapobieganiu,
    - e) promowanie systemu pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom oraz pomocy postpenitencjarnej,
    - f) upowszechnianie wiedzy na temat praw osób pokrzywdzonych oraz alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów, w szczególności mediacji w sprawach rodzinnych, nieletnich i karnych,

g) działania wspierające rodziny zagrożone dysfunkcyjnością, w szczególności w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień oraz współzależnień, rozwiązywania konfliktów w rodzinie.”;

c) § 9-11 otrzymują brzmienie:

„§ 9. Powierzenie realizacji zadań, o których mowa w § 8 pkt 1, 1b, 1d, 2a-4, jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych odbywa się w trybie otwartego konkursu ofert.

§ 9a. Do realizacji pomocy prawnej i psychologicznej pokrzywdzonym oraz pomocy psychologicznej świadkom na terenie sądu, jednostki organizacyjnej prokuratury lub jednostki organizacyjnej Policji wymagana jest zgoda prezesa sądu, kierownika jednostki organizacyjnej prokuratury bądź komendanta jednostki organizacyjnej Policji. Podmiot przystępujący do otwartego konkursu ofert dołącza do oferty dokument potwierdzający tę zgodę.

§ 10. Dysponent Funduszu, udzielając dotacji celowej, zwanej dalej „dotacją”, na realizację zadań w trybie konkursu otwartego, o których mowa w § 8 pkt 1, 1b, 1d, 2a-4, zawiera z podmiotem umowę o treści ustalonej przez dysponenta funduszu.

§ 11. Podmioty niezaliczane do sektora finansów publicznych, z którymi została zawarta umowa, są obowiązane do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej otrzymanych środków i dokonywanych z tych środków wydatków oraz posiadania odrębnego rachunku bankowego przeznaczonego tylko do obsługi tych środków.”;

d) § 15 i 15a otrzymują brzmienie:

„§ 15. W przypadku wykorzystania dotacji niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.) dotyczące dotacji udzielonych z budżetu państwa.

§ 15a. Podmioty które wykorzystały dotację niezgodnie z przeznaczeniem do 10 % przyznanych środków nie mogą brać udziału w otwartym konkursie ofert, o którym mowa w § 9, do dnia zwrotu środków wraz z odsetkami.”;

e) po § 15a dodaje się § 15b w brzmieniu:

„§ 15b. Podmioty które wykorzystały niezgodnie z przeznaczeniem co najmniej 10% przyznanych im środków nie mogą brać udziału w otwartym

konkursie ofert, o którym mowa w § 9, do dnia zwrotu środków wraz z odsetkami i przez następne 12 miesięcy od tego dnia.”;

f) po § 18 dodaje się § 18a w brzmieniu:

„§ 18a. Koszty obsługi Funduszu pokrywane są ze środków tego Funduszu.”;

g) w § 19:

– pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) tryb udzielania pomocy osobom pozbawionym wolności, zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz osobom im najbliższym,”,

– po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) warunki finansowania wydatków, o których mowa w § 8 pkt 1a–1e, 2a i 4, tryb składania wniosków oraz przekazywania środków,”.

Art. 4. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) uchyla się art. 351;
- 2) w art. 517e w § 3 skreśla się wyrazy „art. 351 § 1”.

Art. 5. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 358, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 11:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Prezesa wojskowego sądu okręgowego i jego zastępcę powołuje i odwołuje, spośród sędziów sądów wojskowych, Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.”,

b) § 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„§ 5. Prezes sądu wojskowego i jego zastępca może być odwołany przez Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej w toku kadencji w przypadku:

- 1) rażącego lub uporczywego niewywiązywania się z obowiązków służbowych;
- 2) gdy dalsze pełnienie funkcji z innych powodów nie da się pogodzić z dobrem wymiaru sprawiedliwości;
- 3) stwierdzenia szczególnie niskiej efektywności działań w zakresie pełnionego nadzoru administracyjnego lub organizacji pracy w sądzie lub sądach niższych;

4) złożenia rezygnacji z pełnionej funkcji.

§ 6. Odwołanie prezesa sądu wojskowego albo jego zastępcy następuje po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa. Zamiar odwołania, wraz z pisemnym uzasadnieniem, Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej przedstawia Krajowej Radzie Sądownictwa w celu uzyskania opinii.”,

c) po § 6 dodaje się § 6a w brzmieniu:

„§ 6a. Występując o opinię do Krajowej Rady Sądownictwa Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej może zawiesić prezesa lub wiceprezesa w pełnieniu czynności. Przepis art 22b § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych stosuje się odpowiednio.”;

d) § 7 i 8 otrzymują brzmienie:

„§ 7. Niewydanie opinii przez Krajową Radę Sądownictwa w terminie trzydziestu dni od przedstawienia przez Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej zamiaru odwołania prezesa sądu wojskowego albo jego zastępcy nie stoi na przeszkodzie odwołaniu.

§ 8. W przypadku złożenia przez prezesa sądu wojskowego albo jego zastępcy rezygnacji z pełnionej funkcji w toku kadencji, Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej odwołuje go bez zasięgania opinii, o której mowa w § 6.”;

2) po art. 11 dodaje się art. 11a w brzmieniu:

„Art. 11a. § 1. Prezes wojskowego sądu okręgowego jest powoływany na okres czterech lat i nie może być ponownie powołany do pełnienia funkcji prezesa lub jego zastępcy w tym sądzie przed upływem czterech lat od zakończenia kadencji.

§ 2. Zastępca prezesa wojskowego sądu okręgowego jest powoływany na okres czterech lat i nie może być ponownie powołany do pełnienia tej samej funkcji w tym sądzie przed upływem czterech lat od zakończenia kadencji.

§ 3. Prezes wojskowego sądu garnizonowego jest powoływany na okres czterech lat, najwyżej na dwie kolejne kadencje, i nie może być powołany do pełnienia funkcji prezesa lub zastępcy prezesa wojskowego sądu garnizonowego przed upływem czterech lat od zakończenia pełnienia tej funkcji.

§ 4. Zastępca prezesa wojskowego sądu garnizonowego jest powoływany na okres czterech lat, najwyżej na dwie kolejne kadencje.

§ 5. W przypadku podziału sądu lub połączenia sądów, przy obejmowaniu funkcji prezesa sądu wojskowego albo jego zastępcy w sądzie utworzonym wskutek podziału lub połączenia, do okresu kadencji zalicza się okres pełnienia takiej samej funkcji w sądzie, który uległ podziałowi lub połączeniu.”;

3) w art. 12 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Kolegium wojskowego sądu okręgowego, zwane dalej "kolegium", składa się z sześciu członków, w tym trzech sędziów wojskowego sądu okręgowego i trzech sędziów wojskowych sądów garnizonowych, wybranych przez Zgromadzenie spośród sędziów orzekających w sądach działających na obszarze właściwości wojskowego sądu okręgowego, a także z prezesa wojskowego sądu okręgowego.”;

4) w art. 28:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędziowie są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową. Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o:

- 1) zasobach pieniężnych;
- 2) posiadanych nieruchomościach i tytułach prawnych ich posiadania;
- 3) rzeczach ruchomych o wartości jednostkowej powyżej 10.000 zł;
- 4) udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego;
- 5) posiadanych instrumentach finansowych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 1636) innych niż wskazane w pkt 4;
- 6) dochodach podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych, uzyskanych w okresie roku przed dniem, na który składane jest oświadczenie, o ile ich łączna wartość przekracza 10.000 zł, i ich źródłach, z wyłączeniem dochodów uzyskanych w związku z pełnieniem urzędu na stanowisku sędziowskim albo zatrudnieniem na stanowisku dyrektora lub zastępcy dyrektora sądu;
- 7) nabytym przez składającego oświadczenie albo jego małżonka od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub samorządowej osoby prawnej, mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu,

- 8) wierzytelnościach i zobowiązaniach pieniężnych o wartości powyżej 10.000 zł.”,
- b) § 4 otrzymuje brzmienie:
- „§ 4. Oświadczenie, o którym mowa w § 1, składa się w terminie 30 dni od objęcia urzędu sędziego, według stanu na dzień objęcia urzędu, a następnie co roku do dnia 30 kwietnia, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego, a także w terminie 30 dni od dnia opuszczenia urzędu sędziego, według stanu na dzień opuszczenia urzędu.”,
- c) po § 4 dodaje się § 4a w brzmieniu:
- „§ 4a. Oświadczenie składane w związku z objęciem urzędu sędziego nie zawiera informacji, o których mowa w § 1 pkt 6. Oświadczenie składane w związku z opuszczeniem urzędu sędziego zawiera informacje, o których mowa w § 1 pkt 6, za okres od 1 stycznia roku opuszczenia urzędu do dnia opuszczenia urzędu.”;
- 5) art. 29 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 29. Do złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 28, stosuje się odpowiednio formularz określony przepisami wydanymi na podstawie art. 88 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1138, z późn. zm.) po art 17c dodaje się art. 17d i art. 17e w brzmieniu:

„Art. 17d. 1. Minister Sprawiedliwości może, w drodze decyzji, przyznać Skarbowi Państwa uprawnienia wynikające z autorskich praw majątkowych do programu komputerowego obsługującego komornicze systemy informatyczne, zwanego dalej „programem komputerowym”, w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań komorników sądowych.

2. Decyzja, o której mowa w ust. 1, może zostać wydana, jeżeli zagrożona jest sprawność działania lub ciągłość funkcjonowania programu komputerowego lub systemu teleinformatycznego wykorzystującego program komputerowy, zapewnienia ich sprawności działania lub ciągłości funkcjonowania wymaga ważny interes państwa lub dobro wymiaru sprawiedliwości, a porozumienie w tym zakresie z osobą, której przysługują majątkowe prawa autorskie do programu komputerowego, napotyka na przeszkody.

3. W decyzji, o której mowa w ust. 1, określa się:

- 1) zakres uprawnień, które mogą obejmować:
  - a) korzystanie z programu komputerowego,
  - b) trwałe lub czasowe zwielokrotnienie programu komputerowego w całości lub w części jakimikolwiek środkami i w jakiegokolwiek formie,
  - b) tłumaczenie, przystosowywanie, zmiany układu lub wprowadzanie jakichkolwiek innych zmian w programie komputerowym,
  - c) rozpowszechnianie, w tym użyczenie lub najem, programu komputerowego lub jego kopii,
  - d) zwielokrotnianie kodu lub tłumaczenie jego formy;
- 2) czas korzystania z uprawnień, o których mowa w pkt 1, nie dłuższy niż 20 lat.

4. W decyzji, o której mowa w ust. 1, Minister Sprawiedliwości może nałożyć na osobę, której przysługują majątkowe prawa autorskie do programu komputerowego, obowiązek wydania dokumentacji i kodów źródłowych tego programu, w tym bibliotek i instrukcji niezbędnych do osiągnięcia kodu wynikowego. W takim przypadku decyzja może określać format i formę przekazania dokumentacji i kodów źródłowych.

§ 5. Decyzji, o której mowa w ust. 1, może zostać nadany rygor natychmiastowej wykonalności.

Art. 17e ust. 1. Minister Sprawiedliwości określa w drodze decyzji, po zasięgnięciu opinii biegłego, wysokość wynagrodzenia należnego osobie, której przysługują majątkowe prawa autorskie do programu komputerowego, stanowiącego ekwiwalent nabytych przez Skarb Państwa, ma podstawie decyzji, o której mowa w art. 17d, uprawnień wynikających z autorskich praw majątkowych do tego programu.

2. Od decyzji, o której mowa w ust. 1, przysługuje odwołanie do sądu powszechnego.

3. Wynagrodzenie o którym mowa w ust. 1, wyczerpuje wszelkie roszczenia osoby, której przysługują majątkowe prawa autorskie do programu komputerowego, względem Skarbu Państwa wynikające z przeniesienia na rzecz Skarbu Państwa uprawnień określonych w decyzji, o której mowa w art. 17d.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1254, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 31:
  - a) uchyla się § 3,
  - b) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. W sprawach przeniesienia sędziego w stan spoczynku, o którym mowa w § 1 i 4, podejmuje uchwałę Krajowa Rada Sądownictwa, na wniosek sędziego albo Kolegium Sądu Najwyższego.”;

2) po art. 32 dodaje się art 32a-32f w brzmieniu:

„Art. 32a. § 1. Sędzia Sądu Najwyższego, który przez okres co najmniej sześciu miesięcy nie pełnił służby z powodu choroby lub płatnego urlopu dla poratowania zdrowia jest obowiązany poddać się badaniu lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w terminie nie dłuższym niż jeden miesiąc od dnia upływu tego okresu, o ile nie powrócił do pełnienia obowiązków sędziego.

§ 2. W przypadku orzeczenia o dalszej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego, która nie ma charakteru trwałego, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej udziela sędziemu urlopu rehabilitacyjnego na czas nie dłuższy niż 12 miesięcy.

§ 3. W przypadku orzeczenia o trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego przepis art. 31 § 1 stosuje się odpowiednio.

§ 4. Orzeczenie, o którym mowa w § 2 i 3, lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych doręcza zainteresowanemu sędziemu oraz Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, a także Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 5. W okresie urlopu rehabilitacyjnego sędzia otrzymuje 75% wynagrodzenia.

Art. 32b. W okresie urlopu rehabilitacyjnego, nie rzadziej niż co trzy miesiące od daty wydania orzeczenia, o którym mowa w art. 32a § 2, chyba że Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, uwzględniając przyczyny korzystania przez sędziego z urlopu rehabilitacyjnego, wyznaczy dłuższy termin, a także w terminie nie dłuższym niż jeden miesiąc po zakończeniu urlopu rehabilitacyjnego, sędzia jest obowiązany poddać się badaniu lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który wydaje orzeczenie o trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego, o dalszej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego, która nie ma charakteru trwałego, albo o zdolności do pełnienia obowiązków sędziego.

Art. 32c. § 1. Jeżeli orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydane w trakcie lub po zakończeniu urlopu rehabilitacyjnego wskazuje na trwałą niezdolność do pełnienia obowiązków sędziego, przepis art. 31 § 1 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Jeżeli orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydane po zakończeniu urlopu rehabilitacyjnego wskazuje na dalszą niezdolność do

pełnienia obowiązków sędziego, która nie ma charakteru trwałego, przepis art. 31 § 1 stosuje się odpowiednio.

§ 3. W przypadku, o którym mowa w § 2, po powzięciu wiadomości o zmianie stanu zdrowia sędziego oraz z urzędu, nie częściej niż raz na trzy miesiące i nie rzadziej niż raz na sześć miesięcy, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej kieruje sędziego na badanie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

§ 4. W przypadku wydania przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, po przeprowadzeniu badania, o którym mowa w § 3, orzeczenia o zdolności do pełnienia obowiązków sędziego Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej zgłasza Krajowej Radzie Sądownictwa potrzebę powrotu sędziego na stanowisko zajmowane poprzednio, chyba że sędzia zrzeka się urzędu. Krajowa Rada Sądownictwa w terminie miesiąca wydaje w tej sprawie decyzję. W razie decyzji negatywnej Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego.

Art. 32d. § 1. W przypadkach, o których mowa w art. 32a § 1, art. 32b i art. 32c § 3, lekarza orzecznika wskazuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej z listy, o której mowa w art. 71d § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Art. 32e. W okresie pomiędzy zakończeniem korzystania z urlopu rehabilitacyjnego a nabyciem prawa stanu spoczynku albo powrotem do pełnienia obowiązków sędziego sędziemu przysługuje 75% wynagrodzenia.

Art. 32f. § 1. Niepoddanie się przez sędziego badaniu lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, o którym mowa w art. 32a § 1, art. 32b i art. 32c § 3, powoduje obniżenie wynagrodzenia albo uposażenia do wysokości najniższej renty z tytułu niezdolności do pracy dla osób całkowicie niezdolnych do pracy, o której mowa w przepisach ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887, z późn. zm.).

§ 2. Sędzia, który nie wykonał obowiązku poddania się badaniu, o którym mowa w art. 32a § 1, art. 32b i art. 32c § 3, podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej.

§ 3. Jeżeli sędzia lub inna osoba wykaże, że niepoddanie się badaniu, o którym mowa w art. 32a § 1, art. 32b i art. 32c § 3, nastąpiło z przyczyn niezależnych od sędziego, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nakazuje wypłatę sędziemu równowartości niewypłaconej części wynagrodzenia albo uposażenia. W takim przypadku postępowania w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej nie wszczyna się, a wszczęte umarza.”;

3) w art. 45 uchyla się § 4.

Art. 8. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2016 r. poz. 371, z późn. zm.³⁾) w art. 66:

1) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przepisy art. 1 ust. 3, art. 2, art. 22-23, art. 28 ust. 1 i 2, art. 29-32, art. 39, art. 41-46, art. 47 ust. 1-4, 6 i 7 oraz art. 48-50 stosuje się odpowiednio do państwowych jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Sprawiedliwości, prowadzących działalność naukową i badawczo-rozwojową (jednostka organizacyjna).”;

2) dodaje się ust. 4 i 5 w brzmieniu:

„4. Dyrektora, jego zastępców, głównego księgowego oraz pracownika naukowego w okresie trwania stosunku pracy obowiązuje zakaz prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec jednostki organizacyjnej, jeżeli został określony w odrębnej umowie.

5. Do zakazu, o którym mowa w ust. 4, stosuje się przepisy art. 101¹, art. 101³ i art. 101⁴ Kodeksu pracy.”.

Art. 9. W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 976 i 2261) w art. 39 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. O złożeniu wniosku, o którym mowa w ust. 1, Przewodniczący zawiadamia w terminie 14 dni Ministra Sprawiedliwości.”.

Art. 10. W ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2016 r. poz. 177, 1579, 2103, 2149 i 2261) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 12 dodaje się art. 12a i art. 12b w brzmieniu:

„Art. 12a. § 1. Minister Sprawiedliwości może, w drodze decyzji, przyznać Skarbowi Państwa uprawnienia wynikające z autorskich praw majątkowych do programu komputerowego obsługującego prokuratorskie systemy informatyczne, zwanego dalej „programem komputerowym”, w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań prokuratury.

§ 2. Decyzja, o której mowa w § 1, może zostać wydana, jeżeli zagrożona jest sprawność działania lub ciągłość funkcjonowania programu komputerowego lub

---

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. poz. 1079, 1311 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 202.

systemu teleinformatycznego wykorzystującego program komputerowy, zapewnienia ich sprawności działania lub ciągłości funkcjonowania wymaga ważny interes państwa lub dobro wymiaru sprawiedliwości, a porozumienie w tym zakresie z osobą, której przysługują majątkowe prawa autorskie do programu komputerowego, napotyka na przeszkody.

§ 3. W decyzji, o której mowa w § 1, określa się:

- 1) zakres uprawnień, które mogą obejmować:
  - a) korzystanie z programu komputerowego,
  - b) trwale lub czasowe zwielokrotnienie programu komputerowego w całości lub w części jakimikolwiek środkami i w jakiegokolwiek formie,
  - b) tłumaczenie, przystosowywanie, zmiany układu lub wprowadzanie jakichkolwiek innych zmian w programie komputerowym,
  - c) rozpowszechnianie, w tym użyczenie lub najem, programu komputerowego lub jego kopii,
  - d) zwielokrotnianie kodu lub tłumaczenie jego formy;
- 2) czas korzystania z uprawnień, o których mowa w pkt 1, nie dłuższy niż 20 lat.

§ 4. W decyzji, o której mowa w § 1, Minister Sprawiedliwości może nałożyć na osobę, której przysługują majątkowe prawa autorskie do programu komputerowego, obowiązek wydania dokumentacji i kodów źródłowych tego programu, w tym bibliotek i instrukcji niezbędnych do osiągnięcia kodu wynikowego. W takim przypadku decyzja może określać format i formę przekazania dokumentacji i kodów źródłowych.

§ 5. Decyzji, o której mowa w § 1, może zostać nadany rygor natychmiastowej wykonalności.

Art. 12b. § 1. Minister Sprawiedliwości określa w drodze decyzji, po zasięgnięciu opinii biegłego, wysokość wynagrodzenia należnego osobie, której przysługują majątkowe prawa autorskie do programu komputerowego, stanowiącego ekwiwalent nabytych przez Skarb Państwa, na podstawie decyzji, o której mowa w art. 12a, uprawnień wynikających z autorskich praw majątkowych do tego programu.

§ 2. Od decyzji, o której mowa w § 1, przysługuje odwołanie do sądu powszechnego.

§ 3. Wynagrodzenie o którym mowa w § 1, wyczerpuje wszelkie roszczenia osoby, której przysługują majątkowe prawa autorskie do programu komputerowego, względem

Skarbu Państwa wynikające z przeniesienia na rzecz Skarbu Państwa uprawnień określonych w decyzji, o której mowa w art. 12a.”;

2) w art. 43 dodaje się § 6 w brzmieniu:

„§ 6. Krajowa Rada Prokuratorów uchwała zbiór zasad etyki zawodowej prokuratorów i czuwa nad ich przestrzeganiem.”;

3) w art. 104:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prokuratorzy są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku osobistego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową. Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o:

- 1) zasobach pieniężnych;
- 2) posiadanych nieruchomościach i tytułach prawnych ich posiadania;
- 3) rzeczach ruchomych o wartości jednostkowej powyżej 10.000 zł;
- 4) udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego;
- 5) posiadanych instrumentach finansowych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 1636) innych niż wskazane w pkt 4;
- 6) dochodach podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych, uzyskanych w okresie roku przed dniem, na który składane jest oświadczenie, o ile ich łączna wartość przekracza 10.000 zł, i ich źródłach, z wyłączeniem dochodów uzyskanych w związku z zajmowaniem stanowiska prokuratora;
- 7) nabytym przez składającego oświadczenie albo jego małżonka od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub samorządowej osoby prawnej, mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu,
- 8) wierzytelnościach i zobowiązaniach pieniężnych o wartości powyżej 10.000 zł.”,

b) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Oświadczenie, o którym mowa w § 1, składa się w terminie 30 dni od objęcia stanowiska prokuratora, według stanu na dzień jego objęcia, a następnie co roku do dnia 30 kwietnia, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego,

a także w terminie 30 dni od dnia opuszczenia stanowiska, według stanu na dzień opuszczenia.”,

c) po § 5 dodaje się § 5a w brzmieniu:

„§ 5a. Oświadczenie składane w związku z objęciem stanowiska prokuratora nie zawiera informacji, o których mowa w § 1 pkt 6. Oświadczenie składane w związku z opuszczeniem stanowiska prokuratora zawiera informacje, o których mowa w § 1 pkt 6, za okres od 1 stycznia roku opuszczenia stanowiska do dnia opuszczenia stanowiska.”;

4) art. 105 otrzymuje brzmienie:

„Art. 105. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza oświadczenia, o którym mowa w art 104 § 1, zawierający szczegółowy zakres informacji zawieranych w oświadczeniu oraz klauzulę, o której mowa w art. 104 § 6 – mając na uwadze konieczność rzetelnego wykazania stanu majątkowego osób obowiązanych do składania oświadczeń.”;

5) po art. 106 dodaje się art. 106a w brzmieniu:

„Art. 106a. § 1. Prokurator Generalny może delegować:

- 1) prokuratora Głównej Komisji do oddziałowej komisji,
- 2) prokuratora oddziałowej komisji do innej oddziałowej komisji lub do Głównej Komisji.

§ 2. Do delegowania prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej stosuje się odpowiednio przepisy o delegowaniu prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury do innej jednostki organizacyjnej prokuratury.”;

6) w art. 127 w § 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Do prokuratorów stosuje się odpowiednio przepisy art. 69-71f, art. 73, art. 74, art. 76, art. 85 § 4, art. 99-102 i art. 104 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej.”.

Art. 11. W ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 178 i 2103) po art. 64 dodaje się art. 64a w brzmieniu:

„Art. 64a. Do przewinień dyscyplinarnych popełnionych przed dniem wejścia w życie ustawy – Prawo o prokuraturze stosuje się przepisy o przedawnieniu karalności przewinień dyscyplinarnych w brzmieniu nadanym tą ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął.”.

Art. 12. W ustawie z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437 i 2103) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 uchyla się pkt 5, 81 i 109;
- 2) w art. 28 skreśla się wyrazy „, z wyjątkiem art. 1 pkt 5, 81 i 109, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2017 r.”.

Art. 13. W ustawie z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 38) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 7:
  - a) w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędzia przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 60 roku życia przez kobietę, a z dniem ukończenia 65 roku życia przez mężczyznę, chyba że nie później niż na sześć miesięcy i nie wcześniej niż na dwanaście miesięcy przed ukończeniem tego wieku oświadczy Ministrowi Sprawiedliwości wolę dalszego zajmowania stanowiska i przedstawi zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, wydane na zasadach określonych dla kandydata na stanowisko sędziowskie.”,

- b) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w art. 100:

- a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędziemu, który został przeniesiony w stan spoczynku, w razie zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów sądowych, przysługuje do czasu osiągnięcia wieku 60 lat przez kobietę, a 65 lat przez mężczyznę, uposażenie w wysokości wynagrodzenia pobieranego na ostatnio zajmowanym stanowisku.”,

- b) § 4a i 4b otrzymują brzmienie:

„§ 4a. W przypadku, o którym mowa w § 1, sędzia w stanie spoczynku otrzymuje jednorazową odprawę z chwilą osiągnięcia wieku 60 lat przez kobietę, a 65 lat przez mężczyznę.

§ 4b. Sędziemu, który powrócił na stanowisko poprzednio zajmowane albo stanowisko równorzędne poprzednio zajmowanemu w trybie art. 71c § 4 albo art. 74 § 1a, w razie przejścia lub przeniesienia w stan spoczynku przysługuje jednorazowa odprawa w kwocie stanowiącej różnicę między wysokością odprawy wyliczonej na dzień przejścia lub przeniesienia w stan spoczynku a wysokością odprawy wypłaconej. W przypadku, o którym mowa w § 1, odprawa przysługuje z chwilą osiągnięcia wieku 60 lat przez kobietę, a 65 lat przez mężczyznę.””;

2) w art. 8 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) w § 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) po ukończeniu 60 roku życia przez kobietę, a 65 roku życia przez mężczyznę.””;

3) art. 16 otrzymuje brzmienie:

„Art. 16. W ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 177 , 1579, 2103, 2149 i 2261) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 43 § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Krajowa Rada Prokuratorów opiniuje wnioski o wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska prokuratora po ukończeniu 60 roku życia przez kobietę, a 65 roku życia przez mężczyznę.””;

2) w art. 127:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Prokurator może nadal zajmować stanowisko po ukończeniu 60 roku życia przez kobietę, a 65 roku życia przez mężczyznę, jeżeli Prokurator Generalny na wniosek prokuratora, po przedstawieniu zaświadczenia stwierdzającego, że jest zdolny ze względu na stan zdrowia do pełnienia obowiązków prokuratora, oraz po zasięgnięciu opinii Prokuratora Krajowego, Krajowej Rady Prokuratorów oraz właściwego prokuratora przełożonego, wyrazi zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska przez prokuratora.”

- b) w § 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:
„Wniosek i zaświadczenie, o których mowa w § 2, składa się Prokuratorowi Generalnemu najpóźniej na 6 miesięcy przed ukończeniem 60 roku życia przez kobietę, a 65 roku życia przez mężczyznę.”;
- 4) w art. 26 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„Art. 26. 1. Sędzia – kobieta, która najpóźniej w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy ukończyła 60. rok życia, a mężczyzna, który najpóźniej w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy ukończył 65. rok życia, lub którym w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy pozostało mniej niż 6 miesięcy do ukończenia odpowiednio 60. albo 65. roku życia, przechodzi w stan spoczynku z dniem następującym po upływie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, chyba że przed tą datą złoży oświadczenie i zaświadczenie, o których mowa w art. 69 § 1 ustawy, o której mowa w art. 8, lub takie oświadczenie i zaświadczenie złożył na podstawie przepisów dotychczasowych.”;
- 5) w art. 27 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„Art. 27. 1. Prokurator – kobieta, która najpóźniej w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy ukończyła 60. rok życia, a mężczyzna, który najpóźniej w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy ukończył 65. rok życia, lub którym w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy pozostało mniej niż 6 miesięcy do ukończenia odpowiednio 60. albo 65. roku życia, przechodzi w stan spoczynku z dniem następującym po upływie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, chyba że w tym terminie złoży wniosek i zaświadczenie, o których mowa w art. 127 § 2 ustawy, o której mowa w art. 16, lub taki wniosek i takie zaświadczenie złożył na podstawie przepisów dotychczasowych.”.

Art. 14. W ustawie z dnia 30 listopada 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2103) art. 11 otrzymuje brzmienie:

„Art. 11. Do oświadczeń majątkowych sędziów złożonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, z tym że do oświadczeń złożonych według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. stosuje się przepisy:

- 1) art. 87 § 6 i 6a ustawy zmienianej w art. 1,
  - 2) art. 10 ust. 3a i 3b ustawy zmienianej w art. 2,
  - 3) art. 28 § 5 i 5a ustawy zmienianej w art. 3
- w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.”.

Art. 15. Do osób, które przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zgłosiły swoją kandydaturę na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego, stosuje się art. 64 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 16. Umowy, o których mowa w art. 28 ust. 3 i art. 47 ust. 5 ustawy, o której mowa w art. 8, zawarte przed dniem wejścia w życie ustawy zachowują ważność.

Art. 17. Przepisów art. 69 § 1b i § 3 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą nie stosuje się do sędziów, którzy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy oświadczyli Ministrowi Sprawiedliwości wolę dalszego zajmowania stanowiska i przedstawili zaświadczenie stwierdzające, że są zdolni, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, o ile oświadczenie i zaświadczenie zostały złożone nie wcześniej niż na 12 miesięcy przed osiągnięciem wieku, z którego ukończeniem sędzia przechodzi w stan spoczynku.

Art. 18. 1. Prezesi i wiceprezesi sądów powołani na podstawie przepisów ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, mogą zostać odwołani przez Ministra Sprawiedliwości, w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, bez zachowania wymogów określonych w art. 27 ustawy, o której mowa w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. Prezesi sądów apelacyjnych i okręgowych powołani na podstawie przepisów ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, w okresie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, zaś prezesi sądów apelacyjnych i okręgowych powołani po raz pierwszy na podstawie art. 23 i 24 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w okresie 6 miesięcy od dnia powołania, dokonują przeglądu stanowisk funkcyjnych przewodniczących wydziałów, zastępców przewodniczących wydziałów, kierowników sekcji, a także wizytatorów w podległych im sądach i w tym okresie mogą odwołać z funkcji przewodniczącego wydziału, zastępcę przewodniczącego wydziału, kierownika sekcji oraz wizytatora. Przepisów art. 11 § 3a zdanie drugie, trzecie i czwarte ustawy zmienianej w art. 1 nie stosuje się.

Art. 19. 1. Prezesi sądów wojskowych i ich zastępcy powołani na podstawie przepisów ustawy, o której mowa w art. 5, w brzmieniu dotychczasowym, mogą zostać odwołani przez Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, bez zachowania

wymogów określonych w art. 11 ustawy, o której mowa w art. 5 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. Prezesi sądów wojskowych powołani na podstawie przepisów ustawy, o której mowa w art. 5, w brzmieniu dotychczasowym, w okresie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, zaś prezesi sądów okręgowych i garnizonowych powołani po raz pierwszy na podstawie art. 11 ustawy, o której mowa w art. 5, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w okresie 6 miesięcy od dnia powołania, dokonują przeglądu stanowisk funkcyjnych przewodniczących wydziałów, kierowników sekcji, a także wizytatorów w podległych im sądach i w tym okresie mogą odwołać z funkcji przewodniczącego wydziału, kierownika sekcji oraz wizytatora.

Art. 20. § 1. Sędziego przeniesionego w stan spoczynku z przyczyn, o których mowa w art. 71 § 1 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, który nie ukończył 60 roku życia w przypadku kobiety, a 65 roku życia w przypadku mężczyzny, Minister Sprawiedliwości kieruje, w terminie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, na badanie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który wydaje orzeczenie o trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego, o dalszej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego, która nie ma charakteru trwałego, albo o zdolności do pełnienia obowiązków sędziego. Przepisy art. 71d i art. 71f ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się odpowiednio.

§ 2. Jeżeli orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wskazuje na trwałą niezdolność do pełnienia obowiązków sędziego, sędzia pozostaje w stanie spoczynku.

§ 3. Jeżeli orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wskazuje na dalszą niezdolność do pełnienia obowiązków sędziego, która nie ma charakteru trwałego, sędzia pozostaje w stanie spoczynku. Przepisy art. 71c § 3 i 4, art. 71d i art. 71f ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się odpowiednio.

§ 4. W przypadku wydania przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych orzeczenia o zdolności do pełnienia obowiązków sędziego przepis art. 71c § 4 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się odpowiednio.

§ 5. Przepisy § 1-4 stosuje się odpowiednio do prokuratorów, z tym że uprawnienia Ministra Sprawiedliwości i Krajowej Rady Sądownictwa przysługują Prokuratorowi Generalnemu.

Art. 21. § 1. Sędziego Sądu Najwyższego przeniesionego w stan spoczynku z przyczyn, o których mowa w art. 31 § 3 ustawy, o której mowa w art. 7, w brzmieniu dotychczasowym, który nie ukończył 60 roku życia w przypadku kobiety, a 65 roku życia w przypadku mężczyzny, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej kieruje, w terminie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, na badanie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który wydaje orzeczenie o trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego, o dalszej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziego, która nie ma charakteru trwałego, albo o zdolności do pełnienia obowiązków sędziego. Przepisy art. 32d i art. 32f ustawy, o której mowa w art. 7, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się odpowiednio.

§ 2. Jeżeli orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wskazuje na trwałą niezdolność do pełnienia obowiązków sędziego, sędzia pozostaje w stanie spoczynku.

§ 3. Jeżeli orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wskazuje na dalszą niezdolność do pełnienia obowiązków sędziego, która nie ma charakteru trwałego, sędzia pozostaje w stanie spoczynku. Przepisy art. 32c § 3 i 4, art. 32d i art. 32f ustawy, o której mowa w art. 7, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się odpowiednio.

§ 4. W przypadku wydania przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych orzeczenia o zdolności do pełnienia obowiązków sędziego przepis art. 32c § 4 ustawy, o której mowa w art. 7, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się odpowiednio.

Art. 22. Przepisy art. 37h ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się po raz pierwszy do informacji rocznych o działalności sądów składanych za rok 2017.

Art. 23. Przepisy art. 87 ustawy, o której mowa w art. 1, przepisy art. 28 ustawy, o której mowa w art. 5 oraz przepisy art. 104 ustawy, o której mowa w art. 10, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, a także wzory formularzy oświadczeń o stanie majątkowym, o których mowa w art. 88 ustawy, o której mowa w art. 1, oraz w art. 105 ustawy, o której mowa w art. 10, stosuje się po raz pierwszy do oświadczeń o stanie majątkowym składanych według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. Do oświadczeń majątkowych składanych do dnia 31 grudnia 2017 r. stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 24. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 41 § 1 ustawy, o której mowa w art. 1, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych

wydanych na podstawie art. 41 § 1 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres 24 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, oraz mogą być zmieniane na podstawie przepisu upoważniającego w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 25. Do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 41 § 1 pkt 2 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, sprawy przydziela przewodniczący wydziału zgodnie z dotychczasowymi przepisami wykonawczymi wydanymi na podstawie art. 41 § 1 ustawy, o której mowa w art. 1, z tym że do przydziału spraw rozpoznawanych na podstawie ustawy, o której mowa w art. 4, stosuje się przepisy art. 351 tej ustawy oraz przepisy wykonawcze wydane na jego podstawie, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 26. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 78 § 5 ustawy, o której mowa w art. 1 niniejszej ustawy, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 78 § 9 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 27. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 43 § 19 ustawy, o której mowa w art. 3 niniejszej ustawy, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 43 § 19 ustawy, o której mowa w art. 3, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 28. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2017 r.

UZASADNIENIE

Projektowana nowelizacja ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw zakłada realizację kilku zasadniczych celów, w szczególności zaś zmierza w kierunku:

- zmiany modelu powoływania prezesów oraz wiceprezesów sądów w kierunku zwiększenia wpływu Ministra Sprawiedliwości na obsadę stanowisk związanych z zapewnieniem właściwych warunków administracyjnych sądom powszechnym,
- wprowadzenia nowych narzędzi nadzoru zewnętrznego i wewnętrznego nad działalnością administracyjną sądów w postaci oceny informacji rocznych składanych przez prezesów sądów wszystkich szczebli oraz w postaci zwrócenia uwagi na nieprawidłowości w zakresie działalności administracyjnej,
- wprowadzenia, jako zasady ustrojowej, losowego przydziału spraw sędziom oraz zasady równego obciążenia w sądzie sędziów sprawami, dla zapewnienia równego i sprawiedliwego obciążenia pracą kadry orzeczniczej sądów oraz zagwarantowania bezstronności stronom postępowań,
- wprowadzenia zmian modelu wizytacji w wydziałach sądów powszechnych w tym poprzez odejście od zasady przeprowadzania wizytacji w każdym wydziale sądu w równym odstępie co cztery lata bez względu na wyniki statystyczne pracy danego wydziału czy ocenę działalności administracyjnej przewodniczącego wydziału lub prezesa sądu,
- poszerzenia zakresu możliwości korzystania z instytucji zwrócenia uwagi sędziemu pełniącemu funkcję związaną z wykonywaniem czynności administracyjnych,
- odejścia od dotychczasowego systemu oceny pracy i planowania rozwoju zawodowego sędziego,
- umożliwienia nabywania prawa do przejścia w stan spoczynku przez sędziów-kobiety (a w konsekwencji także prokuratorów-kobiety) w wieku odpowiadającym powszechnemu wiekowi emerytalnemu, to jest 60 lat,
- wprowadzenia instytucji urlopu rehabilitacyjnego sędziego, jako okresu, w którym możliwe będzie przywrócenie pełnej zdolności sędziego do pełnienia obowiązków służbowych, po okresie nieobecności w pracy z powodu choroby lub utraty sił oraz modyfikacji rozwiązań dotyczących przechodzenia w stan spoczynku bez uzyskania

- orzeczenia lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o trwałej niezdolności do pełnienia urzędu sędziego,
- wprowadzenia możliwości delegacji sędziego także do Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Kancelarii Prezydenta RP,
  - zmiany przesłanek uprawniających do powołania na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego nakierowana na odejście od wymogu stażu zawodowego w sądzie okręgowym,
  - doprecyzowania zasad składania przez sędziów (i prokuratorów) oświadczeń o stanie majątkowym, poszerzenia zakresu informacji zawartych w oświadczeniu, a także zobowiązanie do składania oświadczeń o stanie majątkowym dyrektorów i zastępców dyrektorów sądów,
  - wprowadzenia instytucji koordynatorów do spraw współpracy międzynarodowej, prawa europejskiego i praw człowieka w sprawach cywilnych i karnych w celu usprawnienia praktykę wymiany informacji i doświadczeń dotyczących współpracy międzynarodowej i praw człowieka.
  - zwiększenia efektywności wykorzystywania środków gromadzonych w ramach świadczeń pieniężnych zasądzanych od sprawców przestępstw na fundusz celowy (Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej) określony w ustawie.

Przechodząc do analizy poszczególnych projektowanych rozwiązań należy wskazać, co następuje.

Doprecyzowanie treści art 1 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, z późn. zm., zwanej dalej „u.s.p.”) ma na celu unormowanie obecnej praktyki w zakresie dotyczącym wykonywania przez sądy (w ramach zadań z zakresu ochrony prawnej) także czynności w sprawach o alimenty zagraniczne, w oparciu o regulacje zawarte w umowach międzynarodowych, rozporządzeniach UE oraz o porozumienia o wzajemności faktycznej.

Dodanie art. 9aa u.s.p. służy umożliwieniu Ministrowi Sprawiedliwości powierzenia posiadanych przez niego uprawnień, w szczególności dotyczących czynności

podejmowanych w indywidualnych sprawach sędziów, zastępującym go sekretarzowi lub podsekretarzom stanu, w celu usprawnienia funkcjonowania organu administracji rządowej. Wskazana norma jest niezbędna przy uwzględnieniu poglądu zaprezentowanego przez Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2007 r., sygn. akt: BSA I-4110-5/07, w której wskazano, na tle obecnego stanu prawnego, że wydaniu decyzji o przeniesieniu sędziego na inne miejsce Minister Sprawiedliwości nie może być zastąpiony przez sekretarza ani podsekretarza stanu. Uzasadnia to wprowadzenie jednoznacznej regulacji prawnej na poziomie ustawowym, pozwalającej na powierzenie wszelkich uprawnień Ministra Sprawiedliwości zastępującym go wiceministrom.

Zmiany przewidziane w dodawanych art 16b i 16c u.s.p. służą utworzeniu w okręgach sądowych koordynatorów do spraw współpracy międzynarodowej i praw człowieka w sprawach cywilnych i karnych.

Już obecnie w niektórych sądach działają konsultanci ds. prawa europejskiego różnych specjalności (np. SO Słupsk), w innych wizytatorzy ds. obrotu międzynarodowego różnych specjalności (np. SO Łódź), w niektórych funkcjonują sekcje lub wydziały ds. współpracy międzynarodowej w sprawach cywilnych lub karnych (np. SO Kielce). Istotą tych wszystkich rozwiązań jest dostrzeżenie, że zagadnienia współpracy międzynarodowej, prawa europejskiego i praw człowieka są na tyle specyficzne, że wymagają specjalizacji (szczegółnej wiedzy i doświadczenia). Specjalizację wymusza to, że aktualne tendencje w zakresie współpracy międzynarodowej polegają na decentralizacji obrotu, tak daleko jak to tylko możliwe. Celowe jest zatem, aby zinstytucjonalizować praktykę dzielenia się przez nich swoją wiedzą i doświadczeniem tworząc funkcję koordynatora ds. współpracy międzynarodowej i praw człowieka.

Dodatkowo, mając na względzie zakres zadań prezesa sądu i przewodniczącego wydziału, w tym fakt, iż § 57 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. poz. 2316 z późn. zm.) zobowiązuje przewodniczącego wydziału do organizowania narad w przedmiocie orzecznictwa i informowania sędziów o bieżącym orzecznictwie Sądu Najwyższego, celowe jest upoważnienie koordynatora do sygnalizowania właściwemu przewodniczącemu problemów w zakresie danej specjalistycznej problematyki oraz powierzenie mu obowiązków informacyjnych w tym zakresie. Odpowiednio celowe jest zinstytucjonalizowanie możliwości

zwrócenia prezesowi sądu uwagi na celowość wystąpienia do Sądu Najwyższego z odpowiednią sygnalizacją niejedności orzecznictwa. Jest to uzasadnione specjalistycznym charakterem omawianych zagadnień.

Kolejno, za niedostateczne należy uznać wykorzystanie skutecznego, szybkiego i odformalizowanego narzędzia jakim jest Europejska Sieć Sądowa w sprawach karnych, co jest spowodowane w szczególności tym, że wiedza o tej instytucji nie jest dostatecznie upowszechniona. Ponieważ punkty kontaktowe sieci usytuowane są w prokuraturze, sieć jest postrzegana jako instytucja obca sądom a korzystanie z niej jawi się jako skomplikowane. Koordynator w sprawach karnych byłby „pośrednikiem” między sądami a prokuratorskimi punktami kontaktowymi sieci, w tym sensie, że przybliżałby sędziom praktyczne aspekty jej funkcjonowania i wyjaśniał ewentualne wątpliwości. Odpowiednio tego rodzaju zadania należałoby przydzielić koordynatorowi w sprawach cywilnych (w sądach powszechnych będzie ona instytucją nową). Koordynator ds. współpracy międzynarodowej w sprawach cywilnych stanowiłby merytoryczne zaplecze dla urzędnika pełniącego funkcję punktu kontaktowego EJM w sprawach cywilnych („sędziego wspomagającego” w rozumieniu Decyzji Rady 2001/470/WE z dnia 28 maja 2001 r. ustanawiającej Europejską Sieć Sądową w sprawach cywilnych i handlowych), np. udzielał tekst prawa polskiego oraz wyjaśniał praktykę jego stosowania i był członkiem tejże sieci. Powierzenie tego zadania koordynatorowi w sprawach karnych nie jest niezbędne, gdyż funkcję punktów kontaktowych karnej Europejskiej Sieci Sądowej pełnią prokuratury.

Należy także zwrócić uwagę, że Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności stanowi część krajowego porządku prawnego i podlega bezpośredniemu stosowaniu m.in. przez sądy krajowe. Normatywną treść ogólnie sformułowanym postanowieniom Konwencji nadaje orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, zaś organy Państwa-Strony Konwencji zobowiązane są do przestrzegania ostatecznych wyroków Trybunału wydanych w sprawach, w których są stronami. Powołanie koordynatorów będzie realizować zlecenia Rady Europy. Jak się podkreśla m.in. w Deklaracji Brukselskiej, przyjętej w dniu 27 marca 2015 r. na konferencji wysokiego szczebla Rady Europy nt. „Implementacji Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, wspólnej odpowiedzialności”, wykonywanie wyroków Trybunału może wymagać zaangażowania sądownictwa (preambuła, akapit 12). Deklaracja Brukselska potwierdza też, że władze krajowe, a w szczególności sądy, są pierwszymi strażnikami praw człowieka

gwarantującymi pełne, skuteczne i bezpośrednie stosowanie Konwencji – w świetle orzecznictwa Trybunału – w ich narodowych systemach prawnych, zgodnie z zasadą subsydiarności (por. wprowadzenie do rozdziału B). W Deklaracji wzywa się Państwa-Strony do zwiększenia wysiłków na poziomie krajowym w celu udoskonalenia szkolenia m.in. sędziów, na temat Konwencji oraz jej implementacji, w tym w kwestiach dotyczących wykonywania wyroków Trybunału; promowania w tym względzie wizyt studyjnych oraz staży m.in. sędziów w Trybunale, w celu podnoszenia ich wiedzy na temat systemu konwencyjnego; promowania dostępności wyroków Trybunału; a także prowadzenia na poziomie krajowym regularnych debat na temat wykonywania wyroków z udziałem m.in. władzy sądowniczej (por. pkt B.1.b) i c) oraz B.2.f) i j) Deklaracji Brukselskiej).

Na szczególną uwagę zasługuje postulat Deklaracji Brukselskiej w sprawie utworzenia – tam, gdzie jest to wskazane – „punktów kontaktowych” do spraw praw człowieka w ramach m.in. właściwych władz sądowych, oraz stworzenia między nimi sieci współpracy poprzez organizowanie spotkań, wymiany informacji, udziału w posiedzeniach lub przekazywania rocznych lub tematycznych raportów i newsletterów (por. pkt B.2.i) Deklaracji Brukselskiej).

Należy też zwrócić uwagę na zalecenia dotyczące kształcenia na temat Konwencji i upowszechnienia informacji na jej temat oraz na temat orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, zawarte w Zaleceniu Rec (2002)¹³ Komitetu Ministrów dla państw członkowskich w sprawie publikacji i rozpowszechniania w państwach członkowskich tekstu Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Zaleceniu Rec (2004)¹⁴ Komitetu Ministrów z dnia 12 maja 2004 r. dla państw członkowskich w sprawie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka w kształceniu uniwersyteckim oraz szkoleniu zawodowym.

Zaproponowany zakres działań koordynatorów przede wszystkim uprości i przyspieszy postępowania sądowe z elementem międzynarodowym. Umieszczenie bezpośrednio w sądzie osoby wyspecjalizowanej w problematyce obrotu międzynarodowego z pewnością ograniczy ilość błędów i uchybień natury administracyjnej dostrzeganych w codziennej działalności sądów. Nie będzie konieczne przysyłanie akt do Ministerstwa Sprawiedliwości w wypadkach gdy nie jest to niezbędne, a stosowne wnioski będą przygotowywane w sposób umożliwiający ich natychmiastowe załatwienie. Wnioski nie będą też kierowane w sytuacjach w których rozstrzygnięcie sprawy jest możliwe wyłącznie na podstawie prawa polskiego.

Z uwagi na konieczność specjalizacji koordynatorzy powinni być powołani odrębnie w sprawach cywilnych i karnych.

W kontekście dodawanego art. 16d u.s.p. należy wskazać, że Europejska Sieć Sądowa w sprawach cywilnych i handlowych została utworzona na podstawie Decyzji Rady UE z 28 maja 2001(201/470/CE). Jest to zespół punktów kontaktowych (najczęściej urzędników sądowych) wyznaczonych przez poszczególne państwa członkowskie Unii Europejskiej na szczeblu centralnym i lokalnym, w celu wspierania i pomocy własnym oraz zagranicznym organom sądowym w zakresie współpracy międzynarodowej. Pomoc taka może być udzielana poprzez wymianę informacji o prawie obcego państwa oraz różnych aspektach zagranicznej procedury i praktyki organów sądowych, a nadto polegać na udzielaniu pomocy przy przygotowywaniu wniosków o pomoc prawną oraz asyście przy ich wykonywaniu przez państwo wezwane. Kontakty są odformalizowane i odbywają się przede wszystkim drogą elektroniczną (e-mail).

Europejska Sieć Sądowa w sprawach cywilnych i handlowych to obecnie tylko jeden punkt kontaktowy w Ministerstwie Sprawiedliwości. W praktyce narzędzie to nie jest w pełni wykorzystywane co, jak się wydaje, wiąże się z postrzeganiem współpracy z nią jako skomplikowanej i realizowanej przez odległą i odrębną od sądów instytucję jaką jest Ministerstwo. W związku z tym decyzja Rady z dnia 28 maja 2001 r. ustanawiająca Europejską Sieć Sądową w sprawach cywilnych i handlowych nie jest efektywnie wdrożona do prawa krajowego. Opóźnia to i komplikuje postępowanie gdyż sądy muszą poszukiwać informacji dostępnych w sieci za pomocą klasycznych, bardzo sformalizowanych, narzędzi współpracy międzynarodowej. Wydaje się, że aby współpraca sądów odbywała się równie sprawnie jak współpraca prokuratur celowe jest powołanie punktów kontaktowych Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych także w sądach. W wydanych w grudniu 2016 r. Konkluzjach Rady Europejskiej dotyczących funkcjonowania Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych wskazano, że Państwa Członkowskie powinny zapewnić efektywne działanie Sieci i upowszechniać wśród sędziów informacje o niej.

Do u.s.p. należy zatem wprowadzić delegację do wydania przez Ministra Sprawiedliwości zarządzenia w sprawie tworzenia w sądach punktów kontaktowych Europejskiej Sieci Sądowej. Formuła tworzenia i znoszenia punktów w drodze zarządzenia

Ministra Sprawiedliwości zapewni systemowi niezbędną elastyczność. Najbardziej celowe jest, by punktem kontaktowym był urzędnik w sądzie okręgowym, dla którego sędzia (ewentualnie asesor lub referendarz) byłby zapleczem merytorycznym. Celowe jest bowiem maksymalne odciążenie sędziów od obowiązków nieorzeczniczych. Jednocześnie proponuje się poszerzenie zakresu delegacji do wydania rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości – Regulamin urzędowania sądów powszechnych poprzez upoważnienie do określenia w akcie wykonawczym sposobu realizacji zadań związanych z funkcjonowaniem Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych (projektowany art 41 § 1 pkt 3 u.s.p.).

Nowelizowany art. 22a § 1 u.s.p., w powiązaniu z dodawanymi regulacjami art. 47a i 47b u.s.p. doprecyzowują regulacje dotyczące ustalania podziału czynności w sądach oraz regulują nowe zasady przydziału spraw sędziom (a także zmian składów orzekających).

Należy w szczególności zaznaczyć, iż w projektowanej ustawie, jako zasadę ustrojową, wprowadza się losowość przydziału spraw, nie występującą dotychczas w polskim porządku prawnym. Warto wskazać, że zagadnienie związane z przydziałem spraw jest dostrzegane w niektórych systemach prawnych nie tylko jako kwestia administracji sądowej, lecz jako gwarancja prawidłowego rozpoznania sprawy. Jest to zagadnienie ujmowane w niektórych systemach prawnych pod nazwą sędziego naturalnego (judge natural, gesetzlichter Richter), jako jedna z gwarancji bezstronności i równości stron w postępowaniu sądowym. Prawo do sędziego naturalnego, a więc wskazanego w sposób abstrakcyjny, a nie ad hoc do danej sprawy, jest wyrazem równości broni i równości szans w toku postępowania sądowego. Jest to wyraz szerszej zasady prawa do sądu. Wprowadzenie zasad przydziału spraw wynika także z Zalecenia Nr R(94) Komitetu Ministrów dla Państw Członkowskich dotyczącego niezawisłości, sprawności i roli sędziów z dnia 13.10.1994 r. (przyjętego przez Komitet Ministrów w dniu 13.10.1994 r.).

Dobry sędzia powinien charakteryzować się wieloma pożądanymi cechami, lecz bezstronność jest najważniejszą z nich. Oczywiście wszystkie urzędy państwowe i samorządowe powinny być bezstronne, lecz urząd sędziego wymaga szczególnych gwarancji bezstronności. Dlatego sędziowie są nieusuwalni z urzędu, aby zminimalizować ryzyko wywierania na nich nacisku. Obecnie wymóg losowego przydziału obowiązuje tylko w postępowaniu karnym, i to w bardzo ograniczonym zakresie. Pozostałe sprawy przydzielają przewodniczący wydziałów i nie zawsze jest to przydział zapewniający pełną transparentność

zewnątrzną. Nie trzeba dodawać, że system pozwala na nadużycia i nie buduje zaufania obywateli do wymiaru sprawiedliwości. Dopiero losowy przydział spraw, zwłaszcza w II instancji, daje gwarancję, że sprawa nie została przydzielona sędziemu wyznaczonemu w inny, niż losowy sposób, do danej sprawy.

W projekcie zdecydowano się połączyć zasadę losowości z zasadą równości przydziału, która ma gwarantować samym sędziom równe obciążenie obowiązkami w sądzie. Powyższa zasada stanowi wzmocnienie niezawisłości sędziego, który zyskuje pewność, że organy administracji sądowej podległe Ministrowi Sprawiedliwości, nie będą mogły obciążać go ponad miarę i w sposób dowolny. Równość przydziału oznacza, że każdy sędzia w danej kategorii wylosuje niemal identyczną liczbę spraw.

Algorytm przydzielający sprawy (w ramach docelowego systemu teleinformatycznego) będzie korzystał z generatora liczb losowych gwarantującego brak możliwości wpływania na losowanie. W algorytm zostanie wbudowany mechanizm umożliwiający przydział w mniejszym zakresie – ze względu na pełnioną funkcję lub uczestniczenie w przydziale spraw innej kategorii. Ten drugi przypadek będzie podstawą specjalizacji sędziów. Algorytm przydzielający sprawy umożliwi sędziom wydziału podjęcie decyzji, o ile sędziom rozpoznającym sprawy specjalistyczne należy zmniejszyć przydział pozostałych spraw.

Losowość przydziału, w dłuższym okresie, gwarantuje równomierne obciążenie sędziów. Jednakże w krótszym okresie może się zdarzyć, że dany sędzia wylosuje pod rząd kilka pracochłonnych spraw. W celu skrócenia okresu, w którym algorytm przydziału spraw doprowadza do równomiernego obciążenia, losowanie będzie się odbywało odrębnie w różnych kategoriach spraw, co zmniejszy prawdopodobieństwo wylosowania przez jednego sędziego w krótkim okresie kilku spraw z tej samej kategorii.

Odstępstwa od losowości dotyczą spraw opiekuńczych i nieletnich, gdyż w tych kategoriach spraw w wielu sądach wprowadzono terytorialny podział czynności. Sędzia jest wówczas lepiej obeznany z sytuacją rodziny poprzez stałą współpracę z kuratorem rodzinnym z danego terenu. Możliwość wprowadzenia odrębnych zasad przewidziano także dla spraw, które nie stanowią wymiaru sprawiedliwości sensu stricto, ale są sprawami z zakresu ochrony prawnej (wieczystoksięgowe, rejestrowe), a także dla spraw związanych z wykonaniem orzeczenia. Zasady przydziału w tych sprawach zostaną ustalone w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości wydanym na podstawie art. 41 § 1 u.s.p. – Regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych.

Warto wspomnieć, iż projekt przewidział możliwość wstrzymania przydziału spraw sędziemu z uwagi na ciężar sprawy odbiegający znacznie od standardowego. Chodzi o sprawę, która z uwagi na liczbę stron, świadków, czy materiał dowodowy, wyłączy sędziego na wiele miesięcy od rozpoznania innych spraw. Projekt zakłada, że organem, który może podjąć taką decyzję, jest prezes sądu.

Nadto projekt wprowadza zasadę niezmienności składu (art. 47b u.s.p.), która jest ściśle związana z zasadami losowości i równości przydziału spraw. Raz wylosowany skład sądu, niezależnie od tego czy jest jednoosobowy czy kilkusobowy, nie powinien ulegać zmianie do zakończenia sprawy. Obecnie ta kwestia nie jest uregulowana i jest pozostawiona do decyzji prezesa sądu lub przewodniczącego wydziału. W konsekwencji w wielu sądach nowemu sędziemu w wydziale przydziela się sprawy już rozpoczęte przez innych sędziów – ze szkodą dla sprawności postępowania.

Zasada niezmienności składu przewiduje zakaz zmiany składu poza przypadkami określonymi w ustawie. Nawet zmiana miejsca służbowego nie będzie co do zasady zwalniała sędziego z obowiązku zakończenia spraw już rozpoczętych w poprzednim sądzie. Należy zaznaczyć, że projektowane rozwiązanie przewiduje wyjątki podyktowane względami organizacyjnymi oraz sprawnością postępowania. I tak, sędziego delegowanego do innego sądu, sędziego przeniesionego albo sędziego, który awansował, z obowiązku rozpoznania spraw można zwolnić. Organem decydującym będzie kolegium sądu (organ samorządu sędziowskiego). W przypadku choroby sędziego albo innych zdarzeń – skład sądu może zostać ponownie wylosowany. Szczegółowa regulacja w tym zakresie zostanie zawarta w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości – Regulamin urzędowania sądów powszechnych, godnie z treścią zmodyfikowanej delegacji ustawowej z art. 41 § 1 u.s.p..

Nadto, w konsekwencji, w zmienianym art. 22a u.s.p. doprecyzowano możliwość objęcia podziałem czynności, dokonywanym przez prezesów sądów, planu pełnienia dyżurów sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych. Jednocześnie, w art. 22a § 4a-4c u.s.p. wprowadzono ściśle zasady przeniesienia sędziego z jednego wydziału do innego wydziału. Jest oczywiste, że niekiedy przeniesienie może stanowić formę szykany sędziego (np. cywilisty do wydziału karnego). Projektowana regulacja znacznie ogranicza dyskrecyjną władzę prezesa sądu regulując sposób procedowania i kryteria, którym organ administracji sądowej powinien się kierować przy podejmowaniu takiej decyzji

Zmiany zaproponowane w art. 23-25 u.s.p. nakierowane są na stworzenie nowego modelu powoływania prezesów sądów powszechnych poprzez zwiększenie swobody Ministra Sprawiedliwości, jako organu odpowiadającego za zapewnienie właściwego funkcjonowania sądownictwa powszechnego w wymiarze administracyjnym. Projektowane regulacje przewidują odstępianie od dotychczasowego, etapowego modelu powoływania prezesów sądów apelacyjnych i okręgowych po uzyskaniu opinii zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji – w przypadku stanowiska prezesa sądu apelacyjnego lub zgromadzenia ogólnego sędziów okręgu – w przypadku stanowiska prezesa sądu okręgowego, a w przypadku negatywnej opinii tych organów samorządu sędziowskiego, po uzyskaniu pozytywnej opinii Krajowej Rady Sądownictwa, która w obecnym stanie prawnym negatywną opinią, może zablokować możliwość powołania na stanowisko prezesa sądu apelacyjnego lub okręgowego kandydata wybranego przez Ministra Sprawiedliwości. Wedle proponowanych przepisów Minister Sprawiedliwości będzie powoływał prezesów sądów apelacyjnych i okręgowych bez konieczności uzyskiwania opinii o ich kandydaturach. Jednocześnie Minister Sprawiedliwości, po dokonaniu powołania, będzie dokonywał prezentacji powołanych prezesów właściwym organom samorządu sędziowskiego – odpowiednio zgromadzeniu ogólnemu sędziów apelacji oraz zgromadzeniu ogólnemu sędziów okręgu

Jednocześnie przewiduje się, dla wzmocnienia nadzoru zewnętrznego sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości, odstępianie od zasady powoływania prezesa sądu rejonowego przez prezesa właściwego sądu apelacyjnego z zastosowaniem tożsamej procedury opiniowania kandydata, jak w przypadku kandydatów na prezesów sądów apelacyjnych i okręgowych, na rzecz powołania go przez Ministra Sprawiedliwości i prezentowania jego osoby (przez Ministra Sprawiedliwości, ewentualnie prezesa przełożonego sądu apelacyjnego albo okręgowego) zebraniu sędziów danego sądu rejonowego.

Kierunkowo tożsame zmiany zaproponowano w odniesieniu do powoływania wiceprezesów sądów. Zrezygnowano bowiem z zasięgania opinii właściwych kolegiów sądów o kandydatach oraz opinii prezesa sądu apelacyjnego w odniesieniu do kandydata na wiceprezesa sądu okręgowego oraz prezesa sądu apelacyjnego, w odniesieniu do kandydata na wiceprezesa sądu rejonowego. Poszerzono przy tym przesłanki podmiotowe, jakie spełniać muszą kandydaci, spośród których dojść może do wyboru wiceprezesa, zastępując związanie koniecznością wyboru sędziego danego sądu, możliwością wyboru sędziego dowolnego sądu

apelacyjnego lub okręgowego, w odniesieniu do stanowiska wiceprezesa sądu apelacyjnego, sędziego dowolnego sądu apelacyjnego, okręgowego lub rejonowego, w odniesieniu do stanowiska wiceprezesa sądu okręgowego oraz sędziego dowolnego sądu okręgowego lub rejonowego, w odniesieniu do stanowiska wiceprezesa sądu rejonowego. Powołanie wiceprezesa sądu rejonowego powierzono nadto Ministrowi Sprawiedliwości, w miejsce prezesa właściwego sądu apelacyjnego.

Kolejno, w nowelizowanym art. 27 u.s.p., przewidziano zmianę zasad odwoływania prezesów i wiceprezesów sądów poprzez doprecyzowanie katalogu przesłanek uprawniających Ministra Sprawiedliwości do wydania decyzji w tym przedmiocie. Obok dotychczasowej przesłanki rażącego niewywiązywania się z obowiązków służbowych proponuje się wprowadzenie w art. 27 § 1 pkt 1 u.s.p. możliwości odwołania również w sytuacji uporczywego niewywiązywania się z obowiązków służbowych. W tym drugim przypadku odwołanie prezesa sądu będzie dopuszczalne w razie stwierdzenia niewykonywania obowiązków służbowych w sposób powtarzający się, w szczególności w razie celowego ignorowania wyraźnych zarządzeń nadzorczych wydawanych w ramach nadzoru zewnętrznego lub wewnętrznego. Projekt przewiduje też możliwość odwołania prezesa sądu w razie stwierdzenia szczególnie niskiej efektywności działań w zakresie pełnionego nadzoru administracyjnego lub organizacji pracy w sądzie lub sądach niższych (art. 27 § 1 pkt 3 u.s.p.). Dotychczas efektywność działań prezesa sądu nie była oceniana – projekt ma na celu zapalenie tej luki. Efektywność działań prezesa podlegać będzie weryfikacji w szczególności w ramach dokonywania ocen informacji rocznych o działalności sądów, co przewiduje się w projekcie w ramach nowelizacji art. 37g § 1 pkt 1 u.s.p. i art. 37h u.s.p. Odwołanie prezesa, jako środek najdalej idący, przewidziany jest tylko dla sytuacji, w której zostanie stwierdzony brak efektywności w stopniu szczególnym, tj. wyjątkowym na tle działalności innych prezesów sądów kierujących porównywalnymi jednostkami.

W celu zwiększenia skuteczności nadzoru zewnętrznego sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości projekt zakłada rozszerzenie uprawnień Ministra o uprawnienie do odwołania również prezesa lub wiceprezesa sądu rejonowego – w obecnym stanie prawnym Minister jest uprawniony tylko do odwołania prezesa lub wiceprezesa sądu apelacyjnego i okręgowego. Ponadto, z tego samego względu, przewiduje się rezygnację z wiążącego

charakteru negatywnej opinii Krajowej Rady Sądownictwie w przedmiocie zamiaru odwołania prezesa lub wiceprezesa sądu.

Proponuje się, by z chwilą wystąpienia o opinię do Krajowej Rady Sądownictwa, odwoływany prezes czy wiceprezes mógł być zawieszony w pełnieniu czynności (art. 27 § 3 u.s.p.). Pozwoli to uniknąć sytuacji, kiedy pracę sądu kontroluje osoba, co do której istnieje co najmniej uzasadnione podejrzenie niekompetencji. Taki stan rzeczy negatywnie wpływa bowiem na autorytet sądu. Ponadto, dalsze pełnienie obowiązków przez osobę, co do której Minister zakomunikował zamiar odwołania, negatywnie wpływa na wykonywanie pracy przez sąd, którego to dotyczy.

Zmiany w art. 29 i 31 stanowią konsekwencję wyeliminowania z regulacji u.s.p. funkcji kierownika szkolenia w sądach – z uwagi na dążenie do zmniejszania liczby stanowisk funkcyjnych w sądach powszechnych w celu koncentracji na wykonywaniu przez sędziów obowiązków orzeczniczych, a także z uwagi na fakt, iż ciężar planowania i realizacji szkoleń sędziów winien spoczywać na Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury współpracującej w tym zakresie z prezesami sądów.

Projekt, poprzez zmiany dokonywane w art. 37c u.s.p. i w art. 37d u.s.p. przewiduje zmianę modelu wizytacji w sądach (odstąpienie od zasady wizytacji wydziałów co cztery lata na rzecz wizytacji warunkowanej potrzebami, w tym w szczególności wynikającymi z wyników sprawowanego nadzoru administracyjnego) oraz rozszerzenie korpusu sędziów wizytatorów o sędziów wybieranych spośród sędziów sądów rejonowych. Sędziowie wizytatorzy powoływani spośród sędziów sądów rejonowych dokonywać będą wizytacji na poziomie sądów rejonowych. W obecnym w stanie prawnym analogiczna sytuacja zachodzi w odniesieniu do wizytatorów wybieranych spośród sędziów sądów apelacyjnych, którzy, zgodnie z artykułem 37c § 2, przeprowadzają wizytacje w sądach apelacyjnych, a zatem na tym samym szczeblu sądownictwa. Jednocześnie, celem zapobieżenia powoływaniu do pełnienia funkcji sędziego wizytatora sędziów o zbyt małym doświadczeniu, projekt zakłada warunek dziesięcioletniego stażu pracy na stanowisku sędziego w odniesieniu do kandydatów na sędziów wizytatorów. Warunek ten odnosi się do wszystkich sędziów, którzy będą powoływani do pełnienia funkcji sędziego wizytatora, to jest do sędziów sądów rejonowych, okręgowych i apelacyjnych (art 37 d § 1 u.s.p.).

Zawarta w projekcie nowelizacja artykułu 37d u.s.p. wprowadza nadto konieczność pozyskiwania przez prezesa sądu apelacyjnego, obok dotychczas wymaganej opinii kolegium sądu apelacyjnego, również opinii Ministra Sprawiedliwości przed powołaniem sędziego wizytatora. Opinia Ministra Sprawiedliwości, zgodnie z projektowanym art. 37d § 2 u.s.p., ma dotyczyć nie tylko kompetencji danego kandydata do pełnienia funkcji sędziego wizytatora, ale również względów organizacyjnych, w szczególności potrzeby powołania sędziego lub kolejnego sędziego wizytatora danym sądzie. Opinia Ministra Sprawiedliwości ma mieć charakter wiążący dla prezesa sądu apelacyjnego. Uzyskanie wpływu przez Ministra Sprawiedliwości na proces powoływania sędziów wizytatorów ma na celu przede wszystkim zrationalizowanie i ujednolicenie liczby sędziów wizytatorów w porównywalnych sądach, okręgach i apelacjach. Zakłada się, że Minister Sprawiedliwości będzie koncentrował się na opiniowaniu wniosków o powołanie sędziów wizytatorów z punktu widzenia potrzeby tworzenia lub utrzymywania danego stanowiska funkcyjnego pod kątem organizacyjnym, w tym w szczególności przy uwzględnieniu konieczności zachowania racjonalnej proporcji pomiędzy ilością sędziów orzekających w pełnym wymiarze wpływu spraw do referatu i ilością sędziów funkcyjnych, których działalność orzecznicza jest ograniczona. Zadaniem kolegium sądu okręgowego w zakresie kandydatów na wizytatorów wyłanianych spośród sędziów sądów okręgowych i rejonowych pozostanie, co do zasady, opiniowanie przede wszystkim pod kątem cech osobowych i kompetencji od pełnienia tej funkcji. Celem uniknięcia ryzyka przedłużania się procesu powoływania sędziego wizytator z uwagi na brak opinii Ministra Sprawiedliwości, w projektowanym art. 37d § 3 u.s.p. przewidziano trzydziestodniowy termin na wydanie opinii oraz rygor w postaci uznania, że opinia jest pozytywna, jeżeli nie zostanie wydana we wskazanym terminie.

Wpływ na dobór kadrowy sędziów wizytatorów jest częścią realizowanej przez niniejszy projekt koncepcji zwiększenia uprawnień, w tym opiniodawczych, Ministra Sprawiedliwości, jako podmiotu odpowiedzialnego za nadzór zewnętrzny nad działalnością administracyjną sądów, w zakresie powoływania sędziów do pełnienia funkcji związanych z nadzorem wewnętrznym nad tą działalnością. Możliwość opiniowania kandydatów do pełnienia funkcji sędziów wizytatorów stanowi uzupełnienie uprawnienia powoływania prezesów sądów.

Projekt przewiduje rozszerzenie i rozbudowanie instytucji zwrócenia uwagi na nieprawidłowości w działalności administracyjnej sędziów wykonujących funkcje administracyjne w sądach. W obecnym stanie prawnym, zgodnie z artykułem 37 § 4 u.s.p., możliwe jest zwrócenie uwagi sędziemu przez prezesa sądu w przypadku stwierdzenia uchybienia w zakresie sprawności postępowania sądowego. Ponadto, zgodnie z aktualnie obowiązującym artykułem 37e § 1 i 3 u.s.p., dopuszczalne jest zwracanie uwagi prezesowi lub wiceprezesowi sądu przez prezesa sądu przełożonego na uchybienia w zakresie kierowania sądem albo sprawowania wewnętrznego nadzoru administracyjnego. Instytucja ta jednak jest ograniczona w porównaniu z rozwiązaniem w zakresie zwracania uwagi sędziemu przez prezesa sądu w trybie artykułu 37 § 4 u.s.p. W szczególności dotyczy to braku konsekwencji dla prezesa sądu wynikających ze stwierdzenia uchybienia, o którym mowa w artykule 37e § 1 i 3 u.s.p.. W takim kształcie przepisy art. 37e § 1 i 3 stanowią zatem stwierdzenie oczywistej kompetencji prezesa sądu przełożonego do zwrócenia uwagi prezesowi (i wiceprezesowi) sądu niższego, która to kompetencja wynika z art. 22 § 2 u.s.p., stanowiącego, że w zakresie kierowania działalnością administracyjną sądu, prezes sądu podlega prezesowi sądu przełożonego oraz Ministrowi Sprawiedliwości.

Projektowana ustawa, w nowelizowanym art. 37e u.s.p., likwiduje wskazany wyżej brak symetrii między analogicznymi instytucjami i wprowadza, w § 7, odesłanie do artykułów 37 § 6 i 7 u.s.p., które mają być stosowane odpowiednio. Zatem zwrócenie uwagi sędziemu sprawującemu funkcję administracyjną na uchybienia w zakresie kierowania sądem, sprawowania wewnętrznego nadzoru administracyjnego albo wykonywania innych czynności administracyjnych, będzie wiązało się z dołączeniem do akt osobowych danego sędziego pełniącego funkcję administracyjną odpisu pisma zawierającego stwierdzenie uchybienia.

Projekt zakłada nadto, w artykule 37e § 4 u.s.p., że zwracanie uwagi na uchybienia w zakresie pełnienia czynności administracyjnych będzie możliwe nie tylko w stosunku do prezesa i wiceprezesa sądu ale również w stosunku do każdego sędziego lub asesora sądowego wykonującego czynności administracyjne w sądzie. Z uwagi na to należało rozszerzyć zakres czynności wskazanych artykule 37e § 1 u.s.p., które mogą być przedmiotem oceny przed stwierdzeniem uchybienia, poprzez wskazanie, że stwierdzenie uwagi może wiązać się ze stwierdzeniem uchybienia również w zakresie wykonywania innych czynności administracyjnych. Część funkcji administracyjnych nie wiąże się bowiem ani z kierowaniem sądem, ani ze sprawowaniem wewnętrznego nadzoru administracyjnego.

Kolejną, obok pozostawienia w aktach osobowych sędziego odpisu pisma zawierającego stwierdzenie uchybienia, konsekwencją zwrócenia uwagi trybie artykułu 37e u.s.p., jednakże fakultatywną, jest przewidziana w projektowanym § 8 art. 37e u.s.p. możliwość obniżenia dodatku funkcyjnego w stopniu odpowiadającym wadze uchybienia, w granicach od 15% do 50% wysokości dodatku, na czas do sześciu miesięcy.

Należy podkreślić, że możliwość obniżenia dodatku funkcyjnego wiąże się ze zmianą tylko tego jednego elementu wynagrodzenia sędziego, który jest bezpośrednio związany z pełnieniem funkcji administracyjnej w sądzie. Co więcej, należy zwrócić uwagę, że dodatek funkcyjny jest ustalany w sposób uznaniowy przez prezesa sądu powołującego danego sędziego do pełnienia funkcji administracyjnej. Zatem również w obecnym stanie prawnym możliwe jest obniżenie dodatku funkcyjnego w razie stwierdzenia uchybienia w zakresie kierowania sądem, sprawowania wewnętrznego nadzoru administracyjnego albo wykonywania innych czynności administracyjnych (obniżenie dodatku funkcyjnego nie jest dopuszczalne w obecnym stanie prawnym jedynie w przypadku przyznania go od początku sprawowania funkcji na minimalnym poziomie przewidzianym w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 91 § 8 u.s.p.). Projekt nie dokonuje zatem fundamentalnej zmiany w przedmiotowym zakresie, lecz reguluje sposób postępowania w przypadku stwierdzenia uchybienia w działalności administracyjnej.

Należy nadto zwrócić uwagę, że projektowana ustawa przewiduje możliwość złożenia zastrzeżenia, w związku ze zwróceniem uwagi, przez sędziego, którego działalności administracyjnej to zwrócenie uwagi dotyczy (art. 37e § 5 u.s.p.). Proponuje się, aby takie zastrzeżenie sędziego, którego dotyczy uwaga, mógł złożyć prezesowi zwracającemu uwagę. Na skutek złożenia zastrzeżenia, prezes zwracający uwagę będzie mógł uwagę tę uchylić albo przekazać sprawę do rozpoznania prezesowi sądu przelożonego. W przypadku, gdy uwagę zwróci prezes sądu apelacyjnego, organem, który powinien rozpoznać sprawę na skutek zgłoszenia zastrzeżenia, jest Minister Sprawiedliwości.

Analogiczną instytucję przewidziano w odniesieniu do prezesa sądu apelacyjnego w dodawanym art. 37ga. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w działalności administracyjnej prezesa lub wiceprezesa sądu apelacyjnego podmiotem zwracającym uwagę będzie Minister Sprawiedliwości z uwagi na brak organu nadrzędnego nad prezesem sądu apelacyjnego w ramach wewnętrznego nadzoru administracyjnego. Podobne rozwiązanie zawierał art. 37g § 5 u.s.p., który został uznany za niekonstytucyjny w wyroku Trybunału

Konstytucyjnego z dnia 7 listopada 2013 r. (sygn. K 31/12). Biorąc pod uwagę przyczyny uznania tego przepisu za niekonstytucyjny, projekt zakłada, że prezes sądu apelacyjnego, którego będzie dotyczyć zwrócona uwaga, będzie mógł złożyć Ministrowi Sprawiedliwości pisemne zastrzeżenie (art. 37ga § 2 u.s.p.). W takim przypadku Minister Sprawiedliwości albo uchyli uwagę, albo przekaże sprawę do rozpoznania Krajowej Radzie Sądownictwa. Przekazanie sprawy Krajowej Radzie Sądownictwa jest uzasadnione tym, że w działalność prezesa sądu ingeruje przedstawiciel władzy wykonawczej, jakim jest Minister Sprawiedliwości. Podobnie jak w przypadku osób objętych zastosowaniem art. 37e u.s.p. ustawy, również w przypadku prezesa sądu apelacyjnego zwrócenie uwagi skutkuje złożeniem do akt osobowych odpisu pisma zawierającego uwagę, jak też może skutkować obniżeniem dodatku funkcyjnego w stopniu odpowiadającym wadze uchybienia, w granicach od 15% do 50% wysokości dodatku, na czas do sześciu miesięcy.

Zarówno w przypadku zwrócenia uwagi w trybie art. 37e u.s.p. jak i 37ga u.s.p. przewidziano, że w razie uchylenia uwagi bądź przez podmiot, który zwrócił uwagę, bądź też przez podmiot, który rozpatrywał sprawę na skutek przekazania zastrzeżenia, dokonuje się wyrównania dodatku do poprzedniej wysokości (art. 37e § 8 u.s.p. zdanie ostatnie i art. 37ga § 5 zdanie ostatnie u.s.p.).

Projekt zakłada wprowadzenie instytucji ocen informacji rocznych o działalności sądów przygotowywanych przez prezesów sądów.

W obecnym stanie prawnym informacje takie są sporządzane przez prezesów sądów apelacyjnych na podstawie art. 37h u.s.p. Podlegają one zaopiniowaniu przez zgromadzenie ogólne sędziów apelacji, jak również są przedmiotem analizy ze strony Ministra Sprawiedliwości. Wskazane uregulowanie należy uznać za niewystarczające dla zapewnienia skutecznego nadzoru zewnętrznego i wewnętrznego, w szczególności wobec utraty mocy przepisu art. 37h § 2 na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 listopada 2013 r. (sygn. K 31/12). Wskazany przepis przewidywał możliwość odmowy przyjęcia informacji rocznej prezesa sądu, jeżeli z informacji wynikało, że prezes sądu apelacyjnego nie podejmował w okresie sprawozdawczym niezbędnych czynności zmierzających do usunięcia uchybień w działalności administracyjnej sądów. Dokonywanie obecnie przez Ministra Sprawiedliwości jedynie analizy informacji rocznych o działalności sądów składanych przez prezesów sądów apelacyjnych należy uznać za działanie niewystarczające, choćby z uwagi na

to, że działaniu prezesów sądów wykonujących ustawowy obowiązek złożenia informacji rocznej nie towarzyszy reakcja Ministra Sprawiedliwości, do którego informacja roczna jest kierowana. Prezesi sądów apelacyjnych nie otrzymują informacji zwrotnej odnośnie swojej działalności, co z pewnością nie może być uznane za czynnik korzystnie wpływający na motywację do podejmowania działań celem zwiększenia efektywności pracy sądów.

Projekt zakłada ponadto rozszerzenie obowiązku składania informacji rocznych również na prezesów sądów okręgowych i rejonowych, przy czym informacje te mają być składane prezesowi sądu przełożonego, a zatem prezesowi sądu apelacyjnego przez prezesa sądu okręgowego i prezesowi sądu okręgowego przez prezesa sądu rejonowego.

Informacje roczne, zgodnie z projektem, mają podlegać ocenie przez podmioty do których są kierowane (art. 37g § 1 pkt 1 u.s.p. oraz art. 37h § 4 u.s.p.). Informacja prezesa sądu apelacyjnego ma podlegać ocenie dokonywanej przez Ministra Sprawiedliwości, informacje składane przez prezesów pozostałych sądów niższych szczebli mają zaś podlegać ocenom dokonywanym przez prezesów sądów przełożonych. Projekt wprowadza przy tym cztery możliwe oceny informacji rocznej. Może ona, zgodnie z art. 37h § 6, być: pozytywna z wyróżnieniem, pozytywna, pozytywna z zastrzeżeniem lub zastrzeżeniami albo negatywna. Przy formułowaniu projektowanych rozwiązań uwzględniono treść wskazanego wyżej wyroku TK w sprawie K 31/12, w którym niekonstytucyjność art. 37h § 2 stwierdzono z uwagi na to, że nie przewidziano możliwości odwołania się od odmowy przyjęcia przez organ władzy wykonawczej – Ministra Sprawiedliwości informacji rocznej o działalności sądów, działających na obszarze apelacji, w zakresie powierzonych prezesowi zadań, przy jednoczesnym założeniu, że taka dwukrotna odmowa oznacza rażące niewywiązywanie się przez prezesa z obowiązków służbowych. W projektowanym art. 37h § 8 i 9 przewiduje się, że prezes sądu apelacyjnego, którego informacja zostanie oceniona negatywnie, będzie mógł w terminie czternastu dni od dnia poinformowania go o tym, złożyć Ministrowi Sprawiedliwości pisemne zastrzeżenie, natomiast Minister Sprawiedliwości w terminie jednego miesiąca będzie mógł zmienić ocenę albo przekazać sprawę do rozpoznania Krajowej Radzie Sądownictwa, zawiadamiając prezesa sądu o sposobie rozpatrzenia zastrzeżenia.

Tryb wniesienia zastrzeżenia w razie negatywnej oceny informacji przewidziano również na rzecz prezesów sądów okręgowych i rejonowych, przy czym – biorąc pod uwagę, że ocen tych nie będzie dokonywał organ władzy wykonawczej, jakim jest Minister

Sprawiedliwości, lecz prezes właściwego sądu przełożonego – zastrzeżenie ma być rozpatrywane przez Ministra Sprawiedliwości w przypadku dokonania przez prezesa sądu apelacyjnego negatywnej oceny informacji prezesa sądu okręgowego albo przez prezesa sądu apelacyjnego w przypadku dokonania przez prezesa sądu okręgowego negatywnej oceny informacji prezesa sądu rejonowego (art. 37h § 10 i 11 u.s.p.).

Celem nadania większej wagi ocenie informacji rocznych składanych przez prezesów sądów projekt przewiduje możliwość powiązania dwóch skrajnych ocen z podwyższeniem albo obniżeniem dodatku funkcyjnego należnego prezesowi sądu. W przypadku oceny pozytywnej z wyróżnieniem projektowany przepis art. 37h § 13 u.s.p. przewiduje możliwość połączenia tej oceny z podwyższeniem dodatku funkcyjnego do wysokości 150% maksymalnej wysokości dodatku wskazanej w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 91 § 8 u.s.p., na okres do jednego roku. Z kolei ocena negatywna będzie mogła być połączona z obniżeniem dodatku funkcyjnego w stopniu odpowiadającym wadze uchybień, w granicach od 15% do 50% wysokości dodatku, na czas do jednego roku (art. 37h § 12 u.s.p.) przy zastrzeżeniu, że w razie zmiany oceny na inną niż negatywna dokonuje się wyrównania dodatku do poprzedniej wysokości.

Nadto, w zakresie trybu opiniowania informacji rocznej sporządzanej przez prezesa sądu apelacyjnego projekt przewiduje korektę co do tego, kto powinien przewodniczyć zgromadzeniu ogólnemu sędziów apelacji, na którym ma być wyrażona opinia o informacji rocznej o działalności sądów. W obecnym stanie prawnym przewodniczącym tego zgromadzenia jest prezes sądu apelacyjnego, któremu kompetencję w tym zakresie przyznaje art. 33 § 2 u.s.p.. Prezes sądu jest zatem przewodniczącym zgromadzenia, które wyraża opinię o informacji rocznej sporządzonej przez tegoż prezesa. Celem zapewnienia większej autonomii zgromadzenia w zakresie wyrażania opinii o przedmiotowej informacji rocznej proponuje się wprowadzenie regulacji (art. 33 § 2a u.s.p.), zgodnie z którą zgromadzeniu, na którym ma być wyrażona opinia o informacji rocznej o działalności sądów, przewodniczy sędzia wybrany na tym zgromadzeniu. Rolą prezesa sądu apelacyjnego na tym zgromadzeniu będzie zatem przedstawienie informacji i wyjaśnienie ewentualnych wątpliwości w zakresie informacji rocznej zgłaszanych w toku zgromadzenia, natomiast kierowanie zgromadzeniem i głosowaniem będzie przekazane w ręce przewodniczącego wybranego ad hoc na danym zgromadzeniu.

Projektowana zmiana dokonywana w artykule 37g § 3 u.s.p. zakłada wprowadzenie możliwości zarządzenia przeprowadzenia czynności nadzorczych przez służbę nadzoru, o której mowa w art. 9a § 2 u.s.p. Zgodnie z tym przepisem służbę nadzoru stanowią sędziowie delegowani w trybie art. 77 u.s.p. do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości. Obecnie, zgodnie z art. 37g § 2 i 3 u.s.p., Minister Sprawiedliwości może zarządzić przeprowadzenie lustracji sądu, wydziału albo działalności administracyjnej prezesa sądu, zlecając przeprowadzenie tych czynności prezesowi sądu apelacyjnego lub, w uzasadnionych przypadkach, również sędziom wizytatorom z obszaru innej apelacji, przy czym we wskazanych czynnościach może brać udział sędzia delegowany do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości. Rozwiązanie to w odniesieniu do konieczności przeprowadzenia lustracji działalności administracyjnej prezesa sądu, w szczególności prezesa sądu apelacyjnego, należy uznać za nieefektywne z tego względu, że prezes sądu apelacyjnego, co oczywiste, nie powinien wykonywać czynności nadzorczych w odniesieniu do własnych działań. Natomiast sędziowie wizytatorzy z obszaru innej apelacji z reguły związani są zaplanowanym planem wizytacji koniecznych do przeprowadzenia na obszarze własnej apelacji. Przede wszystkim jednak, doświadczenie tych sędziów wizytatorów dotyczy co do zasady czynności z zakresu wewnętrznego nadzoru administracyjnego, tj. wizytacji, obejmujących pełną działalność administracyjną sądu lub wydziału sądu oraz lustracji, obejmujących wybrane zagadnienia z działalności administracyjnej sądu lub wydziału sądu (art. 37b § 2 u.s.p.). Czynności podejmowane przez sędziów wizytatorów nie dotyczą z zasady działalności administracyjnej prezesa sądu. Z uwagi na to zachodzi potrzeba wprowadzenia rozwiązania pozwalającego Ministrowi Sprawiedliwości na zlecenie podjęcia czynności nadzorczych wskazanych w art. 37g § 2 u.s.p. przez działającą już obecnie i składającą się z sędziów służbę nadzoru, o której mowa w art. 9a § 2 u.s.p.

W art. 40 u.s.p. przewidziano dodatkowe, obok złożenia wyjaśnień, uprawnienie dla sędziego, któremu sąd apelacyjny lub sąd okręgowy jako sąd odwoławczy wytknął uchybienie w związku ze stwierdzeniem, przy rozpoznawaniu sprawy, oczywistej obrazy przepisów. Sędzia lub asesor sądowy wchodzący w skład sądu orzekającego będzie mógł, w przypadku braku zgodny na ocenę dokonana przez sąd kontrolujący wydane orzeczenie,

wnieść odwołanie do Sądu Najwyższego (art. 40 § 2a u.s.p.). Sąd Najwyższy, dokonując oceny odwołania, będzie uprawniony do utrzymania w mocy postanowienia zawierającego wytknięcie uchybienia bądź jego uchylenia, kończącego rozpoznawanie sprawy w tym zakresie, w całości lub w części. Powyższe pozwoli na zapewnienie kontroli zasadności udzielonego „wytyku”, w tym w zakresie oceny, czy rzeczywiście doszło do obrazy przepisów noszącej znamiona oczywistości. Ponadto orzecznictwo Sądu Najwyższego w tym zakresie pozwoli na wypracowanie jednolitych kryteriów orzekania przez sądy odwoławcze niniejszej instytucji, co wpłynie na generalną poprawę jakości orzecznictwa sądów.

Zmiany przewidziane w art. 40 § 3 i 4 u.s.p. stanowią konsekwencję uzupełnienia możliwości reakcji sędziego na udzielone wytknięcie uchybienia o instytucję odwołania do Sądu Najwyższego.

Kolejno, w art. 41 § 1 u.s.p. przewidziano doprecyzowanie upoważnienia ustawowego do wydania przez Ministra Sprawiedliwości rozporządzenia w sprawie określenia regulaminu wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych. Projektowana zmiana ma w szczególności na celu dostosowanie upoważnienia do regulacji przewidzianych w nowelizowanym art. 22a i dodawanych art. 47a i 47b u.s.p. Projekt ustawy przenosi bowiem na poziom ustawowy reguły i zasady przydziału spraw sędziom oraz wyjątki w tym zakresie, a także zasady zmian składu orzekającego, których doprecyzowanie nastąpi w akcie wykonawczym.

Art. 41 § 1a u.s.p. stanowi novum normatywne mające na celu umożliwienie Ministrowi Sprawiedliwości, po uzyskaniu uprzedniej zgody właściwych organów samorządu sędziowskiego oraz po pozytywnym zaopiniowaniu przez Krajową Radę Sądownictwa, pilotażowe określenie regulaminu wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych, odmiennego od obowiązującego powszechnie, na obszarze danej apelacji, okręgu albo sądu. Rozwiązanie to umożliwi testowanie nowych rozwiązań organizacyjno-administracyjnych, przekazanych do uregulowania w akcie wykonawczym, na obszarach jedynie wybranych sądów i dokonanie oceny ich funkcjonalności przed wdrożeniem do stosowania we wszystkich sądach. Regulacja ta winna korzystnie wpłynąć na organizację pracy sądów powszechnych, pozwalając zawczasu dostrzec ewentualne niedostatki nowych regulacji i usunąć je przed objęciem taką regulacją wszystkich jednostek organizacyjnych sądownictwa.

Zmiana art. 47 § 1 u.s.p. jest konsekwencją wprowadzenia zasady losowego przydziału spraw, co winno objąć także dodatkowych sędziów lub asesorów sądowych. Stąd proponuje się, by właściwy prezes sądu zarządził przydzielenie dodatkowego sędziego lub asesora, jeżeli istnieją ustawowe przesłanki ku temu, w miejsce ich wyznaczania (rozumianego jako wskazanie konkretnej osoby). Wybór konkretnego sędziego lub asesora będzie następował w drodze losowania. Tożsama zmiana została wprowadzona w odniesieniu do ławników (art. 170 i 171 u.s.p.).

Celem dodania art. 47c u.s.p. jest zwiększenie poziomu bezpieczeństwa i porządku na sali sądowej poprzez umożliwienie sądowi weryfikacji tożsamości osób obecnych na posiedzeniu, co już samo w sobie winno oddziaływać prewencyjnie na zachowania mogące nie licować z powagą sądu.

W zakresie dotyczącym dodania art 51a i 51b u.s.p. (oraz uchylecia art 1116 i 1143 k.p.c.) należy wskazać, że przepisy dotyczące stosowania prawa obcego przez sądy, pozyskiwania informacji w tym zakresie, a także w zakresie istniejących immunitetów lub przywilejów wynikających z prawa międzynarodowego mają charakter bardziej ustrojowy niż procesowy i są szczegółowo uregulowane w przepisach wykonawczych do u.s.p. (rozporządzeniu wydanym na podstawie art 41 § 2 u.s.p.). Co najważniejsze zaś kwestie te powinny być uregulowane jednolicie niezależnie od tego jakiego postępowania dotyczą (cywilnego czy karnego). Z tych względów najwłaściwszym miejscem dla wskazanych regulacji jest u.s.p.

Redakcja art. 51a u.s.p. wzorowana jest na art. 1143 k.p.c., który sprawdził się w praktyce na tle postępowania cywilnego. W przeciwieństwie do Kodeksu postępowania cywilnego, Kodeks postępowania karnego nie zawiera przepisów regulujących stwierdzenie obcego prawa i wzajemności. W praktyce sądy karne zwracają się do Ministerstwa Sprawiedliwości o udzielenie takich informacji bądź nie wskazując podstawy prawnej wniosku bądź powołując się wyłącznie na rozporządzenie wydane na podstawie art 41 § 2 u.s.p. Rozciągnięcie regulacji z Kodeksu postępowania cywilnego na wszystkie postępowania sądowe będzie mieć nie tylko charakter porządkujący (wskaże jednoznacznie

podstawę na jakiej Ministerstwo Sprawiedliwości udziela informacji o obcym prawie, praktyce i wzajemności) ale przede wszystkim przesądzi, że takie ustalenia mogą być dokonane za pomocą opinii biegłych oraz wszelkich innych środków dowodowych. Obecnie to czy możliwe jest dopuszczenie dowodu z dokumentu lub z opinii biegłego na okoliczność treści prawa obcego, obcej praktyki lub wzajemności nie jest jednoznacznie przesądzone w przepisach o postępowaniu karnym. Z praktyki wynika, że niejednokrotnie sądy zwracają się o informacje o prawie obcym chociaż znajdują się już one w aktach sprawy, zostały zebrane na etapie postępowania przygotowawczego a pochodzą np. z prokuratorskiego punktu kontaktowego Europejskiej Sieci Sądowej lub z właściwej placówki dyplomatycznej. Sądy niekiedy nie uznają ich za miarodajne żądając od Ministerstwa Sprawiedliwości swego ich potwierdzenia bądź uwierzytelnienia. Czynności związane z przesyłaniem do MS akt sprawy opóźniają jej merytoryczne rozpoznanie.

Propozycja art. 53b u.s.p. wzorowana jest na treści art. 1116 k.p.c. ze zmianami dostosowującymi do potrzeb praktyki. Używane w Kodeksie postępowania cywilnego pojęcie „immunitet sądowy lub egzekucyjny” zostało zastąpione pojęciem „przywilej lub immunitet wynikający z prawa międzynarodowego”, aby usunąć pojawiające się niekiedy w praktyce wątpliwości odnośnie do tego czy chodzi tylko o immunitet dyplomatyczny i konsularny, czy też odrębny od nich immunitet państwa lub organizacji międzynarodowej. Kwestia ta była podnoszona była przez Doradczy Komitetu Prawny przy Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Dodanie przed słowem „immunitet” słowa „przywilej” synchronizuje terminologię ustawy z aktualnie obowiązującymi przepisami Konwencji wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych, Konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych i rozporządzenia o obrocie z zagranicą. Zwrot „prawo międzynarodowe” obejmuje syntetycznie całość wiążącego RP prawa międzynarodowego, niezależnie od źródła, a więc zarówno wiążące Rzeczpospolitą Polską umowy międzynarodowe, prawo stanowione przez organizację międzynarodową jeżeli z wiążącej Rzeczpospolitą Polską umowy ją konstytuującej wynika, że jest ono stosowane bezpośrednio jak i prawo zwyczajowe. Umieszczenie przepisu w u.s.p., przy proponowanym ogólnym brzmieniu, przesądzi, że chodzi tu o wszelkie przywileje i immunitety prawnomiędzynarodowe, jurysdykcyjne i egzekucyjne, zarówno w sprawach karnych jak i cywilnych, dotyczące osób fizycznych, prawnych i innych jednostek organizacyjnych występujących w obrocie, w tym państw i organizacji międzynarodowych. Pozwoli też na ustalenie istnienia przywilejów i immunitetów

w sprawach karnych (obecnie w Kodeksie postępowania karnego brak jest stosownej regulacji).

Projektowany przepis art. 53c § 1 u.s.p. przewiduje, zawierającą odesłanie do ustaw szczególnych, ogólną zasadę, że akta sprawy udostępnia się upoważnionym podmiotom w celu i zakresie określonym w przepisach odrębnych. W § 4 wskazanego artykułu przewiduje się natomiast, niezależnie od regulacji ustaw szczególnych, możliwość udostępniania akt jednostkom organizacyjnym prowadzącym działalność naukową lub badawczo-rozwojową dla celów naukowych i badawczych, a także Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury dla celów dydaktycznych. Art 53c § 2 i 3 u.s.p. służą zaś zapewnieniu Ministrowi Sprawiedliwości możliwości skutecznego realizowania zadań związanych z reprezentowaniem Rzeczypospolitej Polskiej na arenie międzynarodowej w konkretnych sprawach, jak też zapewnieniu możliwości efektywnego i adekwatnego udzielenia tekstu prawa obcego, informacji o obcej praktyce lub wzajemności w stosunkach z innym państwem. Szczegółowe warunki i tryb udostępniania i przesyłania akt, jak też dokumentów z akt zostaną uregulowane w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości określającego regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych.

Zmiana brzmienia przepisu art. 64 zakłada zmodyfikowanie przesłanek powoływania na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego. W ocenie projektodawcy nie znajduje uzasadnienia warunkowanie objęcia tego stanowiska przez sędziego wcześniejszym zajmowaniem stanowiska sędziego sądu okręgowego, wojskowego sądu okręgowego, prokuratora prokuratury okręgowej, czy też warunkowanie objęcia go przez prokuratora wcześniejszym zajmowaniem stanowiska prokuratora prokuratury okręgowej, prokuratora wojskowej prokuratury okręgowej, sędziego sądu okręgowego, sędziego wojskowego sądu okręgowego lub prokuratora prokuratury apelacyjnej, Prokuratury Krajowej, Prokuratury Generalnej, Naczelnej Prokuratury Wojskowej lub prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Decydujące dla powołania na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego winno być przede wszystkim doświadczenie zawodowe zdobyte w toku służby, nie zaś szczebel sądownictwa lub prokuratury, na którym zostało ono osiągnięte. Trudno bowiem zaakceptować sytuację, w której przesłanki umożliwiające uzyskanie stanowiska sędziego sądu apelacyjnego spełnia np. notariusz

z ośmioletni stażem zawodowym, czy zatrudniony w szkole wyższej doktor habilitowany nauk prawnych, a nie spełnia ich orzekający od dziesięciu lat sędzia sądu rejonowego.

Mając na względzie powyższe projekt przewiduje podwyższenie do 10 lat minimalnego stażu pracy na stanowisku sędziowskim lub prokuratorskim, warunkującego uzyskanie prawa ubiegania się o stanowisko sędziego sądu apelacyjnego, przy jednoczesnym wyeliminowaniu konieczności pełnienia służby na wyższych szczeblach sądownictwa lub prokuratury. Konsekwentnie, dla zapewnienia by okres wykonywania zawodu innego, niż zawód sędziego, umożliwiający ubieganie się o stanowisko sędziego sądu apelacyjnego, nie był krótszy, niż wymagany staż sędziowski, dokonano zmiany art. 64 § 2 pkt 1 i 1a u.s.p. poprzez podniesienie wymagań dotyczących czasu wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego, notariusza, a także zajmowania stanowiska prezesa, wiceprezesa oraz radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Nową instytucję stanowi wprowadzany w art. 71a-71f u.s.p., urlop rehabilitacyjny sędziego. Istota projektowanego rozwiązania sprowadza się do zmiany zasad korzystania ze zwolnienia od konieczności wykonywania obowiązków służbowych po okresie sześciu miesięcy korzystania ze zwolnienia lekarskiego lub urlopu dla poratowania zdrowia, wprowadzenia instytucji urlopu rehabilitacyjnego i w konsekwencji zmiany zasad przechodzenia w stan spoczynku przez sędziego, który nie posiada orzeczenia lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o trwałej niezdolności do pełnienia służby.

Celem projektowanych rozwiązań jest zapewnienie sędziom możliwości korzystania, po upływie sześciu miesięcy niezdolności do pracy spowodowanej chorobą, z dalszych 12 miesięcy zwolnienia od konieczności wykonywania obowiązków służbowych w trybie urlopu rehabilitacyjnego, o ile ich stan zdrowia nie daje podstaw do stwierdzenia trwałej niezdolności do służby. Pozwoli to jednocześnie na wyeliminowanie obecnej sytuacji, w której sędziowie, bez uzyskania orzeczenia o trwałej niezdolności do służby, mogą przechodzić w stan spoczynku i w sposób trwały korzystać z przysługującego im uposażenia, nawet po odzyskaniu stanu zdrowia, który umożliwiłby powrót do służby. Instytucja urlopu rehabilitacyjnego, w toku którego sędzia będzie podlegał obowiązkowym badaniom, a także obowiązek poddawania się im po zakończeniu urlopu i w toku korzystania ze stanu spoczynku, gdy został on przyznany bez orzeczenia o trwałej niezdolności do pracy, winna pozwolić na uniknięcie takich sytuacji.

Zmiana art. 77 sprowadza się do poszerzenia zakresu jednostek organizacyjnych, do których możliwe jest delegowanie sędziego, o Kancelarię Prezydenta RP oraz urząd obsługujący ministra właściwego do spraw zagranicznych – w związku z potrzebą zapewnienia wsparcia ze strony sędziów, w szczególności w sprawach międzynarodowych, dotyczących zagadnień tworzenia, wykładni i stosowania prawa. Co do zasady tryb i sposób delegacji będzie tożsamy, jak przewidziany dla delegacji sędziów do Ministerstwa Sprawiedliwości, z tym że delegacja będzie odbywała się na wniosek Prezydenta RP albo Ministra Spraw Zagranicznych. Projektowana zmiana wymaga nadto wprowadzenia zmian wynikowych, obejmujących art. 57a § 7, art. 78, art. 94b.

Propozycja nadania nowego brzmienia art. 78 wynika z faktu umożliwienia delegowania sędziego do Kancelarii Prezydenta RP oraz urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zagranicznych, zaś w zakresie dodania nowych regulacji, zawartych w § 7 i 8 u.s.p., ma na celu umożliwienie kierowania sędziem delegowanym do Ministerstwa Sprawiedliwości, za jego zgodą, na szkolenie nakierowane na podnoszenie kwalifikacji zawodowych związanych z problematyką dotyczącą zadań powierzanych w miejscu delegowania. Szkolenie takie miałyby odmienny charakter od szkoleń określonych w art. 82a u.s.p., albowiem byłyby ściśle powiązane z obowiązkami związanymi z delegacją do Ministerstwa Sprawiedliwości. Z tego też względu koszty szkolenia byłyby pokrywane z części budżetowej przeznaczonej na finansowanie urzędu obsługującego Ministra Sprawiedliwości. Konsekwencją tej zmiany są także zmiany art. 151a § 5 oraz 155e § 2 u.s.p. przewidujące, poprzez odesłanie do odpowiedniego stosowania art. 78 § 7 i 8, możliwość szkoleń związanych z zadaniami powierzonymi w miejscu delegowania (Ministerstwie Sprawiedliwości) referendarzy sądowych oraz asystentów sędziów.

Zmiany art 87 i 88 u.s.p. zakładają poszerzenie zakresu informacji ujawnianych w oświadczeniach majątkowych składanych przez sędziów, a także objęcie obowiązkiem ich składania dyrektorów sądów powszechnych.

Poszerzenie zakresu informacji dotyczy jednoznacznego wskazania obowiązku ujawnienia posiadanych ruchomości o wartości powyżej 10.000 zł oraz ujawnienia

uzyskiwanych dochodów ze źródeł innych niż związane z pełnieniem urzędu na stanowisku sędziowskim lub z zatrudnieniem na stanowisku dyrektora sądu, o ile ich łączna wartość przekracza 10.000 zł – w celu zapewnienia jeszcze większej transparentności osób wykonujących zawód sędziego oraz zajmujących się kierowaniem sądami w wymiarze administracyjnym.

W związku z powyższym przewiduje się także, w miejsce odesłania do formularza oświadczenia o stanie majątkowym określonego przepisami o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, wprowadzenie upoważnienia ustawowego do określenia przez Ministra Sprawiedliwości wzoru oświadczenia majątkowego dla sędziów. Tożsame zmiany przewidziano w odniesieniu do prokuratorów, w art. 104 i 105 ustawy – Prawo o prokuraturze.

W zakresie dotyczącym dodania art. 89 § 3 u.s.p. należy wskazać, że w obecnym stanie prawnym, zgodnie z art. 89 § 1 u.s.p., sędzia może wnosić tylko w drodze służbowej żądania, wystąpienia i zażalenia w sprawach związanych z pełnionym urzędem, natomiast nie może zwracać się w takich sprawach do instytucji i osób postronnych ani podawać tych spraw do wiadomości publicznej. Przyjmuje się, że zachowanie drogi służbowej oznacza zwracanie się do właściwych organów za pośrednictwem organów niższego rzędu (np. sędzia sądu rejonowego zwraca się do prezesa sądu okręgowego za pośrednictwem prezesa sądu rejonowego). Zwracanie się przez sędziego w sprawach związanych z pełnionym urzędem do instytucji postronnych jest co do zasady zabronione przez cytowany art. 89 § 1 u.s.p.. Nie jest przy tym jasno określone, które instytucje można wyłączyć z zakresu pojęcia „instytucji postronnych” wobec sędziego, jak też czy zwracanie się do określonych instytucji (np. do Krajowej Rady Sądownictwa albo do Ministra Sprawiedliwości) jest czy też nie jest wystąpieniem w drodze służbowej. W tej sytuacji sędzia dostrzegający potrzebę zwrócenia uwagi na nieprawidłowości w działaniu organu, do którego powinien na zasadzie wyłączności kierować swoje wystąpienie w drodze służbowej, stoi przed dylematem, czy nieprawidłowości te zgłaszać temu organowi, czy też kierować swoje wystąpienie do innego organu ryzykując zarzut naruszenia przepisu art. 89 § 1 u.s.p..

Nowelizacja art. 89 poprzez dodanie § 3 ma na celu przynajmniej w części zlikwidować stan niepewności we wskazanym powyżej zakresie poprzez sprecyzowanie, że zakaz zwracania się do „instytucji postronnych” nie dotyczy kierowania żądań, wystąpień i zażeń

przez sędziego bezpośrednio do Krajowej Rady Sądownictwa, Rzecznika Praw Obywatelskich lub Ministra Sprawiedliwości.

Nowelizowany art 92 u.s.p., w dodawanym § 6, przewiduje zapewnienie sędziom, gratyfikacji jubileuszowej także wtedy, gdy do osiągnięcia stażu pracy uprawniającego do jej nabycia, brakuje mniej niż 12 miesięcy.

Intencją zmiany art 105 § 1 u.s.p. jest odesłanie także do regulacji dotyczące możliwości przyznania dodatku specjalnego sędziemu w stanie spoczynku, któremu powierzono pełnienie funkcji wizytatora.

Kolejno należy wskazać, iż przygotowany projekt ustawy przewiduje uchylenie przepisów Rozdziału 2a w dziale II: „System oceny pracy i planowania rozwoju zawodowego sędziego”. Jest to wynikiem oceny braku efektywności przyjętych rozwiązań legislacyjnych w procesie zarządzania kadrą sędziowską.

System ten przede wszystkim nie zapewnia porównywalności ocen w związku z aktualną strukturą organizacyjną sądownictwa powszechnego. Ponadto oceny okresowe sędziów w ocenie projektodawców mogą naruszać niezawisłość sędziowską poprzez zagrożenie dokonywania oceny orzecznictwa przez innego sędziego nie wchodzącego w skład orzekający sądu w toku kontroli instancyjnej. Zgodnie zaś z Art. 178 ust 1 Konstytucji RP sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom. Aktualnie oceny okresowe sędziów są zbędne i bardzo kosztowne, angażując do ich realizacji znaczącą liczbę wizytatorów, których kompetencje powinny być wykorzystane do bieżącego efektywnego zarządzania sądami przez prezesów sądów. W istocie ocena pracy sędziego dokonuje się nieustannie w sposób ciągły i na wiele sposobów, obejmując wszystkie aspekty pracy sędziego. Po pierwsze przed sądem odwoławczym, który dokonuje oceny i jest uprawniony do udzielenia wytyku orzeczniczego. Po drugie prezes sądu jest wyposażony w kompetencje do zwracania uwagi w trybie nadzoru wewnętrznego. Ponadto sędzia może ponosić odpowiedzialność dyscyplinarną. Wyniki statystyczne sędziów są przy tym analizowane i porównywane przez przewodniczących i prezesów sądów jak też przez samych sędziów, których one dotyczą, w cyklach o wiele

częstszych (z reguły miesięcznych) niż te, w jakich odbywają się oparte na danych statycznych oceny sędziów (co cztery lata). Powyższy system odpowiedzialności jest w ocenie projektodawców komplementarny i nie zachodzi potrzeba jego uzupełniania przez czasochłonny, biurokratyczny system oceny okresowej, który nie przynosi żadnych efektywnych i wymiernych korzyści zarządczych. Aktualnie także z uwagi na istniejący system ocen okresowych nastąpiło powiększenie liczby wizytatorów w sądownictwie, a eliminacja niniejszej instytucji pozwoli na skierowanie części sędziów wizytatorów do pracy orzeczniczej, co poprawi sprawność postępowań sądowych. Można zasadnie przyjąć, że zmiany pozwolą na ograniczenie liczby wizytatorów o około 150 stanowisk, co pozwoli na ich przesunięcie do bieżącej pracy orzeczniczej.

Również negatywnie należy ocenić działanie przepisów dotyczących „indywidualnego planu rozwoju sędziego”. Plany te nie mają realnego przełożenia na proces podnoszenia kwalifikacji zawodowych sędziów, które odbywa się głównie poprzez uczestnictwo w szkoleniach i ma oparcie w treści przepisu art. 82a ustawy.

Konsekwencją powyższej zmiany jest nowelizacja brzmienia art. 57b § 6 u.s.p. poprzez wyeliminowanie z dokumentów podlegających załączeniu do oceny kwalifikacji kandydata na stanowisko sędziowskie zajmującego stanowisko sędziego, ocen pracy oraz indywidualnych planów rozwoju zawodowego.

Zmiany w art. 149a i 151a u.s.p. mają na celu uregulowanie procedury umożliwiającej obsadzenie wolnego stanowiska referendarza sądowego w drodze przeniesienia referendarza z dotychczasowego miejsca służbowego, na jego wniosek

Zmiana dokonywana w treści art. 155 § 3b u.s.p. ma charakter jedynie porządkujący, polegający na usunięciu zbędnego zapisu (wprowadzonego wraz z całą treścią art. 155 § 3b ustawą z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 694, z późn. zm.) dotyczącego wymogu braku karalności za przewinienia dyscyplinarne wobec osób, które miałyby zostać zatrudnione na stanowisku starszego asystenta sędziego. Nowela ta wprowadziła m.in. stanowisko starszego asystenta sędziego i prokuratora, warunkując awans w tym zakresie

przesłanką niekaralności za przewinienia dyscyplinarne oraz uzyskiwaniem pozytywnych okresowych ocen.

Wadliwość dotychczasowej regulacji zawartej w art. 155 § 3b u.s.p. polega na wprowadzeniu wymagania braku karalności za przewinienia dyscyplinarne w przypadku ubiegania się przez asystenta sędziego o stanowisko starszego asystenta sędziego w sytuacji braku regulacji dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej asystentów sędziów. Odpowiedzialność asystentów sędziów jest bowiem ograniczona do odpowiedzialności pracowniczej (odpowiedzialności przed sędzią oraz w ramach dokonywania oceny pracowniczej), co jest uregulowane w obecnie obowiązującym u.s.p. i – biorąc pod uwagę zakres i charakter czynności asystenta sędziego – należy uznać za wystarczające. W tym sensie wskazany zapis jest zbędny i należy dokonać jego korekty poprzez wykreślenie wymogu braku karalności za przewinienie dyscyplinarne.

W zakresie dotyczącym dodania art. 175d u.s.p. należy wskazać, że Minister Sprawiedliwości zapewnia techniczną obsługę w zakresie działalności administracyjnej sądów. Tym samym do jego kompetencji i odpowiedzialności należy zapewnienie sądom powszechnym dostępu do danych Systemu Informacyjnego Schengen II (SIS II SAD). Czyni to na podstawie art. 27 ust 2 ust 2 rozporządzenia nr 1987/2006 WE i Rady z dnia 20 grudnia 2006 oraz art. 40 ust 2 decyzji Rady nr 2007/533/WSiSW z dnia 12 czerwca 2007. Zgodnie z powyższymi przepisami, prawo do bezpośredniego przeszukiwania danych w systemie SIS II realizują krajowe organy sądownicze, w tym właściwe w sprawie roszczeń z oskarżenia publicznego w postępowaniu karnym. Organem, który pełni funkcję koordynującą dla realizacji powyższych zadań, jest Minister Sprawiedliwości. Umocowanie prawa krajowego dla Ministra Sprawiedliwości do tych zadań, wynikające z dyspozycji art. 8 u.s.p. w związku z art. 1 § 2 i 3 u.s.p. bywa kwestionowane jako niewystarczające. Natomiast szczegółowe unormowanie zawarte w przepisach art. 175a–175c nie uwzględnia zadań i funkcji Ministra Sprawiedliwości w przedmiotowym zakresie, co uzasadnia w ocenie projektodawcy dokonanie projektowanej zmiany. Istnieją więc przesłanki z art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, aby w imię legalizmu oraz dookreśloności prawa wprowadzić do porządku prawnego przepis, który położy kres wątpliwościom oraz ostatecznie przesądzi podstawy prawne wykonywanym przez Ministra Sprawiedliwości funkcjom; koordynującej oraz zapewnienia dostępu organom sądowniczym do danych SIS II.

Projektowany przepis w pełni uprawni Ministra Sprawiedliwości do wykonywanych przez niego zadań w oparciu o art. 27 ust. 2 rozporządzenia nr 1987/2006 WE i Rady z dnia 20 grudnia 2006 oraz art. 40 ust 2 decyzji Rady nr 2007/533/WSiSW z dnia 12 czerwca 2007, również na gruncie prawa krajowego.

Art. 175e umożliwi Ministrowi Sprawiedliwości powołanie koordynatora do spraw informatyzacji sądownictwa powszechnego, w celu usprawnienia procesu informatyzacyjnego. W przypadku powierzenia tego zadania sędziemu, w myśl art 175e § 2 u.s.p., przysługiwać mu będzie dodatek funkcyjny z racji wykonywania dodatkowych zadań.

W dodawanych przepisach art. 175f i art. 175g ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych zaproponowano rozwiązanie, które umożliwi przeniesienie na Skarb Państwa – w drodze decyzji administracyjnej i za wynagrodzeniem – niektórych uprawnień wynikających z autorskich praw majątkowych do programu komputerowego obsługującego sądowe systemy informatyczne. Rozwiązanie to pozwoli na zachowanie sprawności działania i ciągłości funkcjonowania sądowych systemów informatycznych w tych przypadkach, gdy osiągnięcie porozumienia z osobą, której przysługują majątkowe prawa autorskie do danego programu komputerowego, napotyka na przeszkody, a ważny interes państwa lub dobro wymiaru sprawiedliwości przesądza o konieczności podjęcia określonych działań, np. dokonania zmian w programie, niezbędnych do zapewnienia prawidłowego działania programu lub systemu. Analogiczne rozwiązanie zaproponowano w stosunku do programów komputerowych obsługujących prokuratorskie oraz komornicze systemy informatyczne.

Zmiany ustawy – Prawo o ustroju sądów wojskowych i ustawy o Sądzie Najwyższym służą wprowadzeniu odpowiednich rozwiązań w stosunku do tych, które zaproponowano w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

W art. 43 ustawy – Prawo o prokuraturze niezbędne jest dokonanie uzupełnienia zakresu kompetencji Krajowej Rady Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym poprzez dodanie uprawnienia do uchwalania zasad etyki zawodowej prokuratorów oraz obowiązku czuwania nad ich przestrzeganiem. Uprawnienie takie, które zgodnie z art. 14 pkt 15 poprzednio

obowiązującej ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze posiadała Krajowa Rada Prokuratury, stanowi ważny instrument kształtowania pożądanych postaw zawodowych osób wykonujących zawód prokuratora, oddziaływający zarówno informacyjnie, jak i motywacyjnie, jak również służący unikaniu przez prokuratorów zachowań, które mogą być oceniane jako podważające ich profesjonalizm, uczciwość i obiektywizm.

Potrzeba wprowadzenia do ustawy - Prawo o prokuraturze art. 106a w proponowanym brzmieniu wynika z braku jednoznacznie wyrażonej podstawy normatywnej delegowania prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej, pomimo występujących wypadków, w których delegowanie prokuratorów tego pionu do innej jednostki organizacyjnej Instytutu Pamięci Narodowej jest niezbędne dla efektywnego wykonywania ustawowych zadań tego organu.

W ustawie – Prawo o prokuraturze ustawodawca dokonał modyfikacji terminów przedawnienia przewinień dyscyplinarnych, w szczególności w odniesieniu do przypadków, w których nastąpiło wszczęcie postępowania dyscyplinarnego (art. 141). Brak przepisu stanowiącego podstawę do zastosowania nowych terminów przedawnienia do czynów popełnionych uprzednio stanowi deficyt obowiązującego stanu prawnego, na który wskazywano m.in. w orzecznictwie sądów dyscyplinarnych. Z tej przyczyny konieczne jest wprowadzenie do ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o prokuraturze przepisu art. 64a, wskazującego jednoznacznie na obowiązek stosowania prawa nowego do tych czynów, których termin przedawnienia jeszcze nie upłynął.

Projektowane zmiany w ustawie Kodeks karny wykonawczy mają na celu zwiększenie efektywności wykorzystywania środków zgromadzonych w ramach świadczeń pieniężnych zasądzanych od sprawców przestępstw na fundusz celowy – Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Fundusz ten, w zakresie pomocy pokrzywdzonym i przeciwdziałania przestępczości, ma wpływać na usprawnienie systemu pomocy pokrzywdzonym oraz rozszerzenie oferty o nowe formy pomocy. Zasadność wprowadzenia powyższych regulacji wynika z wcześniejszych zmian w ustawie Kodeks karnym polegających na wprowadzeniu nowych zasad orzekania nawiązek oraz świadczeń pieniężnych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

W szczególności brzmienie art. 43a § 2 Kodeksu karnego, przewidującego orzeczenie świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu w razie skazania sprawcy za przestępstwo

określone w art. 178a § 1 i 4 Kodeksu karnego, spowodowało znaczny wzrost przychodów środków finansowych znajdujących się w dyspozycji Funduszu.

Istniejące formy i cele przeznaczania środków Funduszu pozwalają obecnie jedynie na częściowo efektywne wydatkowanie środków. Wyższe przychody umożliwiają utrzymanie programu realizowanego przez organizacje pozarządowe w ramach konkursu ofert na powierzenie realizacji zadań z Funduszu w zakresie pomocy pokrzywdzonym a nadto wprowadzenie dodatkowych form pomocy pokrzywdzonym. Istnieją możliwości rozszerzenia działalności Funduszu także na funkcje prewencyjne, edukacyjne i związane z alternatywnymi metodami rozstrzygania sporów, które mają skutkować zapobieganiu przestępstwom. W szczególności dotyczy to mediacji w sprawach rodzinnych, nieletnich oraz karnych.

Mając na względzie powyższe intencje projektodawców przewiduje się zmianę treści przepisu art. 43 § 2 poprzez rozszerzenie celów Funduszu o przeciwdziałanie przestępczości, a co za tym idzie rozszerzenie zakresu działalności Funduszu.

Ponadto w art. 43 w § 8 Kodeksu Karnego wykonawczego planuje się dopuszczenie możliwości udzielania i finansowania pomocy osobom pokrzywdzonym ze środków Funduszu także poprzez jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych. Pomoc, która do tej pory była udzielana tylko przez organizacje pozarządowe będzie mogła być także udzielana przez jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych. Celem tego rozwiązania jest umożliwienie udzielania świadczeń określonego rodzaju przez jednostki publiczne w miejscach oddalonych od najbliższej organizacji pozarządowej, która wygrała konkurs. W ten sposób zmniejszą się koszty finansowe po stronie funduszu i uciążliwości dla beneficjentów związane z dojazdem do najbliższej siedziby organizacji.

Założeniem nowelizacji jest możliwość realizacji przez jednostki sektora finansów publicznych w oparciu o dysponowanie środkami Funduszu, zadań mających związek z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych dla organów prowadzących postępowanie karne i ich pracowników w zakresie postępowania z pokrzywdzonymi i świadkami oraz propagowania alternatywnych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji. Zdobyte umiejętności spowodują podniesienie kompetencji osób wykonujących czynności z udziałem pokrzywdzonych i świadków, co zapewni pełniejszą realizację praw uczestników postępowania karnego. Za konieczne uznać należy upowszechnienie wiedzy dotyczącej polubownych form zakończenia sporów.

Ponadto dysponowanie środkami Funduszu na rzecz jednostek finansów publicznych umożliwi m.in. finansowanie zadań związanych z zapobieganiem przestępczości, powstawaniem i wyposażaniem tzw. przyjaznych pokoi przesłuchań w jednostkach wymiaru sprawiedliwości oraz rozwinięcie systemu mediacji. Za szczególnie istotne należy uznać możliwość zapewnienia finansowania potrzeb związanych z tworzeniem, modernizacją oraz wyposażaniem tzw. „przyjaznych pokoi przesłuchań” w jednostkach organów ścigania i w sądach oraz wydzielenie w sądach pomieszczeń dla świadków, jak również odrębnych pomieszczeń dla pokrzywdzonych. Istotne mogą okazać się również możliwości przeciwdziałaniu przestępstwom poprzez dofinansowanie i zakup sprzętu specjalistycznego dla jednostek takich jak Policja, służba zdrowia itp.

Biorąc pod uwagę racjonalność wydatkowania proponuje się usunięcie możliwości udzielenia pomocy prawnej dla świadków, gdyż powyższa forma pomocy jest nieefektywna i niedostosowana do realiów postępowania karnego. Powyższa regulacja utrzymuje równocześnie zapewnienie pomocy psychologicznej dla świadków.

Mając na uwadze potrzebę rozpowszechnienia wśród pokrzywdzonych informacji dotyczącej możliwości uzyskania pomocy z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej dodaje się wprost możliwość przeprowadzenia kampanii informacyjnych o Funduszu. Celem rozpowszechnienia informacji dotyczącej możliwości uzyskania pomocy sfinansowanej ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej jest zwiększenie liczby beneficjentów programu.

Uwzględniając konieczność prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej przewiduje się obowiązek posiadania przez podmioty niezaliczone do sektora finansów publicznych osobnego konta w banku dla środków pochodzących z Funduszu tylko dla obsługi tych środków.

Nadto w projekcie przewidziano regulację, iż w wypadku wykorzystania dotacji niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości będzie mieć zastosowanie wprost ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm). Nowelizacja przewiduje także, iż w przypadku wykorzystania przez podmiot dotacji niezgodnie z przeznaczeniem, podmiot taki nie będzie uprawniony do udziału w otwartym konkursie ofert do dnia zwrotu środków wraz z odsetkami w zależności od zakresu nieprawidłowości.

Istotnym jest również potrzeba uregulowania kosztów obsługi Funduszu w taki sposób aby Skarb Państwa nie ponosił tych kosztów. Znaczne przychody pozwalają na pokrycie działalności Funduszu z jego środków.

Zmiany w ustawie – Kodeks postępowania karnego oraz w ustawie o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw są wynikiem przeniesienia do u.s.p. regulacji dotyczących losowego przydziału spraw.

Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 38), przewiduje powrót do rozwiązań prawnych określających zasadniczy wiek przejścia przez sędziego w stan spoczynku z dniem osiągnięcia 65 roku życia (w przypadku sędziów Sądu Najwyższego odbywa się to na wniosek). Jednocześnie ustawa utrzymuje obowiązujące obecnie rozwiązanie prawne, w myśl którego z uprawnienia do wcześniejszego stanu spoczynku mogą skorzystać jedynie sędziowie, którzy do końca 2017 r. nabędą uprawnienia warunkowane wiekiem (60 lat dla mężczyzn i 55 lat dla kobiet) oraz stażem pracy na stanowisku sędziego lub prokuratora (25 lat dla kobiet i 30 lat dla mężczyzn). W przypadku sędziów Sądu Najwyższego wiek ten wynosi 60 lat, zaś staż zawodowy – 9 lat na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego.

Uwzględniając powyższe, od 1 stycznia 2018 r. sytuacja zawodowa sędziów – kobiet będzie mniej korzystna, aniżeli przewidziana w powszechnym systemie zabezpieczenia społecznego. Doprowadzi bowiem do sytuacji, w której będą one zmuszone, bez względu na staż pracy, do wykonywania zawodu do 65 roku życia, podczas gdy zasadniczy wiek emerytalny dla kobiet wynosić będzie co najmniej 60 lat.

Wobec powyższego za uzasadnione należy uznać zapewnienie równowagi pomiędzy uprawnieniami emerytalnymi obowiązującymi w ramach powszechnego systemu emerytalnego, a uprawnieniami do stanu spoczynku sędziów. Proponowane zmiany ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw przewidują zatem uprawnienie nabywania prawa do stanu spoczynku dla kobiet – sędziów, po osiągnięciu 60 roku życia. Konsekwencją proponowanych zmian merytorycznych jest konieczność dostosowania do ich treści przepisów zawartych w art. 100 u.s.p., przepisów art. 30 ustawy o Sądzie Najwyższym oraz

przepisów art. 43 § 5 i art. 127 ustawy – Prawo o Prokuraturze, nowelizowanych odpowiednio art. 7, art. 8 i art. 16 ustawy nowelizującej, a także przepisów przejściowych tej ustawy – art. 26 i 27 – w sposób uwzględniający określony na nowo wiek uprawniający do stanu spoczynku sędziów-kobiety.

Proponowane przepisy znajdą zastosowanie do sędziów: sądów powszechnych, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, wojewódzkich sądów administracyjnych, sądów wojskowych, a także prokuratorów.

Projektowana zmiana art. 66 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz.U z 2016 r. poz. 371, z późn. zm.) ma na celu umożliwienie używania przez państwowe jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Sprawiedliwości, które prowadzą działalność naukową i badawczo-rozwojową, okrągłej pieczęci z wizerunkiem godła Rzeczypospolitej Polskiej pośrodku i nazwą instytutu w otoku, w szczególności w związku opracowywaniem przez Instytut Ekspertyz Sądowych opinii i ekspertyz dla sądów i prokuratur w konkretnych sprawach karnych i cywilnych. Na etapie wcześniejszych nowelizacji ustawy jednostki wskazane w art. 66 ustawy utraciły możliwość posługiwania się wskazaną pieczęcią, co było wielokrotnie sygnalizowane jako nieintencjonalne pominięcie, sprzeczne z potrzebami ich bieżącego funkcjonowania.

Dodatkowo projekt przewiduje, iż w stosunku do jednostek wskazanych w art. 66 ww. ustawy odpowiednio stosowane będą przepisy określające podstawowy zakres działalności i zadania instytutów badawczych oraz państwowych instytutów badawczych (art. 2 i 22 ustawy).

Projekt zakłada wzmocnienie potencjału wskazanych jednostek poprzez przyznanie odpowiednio ministrowi nadzorującemu oraz dyrektorowi jednostki szerszych uprawnień w zakresie kształtowania struktury kadrowej instytutu. Dotychczasowa praktyka działalności jednostek wskazanych w art. 66 ustawy wskazuje, że działalność konkurencyjna, której zakres jest ukształtowany w stałej linii orzecznictwa Sądu Najwyższego, w rzeczywistości nie stanowi osłabienia czy zagrożenia dla działalności instytutów, a wręcz może być korzystna dla interesu publicznego. W konsekwencji projekt formułuje odpowiednio wobec ministra nadzorującego oraz dyrektora jednostki nie obowiązek, ale możliwość zawarcia umów o zakazie działalności konkurencyjnej.

Projekt przewiduje trudne do oszacowania skutki finansowe. Projekt zakłada m.in. obniżenie wieku nabywania prawa do przejścia w stan spoczynku dla kobiet – sędziów z 65 do 60 lat. Przed 1 stycznia 2013 r. - czyli dniem wejścia w życie przepisów podnoszących wiek emerytalny do 67 lat - wiek przejścia w stan spoczynku sędziów i prokuratorów wynosił co do zasady 65 lat niezależnie od płci. Obowiązywały jednak uprawnienia do zróżnicowanego ze względu na płeć przechodzenia w stan spoczynku w wieku 55 lat w przypadku kobiet i 60 lat w przypadku mężczyzn, uzależnione od sędziowskiego i prokuratorowskiego stażu pracy. Jednocześnie zachowany pozostaje przepis przejściowy, pozwalający na skorzystanie z uprawnienia określonego w art. 69 § 2 u.s.p., zgodnie z którym sędzia przechodzi na swój wniosek w stan spoczynku, z zachowaniem prawa do uposażenia określonego w art. 100 § 2, po ukończeniu 55 lat przez kobietę, jeżeli przepracowała na stanowisku sędziego lub prokuratora nie mniej niż 25 lat, przez osoby, które warunki te spełnią do dnia 31 grudnia 2017 r.

Z uwagi na powyższe, skutki finansowe rozpatrywanego projektu, wystąpią dopiero począwszy od roku 2023. Kobiety - sędziowie, których przejście w stan spoczynku w latach 2017 – 2022, w wieku 60 lat, generowałyby skutki finansowe dla budżetu państwa, mogą w świetle obowiązujących aktualnie przepisów, skorzystać z prawa do wcześniejszego przejścia w stan spoczynku - w wieku 55 lat (zakłada się, że absolutna większość kobiet – sędziów, których ten przepis może dotyczyć, spełnia wymagania odnośnie stażu na stanowisku sędziowskim). Dlatego też, w latach 2017 - 2022 zaproponowana zmiana nie spowoduje istotnych skutków finansowych.

Należy jednak liczyć się ze możliwością zwiększenia liczbą przypadków odejścia w stan spoczynku z końcem roku 2017 i na początku roku 2018.

Natomiast kalkulacja skutków finansowych dla lat 2023 – 2027 kształtuje się następująco:

2023 r. - 9.773 tys. zł

2024 r. - 28.847 tys. zł

2025 r. - 46.431 tys. zł

2026 r. - 64.791 tys. zł

2027 r. - 85.035 tys. zł

Należy podkreślić, że powyższe wyliczenia mają orientacyjny charakter. Do ich sporządzenia przyjęto wysokość wynagrodzeń i dodatków stażowych według stanu na dzień 18 lutego 2016 r. Nie uwzględniono zmian wysokości wynagrodzeń zasadniczych sędziów, których podstawę, stosownie do postanowień art. 91 § 1c u.s.p., stanowi w danym roku przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a także wielu innych trudnych do oszacowania czynników, takich jak: indywidualne decyzje o późniejszym przejściu w stan spoczynku (założono, że sędziowie przechodząc będą w stan spoczynku w chwili nabycia uprawnień), śmiertelność sędziów, czy też przeciętny wiek „wejścia do zawodu” sędziego, który w ostatnich latach znacząco wzrósł. W 2016 r. przeciętny wiek powołanego sędziego wynosił ok. 36 lat, zaś w 2012 roku wynosił ok. 33 lat.

Potencjalne skutki finansowe wprowadzenia instytucji urlopu rehabilitacyjnego zależą będą od praktyki jego stosowania. Z jednej strony sędzia – w przypadku przejścia w stan spoczynku z powodu choroby lub utraty sił, skutkujących trwałą niezdolnością do pełnienia obowiązków orzeczniczych, którą to okoliczność stwierdza lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (art. 70 § 1 u.s.p.) lub na wniosek kolegium właściwego sądu, jeżeli z powodu choroby lub płatnego urlopu dla poratowania zdrowia nie pełnił służby przez okres roku, przy czym do okresu tego wlicza się okresy poprzedniej przerwy w pełnieniu służby z powodu choroby lub płatnego urlopu dla poratowania zdrowia, jeżeli okres czynnej służby nie przekroczył 30 dni (art. 71 § 1 u.s.p.) – otrzymuje uposażenie w wysokości 75% wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat pobieranych na ostatnio zajmowanym stanowisku. Z tytułu urlopu rehabilitacyjnego zgodnie z projektem, sędzia otrzymywać ma 75% wynagrodzenia (projektowany art. 71a § 4). Z drugiej strony należy zauważyć że uposażenie tzw. spoczynkowe sędziego, podwyższa się stosownie do zmian wysokości wynagrodzeń zasadniczych sędziów czynnych zawodowo (art. 100 § 3).

W przypadku gdy sędzia po urlopie rehabilitacyjnym odzyska sprawność do pracy i wróci na poprzednio zajmowane stanowisko służbowe, będzie mógł kontynuować swoją służbę co jest niewątpliwie korzystne z punktu widzenia wymiaru sprawiedliwości (zważywszy, że poważne problemy zdrowotne dotyczą przeważnie doświadczonych sędziów). Jednocześnie, w czasie dalszego trwania służby, wynagrodzenie zasadnicze

sędziego wzrasta stosownie do zapisów art. 91 u.s.p. tj. stosownie do wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale roku poprzedniego, wzrostu dodatku za długoletnią pracę. Ze wzrostem stażu pracy na stanowisku sędziego wiążą się również inne świadczenia w tym, np. nagrody jubileuszowe, jak również wzrost podstawy wyliczenia świadczenia „spoczynkowego”. Sędziemu przechodzącemu w stan spoczynku przysługuje również jednorazowa odprawa w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia art. 100 § 4 u.s.p.). Z punktu widzenia sędziego, który jest długotrwale chory, jednak istnieją przesłanki pozwalające stwierdzić możliwość odzyskania zdolności do pracy może być to zatem korzystne rozwiązanie nie powodujące jednak istotnych skutków finansowych dla budżetu sądownictwa, jak również pozostające z korzyścią dla samego wymiaru sprawiedliwości.

Projekt ustawy wywołuje pozytywne skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Klub Parlamentarny Prawo i Sprawiedliwość

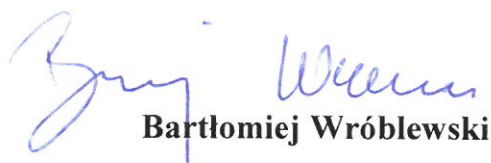
Warszawa, dnia 13 kwietnia 2017 r.

Bartłomiej Wróblewski
Poseł na Sejm RP

Szanowny Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Jako przedstawiciel wnioskodawców, przekazuję założenia do aktów wykonawczych do *Projektu ustawy o zmianie ustawy o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* złożonego do Laski Marszałkowskiej w dniu 12 kwietnia 2017 roku.

Bartłomiej Wróblewski

Poseł na Sejm RP

**ZAŁOŻENIA PROJEKTÓW PODSTAWOWYCH AKTÓW WYKONAWCZYCH
DO PROJEKTU USTAWY
O ZMIANIE USTAWY – PRAWO O USTROJU SĄDÓW POWSZECHNYCH
ORAZ NIEKTÓRYCH INNYCH USTAW**

1. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (art 41 § 1 u.s.p.)

Przewiduje się, że projekt rozporządzenia będzie w znaczącej części powielał dotychczasowe rozwiązania prawne, albowiem intencją projektodawcy nie jest dokonanie całościowej zmiany materii objętej rozporządzeniem.

Nowe regulacje będą koncentrować się na określeniu sposobu losowania spraw – zarówno bez uwzględnienia wykorzystania w tym celu systemu teleinformatycznego, jak i, przede wszystkim w docelowy sposób, to jest przy wykorzystaniu technologii informatycznych. System będzie uwzględniał wszelkie odrębności przewidziane ustawą w zakresie szczególnych zasad przydziału spraw – np. w sprawach z zakresu prawa opiekuńczego i spraw nieletnich oraz innych spraw należących do sądu opiekuńczego, a także w sprawach rejestrowych, wieczystoksięgowych oraz w sprawach związanych z wykonaniem orzeczeń, jak również pozwoli na uwzględnienia zmniejszonego przydziału spraw niektórym sędziów np. w związku z pełnieniem funkcji czy korzystaniem z urlopu wychowawczego przy jednoczesnym wykonywaniu czynności orzeczniczych. System losowania spraw będzie uwzględniał także wyłanianie w tej formie składów wieloosobowych oraz przydział spraw referendarzom oraz ławnikom.

Rozporządzenie określi ponadto zasady pełnienia dyżurów oraz rodzaje spraw podlegających przydzieleniu zgodnie z planem dyżurów – w przypadku, gdy nie znajdzie zastosowania zasada losowego przydziału, a także zasady sporządzania planu zastępstw oraz rodzaje czynności podejmowane zgodnie z planem zastępstw, które znajdą zastosowanie w przypadku konieczności podjęcia czynności w sprawie, w szczególności gdy wynika to z odrębnych przepisów, lub przemawia za tym względ na sprawność postępowania, a sąd wyznaczony losowo nie może jej podjąć.

Kolejno, uwzględniając założenie tworzenia i znoszenia przez Ministra Sprawiedliwości w sądach punktów kontaktowych Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych, rozporządzenie określi sposób realizacji zadań związanych z funkcjonowaniem tej Sieci.

2. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie delegowania sędziów do pełnienia obowiązków w Ministerstwie Sprawiedliwości, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych, a także pełnienia czynności administracyjnych lub prowadzenia zajęć szkoleniowych w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (art. 78 § 9 u.s.p.)

Konieczność wydania nowego rozporządzenia wynika z poszerzenia zakresu możliwych delegacji sędziów o delegowanie także do Kancelarii Prezydenta i urzędu obsługującego ministra do spraw zagranicznych. Nie przewiduje się wprowadzenia zasadniczych zmian treści tego aktu, a jedynie stosowne poszerzenie zakresu jego regulacji, z uwagi na zmianę zakresu podmiotowego.

3. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie wzoru formularza oświadczenia o stanie majątkowym (art. 88 u.s.p. i art. 105 ustawy – Prawo o prokuraturze)

Konieczność wydania nowych rozporządzeń jest podyktowana odejściem przez projektodawcę od posługiwania się przez sędziów (i prokuratorów) formularzem oświadczenia o stanie majątkowym określonym przepisami o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, na rzecz stworzenia autonomicznego wzoru formularza na potrzeby ustawy.

Formularz ten będzie uwzględniał poszerzony zakres informacji ujawnianych w oświadczeniach majątkowych składanych przez sędziów (i prokuratorów), a także będzie zawierał bardziej szczegółowe informacje co do sposobu jego wypełnienia, albowiem obecnie stosowany nie jest dostatecznie precyzyjny i może wywoływać wątpliwości co do podlegających ujawnieniu informacji.

4. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (art. 43 § 19 k.k.w.)

Potrzeba wydania nowego rozporządzenia wynika z faktu zmiany delegacji ustawowej w konsekwencji zmiany zakresu zadań, jakie będą realizowane przez Fundusz. Ustanowienie możliwości szerszego wykorzystywania środków Funduszu, w tym na: działalność szkoleniową z zakresu postępowania z pokrzywdzonymi i świadkami przez pracowników organów prowadzących postępowanie karne, działalność szkoleniową w zakresie propagowania alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów, realizację przez jednostki

sektora finansów publicznych zadań ustawowych związanych z ochroną interesów pokrzywdzonych przestępstwem i świadków, a także wykrywaniem i zapobieganiem przestępczości oraz likwidacją skutków pokrzywdzenia przestępstwami, finansowanie alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów, edukację, w tym edukację prawną, z zakresu przeciwdziałania przemocy i przestępczości, pomoc psychologiczną świadkom i osobom im najbliższym, wymaga dookreślenia w rozporządzeniu szczegółowych zadań, na które przeznaczane są środki Funduszu, sposobu wykorzystywania i rozliczania środków Funduszu, warunków finansowania wydatków, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków na pokrycie planowanych wydatków.

Warszawa, 19 kwietnia 2017 r.

BAS-WAPEiM-709/17

TRYB PILNY

Pan Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Bartłomiej Wróblewski)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

I. Przedmiot projektu ustawy

Poselski projekt ustawy, zgodnie z uzasadnieniem do projektu, zmierza do:

- zmiany modelu powoływania prezesów oraz wiceprezesów sądów w kierunku zwiększenia wpływu Ministra Sprawiedliwości na obsadę stanowisk związanych z zapewnieniem właściwych warunków administracyjnych sądom powszechnym,
- wprowadzenia nowych narzędzi nadzoru zewnętrznego i wewnętrznego nad działalnością administracyjną sądów w postaci oceny informacji rocznych składanych przez prezesów sądów wszystkich szczebli oraz w postaci zwrócenia uwagi na nieprawidłowości w zakresie działalności administracyjnej,
- wprowadzenia, jako zasady ustrojowej, losowego przydziału spraw sędziom oraz zasady równego obciążenia w sądzie sędziów sprawami, dla zapewnienia równego i sprawiedliwego obciążenia pracą kadry orzeczniczej sądów oraz zagwarantowania bezstronności stronom postępowań,
- wprowadzenia zmian modelu wizytacji w wydziałach sądów powszechnych, w tym poprzez odejście od zasady przeprowadzania wizytacji w każdym wydziale sądu w równym odstępie co cztery lata bez względu na wyniki statystyczne pracy danego wydziału czy ocenę

działalności administracyjnej przewodniczącego wydziału lub prezesa sądu,

- poszerzenia zakresu możliwości korzystania z instytucji zwrócenia uwagi sędziemu pełniącemu funkcję związaną z wykonywaniem czynności administracyjnych,
- odejścia od dotychczasowego systemu oceny pracy i planowania rozwoju zawodowego sędziego,
- umożliwienia nabywania prawa do przejścia w stan spoczynku przez sędziów-kobiety (a w konsekwencji także prokuratorów-kobiety) w wieku odpowiadającym powszechnemu wiekowi emerytalnemu, to jest 60 lat,
- wprowadzenia instytucji urlopu rehabilitacyjnego sędziego jako okresu, w którym możliwe będzie przywrócenie pełnej zdolności sędziego do pełnienia obowiązków służbowych, po okresie nieobecności w pracy z powodu choroby lub utraty sił oraz modyfikacji rozwiązań dotyczących przechodzenia w stan spoczynku bez uzyskania,
- wprowadzenia orzeczenia lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o trwałej niezdolności do pełnienia urzędu sędziego,
- wprowadzenia możliwości delegacji sędziego także do Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Kancelarii Prezydenta RP,
- zmiany przesłanek uprawniających do powołania na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego nakierowanych na odejście od wymogu stażu zawodowego w sądzie okręgowym,
- doprecyzowania zasad składania przez sędziów (i prokuratorów) oświadczeń o stanie majątkowym, poszerzenia zakresu informacji zawartych w oświadczeniu, a także zobowiązania do składania oświadczeń o stanie majątkowym dyrektorów i zastępców dyrektorów sądów,
- wprowadzenia instytucji koordynatorów do spraw współpracy międzynarodowej, prawa europejskiego i praw człowieka w sprawach cywilnych i karnych w celu usprawnienia praktyki wymiany informacji i doświadczeń dotyczących współpracy międzynarodowej i praw człowieka,
- zwiększenia efektywności wykorzystywania środków gromadzonych w ramach świadczeń pieniężnych zasądzanych od sprawców przestępstw na fundusz celowy (Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej) określony w ustawie.

Projekt przewiduje zmianę ustaw:

1. z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, ze zm.),
2. z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.),

3. z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 665),
4. z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, ze zm.),
5. z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 358, ze zm.),
6. z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1138, ze zm.),
7. z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1254, ze zm.),
8. z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2016 r. poz. 371, ze zm.),
9. z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 976 i 2261),
10. z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 177, ze zm.),
11. z dnia 28 stycznia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 178 i 2103),
12. z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437 i 2103),
13. z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 38),
14. z dnia 30 listopada 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2103).

Projekt zawiera przepisy przejściowe. Projektowana ustawa ma wejść w życie z dniem 1 lipca 2017 r.

II. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Ze względu na przedmiot projektu ustawy należy przywołać następujące akty prawa Unii Europejskiej:

- art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej (dalej: TUE), zgodnie z którym Unia opiera się m.in. na wartościach demokracji i państwa prawnego,
- art. 3 ust. 2 TUE, zgodnie z którym Unia zapewnia swoim obywatelom przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości bez granic wewnętrznych, w której zagwarantowana jest swoboda przepływu osób,
- art. 16 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: TfUE), przyznający każdej osobie prawo do ochrony danych osobowych jej dotyczących. Przepis ten ustanawia zasadę prawa UE ochrony danych osobowych, mającą ogólne zastosowanie, czyli dotyczącą przetwarzania danych w sektorze prywatnym i publicznym. Artykuł 16 ust. 1 TfUE wskazuje na potrzebę ochrony danych osobowych nie tylko w odniesieniu do przetwarzania ich przez instytucje UE, ale również w odniesieniu do

przetwarzania ich przez państwa członkowskie. Artykuł ten ma status normy bezpośrednio skutecznej, stając się podstawą uprawnień osób fizycznych w zakresie ochrony ich danych osobowych¹.

- art. 67 ust. 4 TfUE, zgodnie z którym Unia ułatwia dostęp do wymiaru sprawiedliwości, w szczególności przez zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych o pozasądowych w sprawach cywilnych,
- art. 8 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (dalej: KPPUE), przyznający każdej osobie prawo do ochrony danych osobowych jej dotyczących. Dane te muszą być przetwarzane rzetelnie w określonych celach i za zgodą osoby zainteresowanej lub na innej uzasadnionej podstawie przewidzianej ustawą (art. 8 ust. 2 KPPUE),
- dyrektywę 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz. Urz. WE L 281 z 23.11.1995, s. 31, oraz Dz. Urz. UE L 284 z 31.10.2003, s. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 13, t. 15, s. 355, oraz rozdz. 1, t. 4, s. 447; dalej: dyrektywa 95/46/WE). Dyrektywa ta zostaje uchylona ze skutkiem od 25 maja 2018 r.,
- decyzję Rady 2001/470/WE z dnia 28 maja 2001 r. ustanawiającą Europejską Sieć Sądową w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. Urz. WE L 174 z 27.6.2001 r., s. 25 oraz Dz. Urz. UE L 168 z 30.6.2009 r., s. 35; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 19, t. 4, s. 145; dalej: decyzja 2001/470/WE),
- rozporządzenie (WE) nr 1987/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II) (Dz.U. L 381 z 28.12.2006, s. 4, sprost. L 23 z 29.1.2015 r., s. 19; dalej: rozporządzenie 1987/2006),
- decyzję Rady 2007/533/WSiSW z dnia 12 czerwca 2007 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II) (Dz. Urz. UE L 205 z 7.8.2007 r., s. 63, sprost. L 299 z 17.10.2014 r., s. 33; dalej: decyzja 2007/533/WSiSW),
- decyzję Rady 2008/976/WSiSW z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie Europejskiej Sieci Sądowej (Dz. Urz. UE L 348 z 24.12.2008, str. 130; dalej: decyzja 2008/976/WSiSW),
- dyrektywę Rady 2010/18/UE z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie wdrożenia zmienionego porozumienia ramowego dotyczącego urlopu rodzicielskiego zawartego przez BUSINESSSEUROPE, UEAPME, CEEP

---

¹ J. Sobczak, Komentarz do art. 16 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej [w:] D. Miąsik (red.), N. Półtorak (red.), A. Wróbel (red.), Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Komentarz. Tom I (art. 1-89), Wolters Kluwer 2012, LEX.

i ETUC oraz uchylająca dyrektywę 96/34/WE (Dz.U. L 68 z 18.3.2010, str. 13; dalej: dyrektywa 2010/18/UE),

- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 4.5.2016, s. 1; dalej: rozporządzenie 2016/679). Rozporządzenie to będzie miało zastosowanie od 25 maja 2018 r. i uchyli dyrektywę 95/46/WE.

III. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

1) Zgodnie z dodawanym art. 16b § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej: usp) w okręgu sądowym ma działać koordynator do spraw współpracy międzynarodowej i praw człowieka w sprawach cywilnych. W zakresie dotyczącym współpracy międzynarodowej i prawa europejskiego w sprawach cywilnych koordynator będzie m.in. udzielał sędziom, asesorum sądowym, referendarzom sądowym i asystentom sędziów, na ich wnioski, informacji o zasadach i trybie współpracy w ramach Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych (dalej: ESSCH), a także będzie wchodził w skład ESSCH oraz wspomagał osoby pełniące funkcje punktów kontaktowych ESSCH w realizacji ich zadań (dodawany art. 16b § 2 pkt 1 lit. c oraz pkt 2 usp).

Zgodnie z dodawanym art. 16d usp Minister Sprawiedliwości ma w drodze zarządzenia tworzyć i znosić punkty kontaktowe ESSCH.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 lit. a oraz ust. 2 decyzji 2001/470/WE ESSCH składa się z punktów kontaktowych wyznaczonych przez państwa członkowskie. Państwa członkowskie zgłaszają Komisji Europejskiej nazwy lub nazwiska i pełne adresy punktów kontaktowych, z wyszczególnieniem: dostępnych im środków komunikacji, znajomości języków oraz, w razie potrzeby, ich szczególnych funkcji w sieci, w tym, jeżeli istnieje więcej niż jeden punkt kontaktowy, ich szczególnych zadań (art. 2 ust. 5 decyzji 2001/470/WE). Zadania i działalność ESSCH określa art. 3 decyzji 2001/470/WE. Punkty kontaktowe pozostają w dyspozycji organów określonych w art. 2 ust. 1 lit. b-d decyzji 2001/470/WE².

---

² Organami tymi są: instytucje centralne i organy centralne przewidziane w instrumentach unijnych, instrumentach prawa międzynarodowego, których stronami są państwa członkowskie UE, lub przepisach prawa krajowego w obszarze współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych; sędziowie łącznikowi (...); inne właściwe organy sądowe lub administracyjne odpowiedzialne za współpracę sądową w sprawach cywilnych i handlowych, których członkostwo w sieci jest uznane za pożyteczne przez państwo członkowskie.

Projekt, w zakresie dotyczącym ESSCH, jest zgodny z decyzją 2001/470/WE.

2) Zgodnie z dodawanym art. 16c § 1 usp w okręgu sądowym ma działać koordynator do spraw współpracy międzynarodowej i praw człowieka w sprawach karnych. W zakresie dotyczącym współpracy międzynarodowej i prawa europejskiego w sprawach karnych koordynator ma udzielać sędziom, asesorum sądowym, referendarzom sądowym i asystentom sędziów, na ich wnioski, informacji o zasadach i trybie współpracy w ramach Europejskiej Sieci Sądowej (dalej: ESS) (dodawany 16c § 2 lit. c usp).

Zgodnie z art. 2 ust. 1 i 2 decyzji 2008/976/WSiSW w skład ESS wchodzi – stosownie do przepisów konstytucyjnych, tradycji prawnych i wewnętrznej struktury każdego państwa członkowskiego UE – centralne organy odpowiedzialne za międzynarodową współpracę sądową oraz organy sądowe lub inne właściwe organy, którym powierzono szczególne obowiązki w ramach współpracy międzynarodowej. Powołuje się co najmniej jeden punkt kontaktowy w każdym państwie członkowskim, zgodnie z jego wewnętrznymi przepisami i wewnętrznym podziałem obowiązków, przy czym zapewniane jest skuteczne działanie sieci na całym terytorium tego państwa. Artykuły 4 i 7 decyzji 2008/976/WSiSW określają funkcje punktów kontaktowych ESS oraz treść informacji rozpowszechnianych w obrębie ESS.

Projekt w zakresie, w jakim dotyczy ESS, nie narusza decyzji 2008/976/WSiSW.

3) Stosownie do dodawanego art. 175d usp Minister Sprawiedliwości w celu i w wykonaniu zadań określonych w drodze ustawy ma pełnić funkcję koordynującą w rozumieniu art. 40 ust. 2 decyzji 2007/533/WSiSW i zapewniać sądom dostęp do danych, w tym do przetwarzania danych osobowych w tym systemie.

Zgodnie z art. 1 rozporządzenia 1987/2006 oraz art. 1 decyzji 2007/533/WSiSW utworzony został system informacyjny Schengen drugiej generacji („SIS II”). Celem SIS II jest zapewnienie, przy wykorzystaniu z informacji przekazywanych za pośrednictwem tego systemu, wysokiego poziomu bezpieczeństwa w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości Unii Europejskiej, w tym utrzymywanie bezpieczeństwa publicznego oraz porządku publicznego oraz zagwarantowanie bezpieczeństwa na terytorium państw członkowskich, a także stosowanie postanowień TfUE odnoszących się do przepływu osób na terytorium państw członkowskich.

Zgodnie z art. 27 ust. 2 rozporządzenia 1987/2006 oraz art. 40 ust. 2 decyzji 2007/533/WSiSW prawo dostępu do danych wprowadzonych do SIS II oraz prawo do bezpośredniego przeszukiwania takich danych mogą być wykonywane przez krajowe organy sądownicze, a także przez organy pełniące wobec nich funkcję koordynującą.

Projektowany art. 175d usp nie narusza rozporządzenia 1987/2006 ani decyzji 2007/533/WSiSW.

4) Dodawany art. 83a usp stanowi, że prawo do urlopu wychowawczego sędziego, który nie pełni funkcji, może wykonywać także przez zmniejszenie przydziału co najwyżej o 50% z jednoczesnym obniżeniem wynagrodzenia zasadniczego w tym samym stopniu. Do wykonywania prawa do zmniejszenia przydziału stosuje się odpowiednio przepisy o urlopiach wychowawczych, z tym że żądanie zmniejszenia przydziału lub zmiany zakresu zmniejszenia należy złożyć z uprzedzeniem co najmniej dwóch miesięcy

Zgodnie z klauzulą 6 ust. 1 akapit pierwszy załącznika do dyrektywy 2010/18/UE w celu wspierania lepszego godzenia życia zawodowego i rodzinnego państwa członkowskie lub partnerzy społeczni podejmują niezbędne środki, aby zapewnić pracownikom powracającym z urlopu rodzicielskiego możliwość wystąpienia o zmianę ich godzin pracy lub organizacji czasu pracy przez pewien okres. Pracodawcy rozpatrują takie wnioski i odpowiadają na nie, uwzględniając potrzeby zarówno pracodawców, jak i pracowników.

Projektowany przepis usp nie narusza dyrektywy 2010/18/UE.

5.1) Projektowany art. 87 usp (art. 1 pkt 33 projektu) przewiduje obowiązek składania oświadczeń o stanie majątkowym przez sędziów, dyrektorów oraz zastępców dyrektorów sądów. Projekt określa otwarty katalog informacji zamieszczanych w oświadczeniach. Informacje zawarte w oświadczeniach mają być jawne, także co do imienia i nazwiska, z wyjątkiem danych adresowych, informacji o miejscu położenia nieruchomości, a także informacji umożliwiających identyfikację nieruchomości. Projekt ustawy określa podmioty, którym są składane oświadczenia oraz podmioty dokonujące analizy danych zawartych w oświadczeniu. Analogiczny obowiązek składania jawnych oświadczeń o stanie majątkowym w odniesieniu sędziów sądów wojskowych przewiduje proponowany art. 28 ustawy – Prawo o ustroju sądów wojskowych (art. 5 pkt 4 projektu), a w odniesieniu do prokuratorów – proponowany art. 104 ustawy – Prawo o prokuraturze (art. 10 pkt 3 projektu).

5.2) Szczegółowe regulacje dotyczące ochrony prawa do prywatności w odniesieniu do przetwarzania danych osobowych zostały zawarte w dyrektywie 95/46/WE. Zakres zastosowania dyrektywy 95/46/WE został określony w art. 3 ust. 1 i obejmuje przetwarzanie danych osobowych w całości lub w części w sposób zautomatyzowany oraz inne przetwarzanie danych osobowych, stanowiących część zbioru danych lub mających stanowić część zbioru danych³. „Dane osobowe” w rozumieniu dyrektywy to wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej (art. 2 lit. b

---

³ Analogiczne art. 2 ust. 1 rozporządzenia 2016/679.

dyrektywy⁴). „Przetwarzanie danych osobowych” natomiast oznacza każdą operację lub zestaw operacji dokonywanych na danych osobowych przy pomocy środków zautomatyzowanych lub innych, w tym gromadzenie, rejestrację, porządkowanie, przechowywanie, rozpowszechnianie lub udostępnianie w inny sposób (art. 2 lit. c dyrektywy⁵). W ocenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE) operację polegającą na zamieszczeniu danych osobowych na stronie internetowej należy uznać za „przetwarzanie danych osobowych w całości lub w części w sposób zautomatyzowany” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy⁶. Projekt przewiduje upublicznienie w BIP danych dotyczących osiągniętych dochodów. Czynności te są więc objęte terminem „przetwarzanie danych osobowych” w rozumieniu dyrektywy.

Dyrektywa 95/46/WE wymaga, aby państwa członkowskie chroniły podstawowe prawa i wolności osób fizycznych, w szczególności ich prawo do prywatności w odniesieniu do przetwarzania danych osobowych (art. 1 ust. 1). Każda operacja przetwarzania danych osobowych musi być zgodna z jednej strony z wyrażonymi w art. 6 tej dyrektywy zasadami odnoszącymi się do charakteru danych, a z drugiej strony – z jednym z kryteriów legalności przetwarzania danych, wymienionych w art. 7 tej dyrektywy (odpowiednio art. 5 i 6 rozporządzenia)⁷.

W myśl art. 6 dyrektywy 95/46/WE, dane osobowe mogą być gromadzone do określonych, jednoznacznych i legalnych celów oraz nie mają być poddawane dalszemu przetwarzaniu w sposób niezgodny z tym celem. Dane powinny być m.in. stosowne oraz nienadmierne ilościowo w stosunku do celów, dla których zostały zgromadzone lub przetworzone. Mogą one być przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osób, których dotyczą, przez czas nie dłuższy niż jest to konieczne do celów, dla których zostały zgromadzone lub dla których są dalej przetwarzane (art. 6 ust. 1 lit. b, c, e). Jak wynika z motywu 28 preambuły do dyrektywy, cele takie muszą być jednoznaczne i uzasadnione oraz określone w czasie gromadzenia danych. Artykuł 7 dyrektywy określa przypadki, w których dane osobowe mogą zostać poddane przetwarzaniu. Przepis ten przewiduje zamknięty i wyczerpujący wykaz przypadków, w których przetwarzanie danych osobowych może zostać uznane za legalne. Państwa członkowskie nie mogą dodawać nowych kryteriów legalności przetwarzania danych osobowych względem kryteriów ustanowionych w art. 7 dyrektywy ani ustanawiać dodatkowych wymogów, które doprowadziłyby do modyfikacji zakresu jednego z sześciu kryteriów przewidzianych we wspomnianym artykule⁸. W szczególności art. 5 dyrektywy,

⁴ Analogicznie art. 4 pkt 1 rozporządzenia 2016/679.

⁵ Podobnie art. 4 pkt 2 rozporządzenia 2016/679.

⁶ Wyrok TSUE w sprawie C-101/01, ECLI:EU:C:2003:596, pkt 25.

⁷ Wyrok TSUE w sprawie C-342/12, ECLI:EU:C:2013:355, pkt 33.

⁸ Wyrok TSUE w sprawach połączonych C-468/10 i C-469/10, ECLI:EU:C:2011:777, pkt 30-32.

przewidujący, że państwa członkowskie określą bardziej szczegółowe warunki ustalania legalności przetwarzania danych osobowych, nie może służyć jako podstawa przyjęcia przepisów krajowych, które przewidywałyby dodatkowe wymogi zmieniające zakres kryteriów z art. 7 dyrektywy. Na tej podstawie prawnej mogą być przyjmowane jedynie takie przepisy, które dokonywałyby zwykłego doprecyzowania jednego z tych kryteriów⁹.

Do podstaw wskazanych w art. 7 dyrektywy 95/46/WE, na które można powołać się w przypadku analizowanego projektu, należy zaliczyć przetwarzanie danych konieczne dla wykonania zobowiązania prawnego, któremu administrator danych podlega (lit. c) oraz przetwarzanie danych konieczne dla realizacji zadania wykonywanego w interesie publicznym lub dla wykonywania władzy publicznej przekazanej administratorowi danych lub osobie trzeciej, przed którą ujawnia się dane (lit. e). Zakres stosowania obu tych przepisów w istotnym stopniu może się pokrywać, gdyż realizacja zadania wykonywanego w interesie publicznym może wynikać z obowiązku prawnego nałożonego na administratora danych. W niniejszej analizie uzasadnione jest więc ograniczenie się do przesłanki określonej w art. 7 lit. c dyrektywy 95/46/WE¹⁰.

W odniesieniu do konieczności wykonania zobowiązania prawnego, któremu administrator danych podlega trzeba wskazać, że przepis ten dotyczy zarówno sytuacji, w której obowiązek przetwarzania danych jest nakładany na podmiot prywatny, jak i na podmiot publiczny. Podstawa ta ma więc zastosowanie w przypadku analizowanego projektu. Obowiązek, któremu podlega administrator danych, musi wynikać z przepisów prawa (państwa członkowskiego lub UE¹¹), przy czym przepisy te muszą być zgodne z normami z zakresu ochrony danych osobowych (uwzględniając zgodność z zasadą proporcjonalności), takimi jak zasady ogólne prawa UE, KPPUE czy Europejska Konwencja Praw Człowieka¹². Przedmiotowe przepisy powinny być sformułowane w sposób precyzyjny i nakładać na administratora obowiązek przetwarzania, nie pozostawiając mu nadmiernego zakresu uznania w tym zakresie.

Podsumowując dotychczasową analizę należy stwierdzić, że przetwarzanie danych polegające na gromadzeniu i ich ujawnianiu jest w świetle dyrektywy 95/46/WE dopuszczalne, jeżeli jest konieczne dla wykonania zobowiązania prawnego, któremu administrator danych podlega, jednak pod warunkiem, że sam akt prawny nakładający taki obowiązek nie narusza norm z zakresu ochrony danych osobowych.

---

⁹ Wyrok TSUE w sprawach połączonych C-468/10 i C-469/10, ECLI:EU:C:2011:777, pkt 35.

¹⁰ Analogicznie art. 6 ust. 1 lit. c rozporządzenia 2016/679.

¹¹ Zob. art. 6 ust. 3 rozporządzenia 2016/679.

¹² Wyrok TSUE w sprawach połączonych C-465/00, C-138/01 i C-139/01, ECLI:EU:C:2003:294, pkt 68-69, 72; wyrok TSUE (wielka izba) w sprawach połączonych C-92/09 i C-93/09, ECLI:EU:C:2010:662, pkt 52.

5.3) Oceniając, czy proponowany akt prawny nakazujący przetwarzanie danych nie narusza takich norm, należy w szczególności wziąć pod uwagę następujące elementy: (1) cele, jakim ma służyć ograniczenie prawa do ochrony danych osobowych, (2) charakter przetwarzania, (3) krąg osób, których dane mają podlegać przetwarzaniu, (4) charakter udostępnianych danych.

(1) W odniesieniu do celu proponowanej regulacji wnioskodawcy deklarują, że poszerzenie zakresu informacji ujawnianych w oświadczeniach majątkowych składanych przez sędziów, a także objęcie obowiązkiem ich składania dyrektorów sądów powszechnych, ma na celu zapewnienie „jeszcze większej transparentności osób wykonujących zawód sędziego oraz zajmujących się kierowaniem sądami w wymiarze administracyjnym”. Należy uznać, że wskazany przez wnioskodawców cel jest dopuszczalny.

(2) W odniesieniu do charakteru przetwarzania danych trzeba podkreślić, że w projektowanym stanie prawnym dane o stanie majątkowym indywidualnie wskazanych osób będą jawne. Nie oznacza to niezgodności takiego wymogu z prawem UE. Ustawodawca stoi przed koniecznością wyważenia między, z jednej strony, koniecznością ochrony danych osobowych osób zatrudnionych w wymiarze sprawiedliwości, z drugiej – jawnością i przejrzystością tego sektora, które sprzyjają bezstronności i jakości realizacji zadań wykonywanych w interesie publicznym, a także zmniejszają ryzyko konfliktu interesów i zwiększają zaufanie społeczne. Publikowanie informacji dotyczących prywatnych interesów osób zatrudnionych w sektorze publicznym może być traktowane jako jedna z możliwości służących wskazanym wyżej celom. Takie ograniczenie powinno być jednak proporcjonalne. Należy rozważyć, czy wymóg jawności oświadczeń majątkowych jest konieczny i proporcjonalny do celu, czy też nie wystarczyłoby samo przekazanie ich organowi nadzorcemu.

(3) Co do kręgu osób, których dane mają podlegać publikacji, powinien on być określony w akcie prawnym, na podstawie którego ma nastąpić przetwarzanie. Warunek ten jest w przypadku opiniowanego projektu spełniony. Ponadto krąg tych osób musi pozostawać w związku z celem projektu. Należy przy tym wziąć pod uwagę w szczególności takie elementy jak zakres kompetencji władczych, zakres zadań, możliwość decydowania o wydatkowaniu środków publicznych, wynagrodzenie oraz inne otrzymane korzyści, a także okres pełnienia funkcji.

Analizę tego zagadnienia należy poprzedzić uwagą, że ani dyrektywa 95/46/WE (art. 3 ust. 2), ani rozporządzenie 2016/679 (art. 2 ust. 2 lit. a) nie znajdują zastosowania do działalności nieobjętej zakresem prawa UE. W związku z powyższym, postanowieniom tych aktów nie podlegają regulacje krajowe dotyczące stanowisk, na których wykonywana praca polega na bezpośrednim lub pośrednim udziale w wykonywaniu władzy publicznej i funkcji mających na celu ochronę generalnych interesów państwa. Stanowiska te są bowiem wyłączone spod swobody przepływu pracowników zgodnie z art. 45 ust. 4 TfUE.

Zgodnie z projektem, obowiązkiem składania oświadczeń majątkowych objęte są następujące osoby: sędziowie, dyrektorzy i zastępcy dyrektorów sądów oraz prokuratorzy.

W przypadku wymienionych wyżej stanowisk należy uznać, nie przesądzając definitywnie o zgodności z zasadą proporcjonalności, że – w zakresie, w jakim nie są one w ogóle wyłączone z zakresu stosowania dyrektywy z uwagi na bezpośredni lub pośredni udział w wykonywaniu władzy publicznej i funkcji mających na celu ochronę generalnych interesów państwa – charakter ich kompetencji może stanowić argument przemawiający za dopuszczalnością dalej posuniętego ograniczenia prawa do ochrony danych osobowych.

(4) W odniesieniu do zakresu przetwarzanych danych należy przede wszystkim podkreślić, że przepisy, na podstawie których ma następować przetwarzanie danych, powinny precyzyjnie wskazywać, które dane mają podlegać przetwarzaniu. Ten warunek nie jest w przypadku projektu spełniony, określa on bowiem jedynie otwarty katalog ujawnianych informacji. Szczegółowy zakres informacji umieszczanych w oświadczeniu majątkowym określić ma Minister Sprawiedliwości w rozporządzeniach, o których mowa w proponowanym art. 88 usp i w proponowanym art. 105 ustawy – Prawo o prokuraturze.

Ponadto trzeba uwzględnić wymóg, aby ujawniane dane pozostawały w związku z celami, które ma realizować projekt. Przy założeniu, że przewidziane w projekcie ograniczenie ochrony danych osobowych zostałyby uznane za dopuszczalne (zob. wyżej ppkt (2)), zakres danych poddanych przetwarzaniu wydaje się uzasadniony, zważywszy na wskazane wyżej cele projektu.

6) Zgodnie z proponowanym art. 1 § 3 usp sądy powszechne wykonują m.in. zadania z zakresu ochrony prawnej, powierzone przez wiążące RP prawo międzynarodowe lub prawo stanowione przez organizację międzynarodową, jeżeli z wiążącej RP umowy ją konstytuującej wynika, że jest ono stosowane bezpośrednio. Oznacza to w szczególności, że sądy powszechne stosują prawo Unii Europejskiej.

Prawo unijne nie reguluje kwestii, jakie organy władzy państw członkowskich wypełniają obowiązki nałożone na państwa członkowskie prawem unijnym. Członkostwo w Unii Europejskiej nie pozbawia państw członkowskich kompetencji do decydowania o swojej organizacji wewnętrznej. Zgodnie z orzecznictwem TSUE, gdy przepisy traktatu bądź aktów prawa pochodnego przewidują uprawnienia lub nakładają obowiązki na państwa członkowskie w celu wykonywania prawa unijnego, zagadnienie sposobu realizacji tych uprawnień oraz wypełnianie obowiązków będzie powierzone przez państwa członkowskie swoim organom i należy do wyłącznej kompetencji systemu konstytucyjnego danego państwa członkowskiego. Prawo unijne nie ingeruje w to, jakie organy, tzn. władzy ustawodawczej, wykonawczej czy

sądowniczej, oraz jakiego szczebla i o jakim charakterze, tzn. państwowe (centralne, federalne) czy samorządowe, realizują uprawnienia i wypełniają obowiązki płynące z tego prawa, a jedynie daje Unii Europejskiej instrumenty do kontroli, czy te obowiązki i uprawnienia są realizowane. Odniesienie powyższych zasad do organów wymiaru sprawiedliwości oznacza, że żadna instytucja UE nie może czynić zarzutu, że państwo stworzyło jakiś organ sądowy lub nie, że umieściło go w takim a nie innym miejscu hierarchii systemu sądownictwa lub też formalnie poza nim, że powierzyło mu takie a nie inne kompetencje (właściwość), nakazało mu funkcjonować tak a nie inaczej. Swoboda kształtowania władzy sądowniczej ma jednak określone granice. Unia Europejska deklaruje pełne poszanowanie zasad demokracji i państwa prawnego (art. 2 TUE) wspólnych dla państw członkowskich. Do zasad tych należy również zasada trójpodziału władzy. Wymogiem stawianym państwom członkowskim przez Unię jest więc zorganizowanie władzy sądowniczej w taki sposób, aby była niezależna od władzy wykonawczej i ustawodawczej¹³.

Projekt zawiera przepisy budzące wątpliwości z punktu widzenia zgodności z zasadą trójpodziału władzy, objętej zasadami demokracji i państwa prawnego, określonymi w art. 2 TUE.

Wątpliwości budzą w szczególności następujące przepisy projektu zmierzające do zwiększenia wpływu Ministra Sprawiedliwości na obsadę stanowisk w sądach powszechnych: art. 1 pkt 7, 12, art. 5 pkt 1 lit. b, art. 18 ust. 1 i art. 19 ust. 1. Przepisy te przewidują:

- zmianę katalogu przesłanek uprawniających Ministra Sprawiedliwości do wydania decyzji o odwołaniu prezesów i wiceprezesów sądów, w szczególności wprowadzenie przesłanki stwierdzenia „szczególnie niskiej efektywności działań w zakresie pełnionego nadzoru administracyjnego lub organizacji pracy w sądzie lub sądach niższych”. Proponowana ustawa nie precyzuje, jakimi kryteriami miałby kierować się Minister Sprawiedliwości przy stwierdzaniu szczególnie niskiej efektywności działań;
- wprowadzenie instytucji wiążącej negatywnej opinii Ministra Sprawiedliwości o kandydacie na sędziego wizytatora w miejsce instytucji wiążącej negatywnej opinii kolegium sądu. Sędziowie wizytatorzy wykonują swoje zadania w ramach wewnętrznego nadzoru administracyjnego nad działalnością sądów. Zgodnie z ustawą wewnętrznym nadzór administracyjny nad działalnością sądów sprawują prezesi sądów (art. 8 pkt 2, art. 9 a § 1 i art. 37 § 1 usp) – w odróżnieniu od zewnętrznego nadzoru administracyjnego nad działalnością sądów sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości (np. art. 8 pkt 2 i art. 9a § 2 usp);

---

¹³ Zob. K. Weitz, Autonomia organizacyjna sądów krajowych [w:] A. Wróbel (red.), Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy, Zakamycze 2005.

- możliwość odwołania obecnych prezesów i wiceprezesów sądów powszechnych i wojskowych przez Ministra Sprawiedliwości w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia wejścia w życie proponowanej ustawy bez zachowania wymogów określonych odpowiednio w art. 27 usp i art. 11 ustawy – Prawo o ustroju sądów wojskowych, w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą. Oznacza to, że proponowana ustawa nie określa precyzyjnych przesłanek, którymi miałyby kierować się Minister Sprawiedliwości przy odwoływaniu prezesów i wiceprezesów sądów.

IV. Konkluzja

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej. Projekt nie narusza prawa Unii Europejskiej, z zastrzeżeniem wskazanych w opinii wątpliwości. Wątpliwości dotyczą zgodności:

- art. 1 pkt 33, art. 5 pkt 4 oraz art. 10 pkt 3 projektu z dyrektywą 95/46/WE, w zakresie dotyczącym naruszenia zasady proporcjonalności (pkt III.5.3 ppkt 2 opinii) oraz
- art. 1 pkt 7, 12, art. 5 pkt 1 lit. b, art. 18 ust. 1 i art. 19 ust. 1 projektu z art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, w zakresie dotyczącym naruszenia zasady trójpodziału władzy, objętej zasadami demokracji i państwa prawnego (pkt II.6 opinii).

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Wojciech Arndt

Warszawa, 19 kwietnia 2017 r.

BAS-WAPEiM-710/17
TRYB PILNY

Pan Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Bartłomiej Wróblewski) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Poselski projekt ustawy, zgodnie z uzasadnieniem do projektu, zmierza do:

- zmiany modelu powoływania prezesów oraz wiceprezesów sądów w kierunku zwiększenia wpływu Ministra Sprawiedliwości na obsadę stanowisk związanych z zapewnieniem właściwych warunków administracyjnych sądom powszechnym,
- wprowadzenia nowych narzędzi nadzoru zewnętrznego i wewnętrznego nad działalnością administracyjną sądów w postaci oceny informacji rocznych składanych przez prezesów sądów wszystkich szczebli oraz w postaci zwrócenia uwagi na nieprawidłowości w zakresie działalności administracyjnej,
- wprowadzenia, jako zasady ustrojowej, losowego przydziału spraw sędziom oraz zasady równego obciążenia w sądzie sędziów sprawami, dla zapewnienia równego i sprawiedliwego obciążenia pracą kadry orzeczniczej sądów oraz zagwarantowania bezstronności stronom postępowań,
- wprowadzenia zmian modelu wizytacji w wydziałach sądów powszechnych, w tym poprzez odejście od zasady przeprowadzania wizytacji w każdym wydziale sądu w równym odstępie co cztery lata bez względu na wyniki statystyczne pracy danego wydziału czy ocenę działalności administracyjnej przewodniczącego wydziału lub prezesa sądu,

- poszerzenia zakresu możliwości korzystania z instytucji zwrócenia uwagi sędziemu pełniącemu funkcję związaną z wykonywaniem czynności administracyjnych,
- odejścia od dotychczasowego systemu oceny pracy i planowania rozwoju zawodowego sędziego,
- umożliwienia nabywania prawa do przejścia w stan spoczynku przez sędziów-kobiety (a w konsekwencji także prokuratorów-kobiety) w wieku odpowiadającym powszechnemu wiekowi emerytalnemu, to jest 60 lat,
- wprowadzenia instytucji urlopu rehabilitacyjnego sędziego jako okresu, w którym możliwe będzie przywrócenie pełnej zdolności sędziego do pełnienia obowiązków służbowych, po okresie nieobecności w pracy z powodu choroby lub utraty sił oraz modyfikacji rozwiązań dotyczących przechodzenia w stan spoczynku bez uzyskania,
- wprowadzenia orzeczenia lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o trwałej niezdolności do pełnienia urzędu sędziego,
- wprowadzenia możliwości delegacji sędziego także do Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Kancelarii Prezydenta RP,
- zmiany przesłanek uprawniających do powołania na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego nakierowanych na odejście od wymogu stażu zawodowego w sądzie okręgowym,
- doprecyzowania zasad składania przez sędziów (i prokuratorów) oświadczeń o stanie majątkowym, poszerzenia zakresu informacji zawartych w oświadczeniu, a także zobowiązania do składania oświadczeń o stanie majątkowym dyrektorów i zastępców dyrektorów sądów,
- wprowadzenia instytucji koordynatorów do spraw współpracy międzynarodowej, prawa europejskiego i praw człowieka w sprawach cywilnych i karnych w celu usprawnienia praktyki wymiany informacji i doświadczeń dotyczących współpracy międzynarodowej i praw człowieka,
- zwiększenia efektywności wykorzystywania środków gromadzonych w ramach świadczeń pieniężnych zasądzanych od sprawców przestępstw na fundusz celowy (Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej) określony w ustawie.

Projekt zawiera przepisy (art. 1 pkt 4) mające na celu efektywne wdrożenie przepisów decyzji Rady 2001/470/WE z dnia 28 maja 2001 r. ustanawiającej Europejską Sieć Sądową w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. Urz. WE L 174 z 27.6.2001 r., s. 25 oraz Dz. Urz. UE L 168 z 30.6.2009 r., s. 35; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 19, t. 4, s. 145).

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw **może być uznany za projekt ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Wojciech Arndt